2024/1085

17.6.2024

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2024/1085,

13. märts 2024,

millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad hindamismetoodikat, mille alusel pädevad asutused kontrollivad finantsinstitutsiooni vastavust tururiski jaoks sisemudelite kasutamist käsitlevatele nõuetele

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrust (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidiasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ja millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012, ([1]) eriti selle artikli 325az lõike 8 esimese lõigu punkti b ja kolmandat lõiku,

ning arvestades järgmist:

(1) Finantsinstitutsioonidel lubatakse kasutada sisemudeleid tururiski jaoks ainult juhul, kui nad täidavad määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud nõudeid. Finantsinstitutsioonid ei peaks täitma neid nõudeid mitte ainult juhul, kui nad taotlevad luba kõnealuste sisemudelite kasutamiseks, vaid ka juhul, kui nad kasutavad neid mudeleid ja kui nad esitavad taotluse teha kõnealustes sisemudelites olulisi laiendusi või muudatusi. Seega on kohane nõuda, et kui pädevad asutused kontrollivad, kas finantsinstitutsioonid vastavad kõnealustele nõuetele, kasutaksid nad igas etapis samu kriteeriume ja sama hindamismetoodikat. Tõhususe ja halduskoormuse vähendamise kaalutustel ei tohiks lubade uuesti hindamist nõuda pädevatelt asutustelt, kes hindavad selliste finantsinstitutsioonide nõuetele vastavust, millele on juba antud luba alternatiivsete sisemudelite kasutamiseks. Selle asemel peaksid nad hindama ainult vastavust neile normidele, mis on kõnealuse hindamise ulatuse jaoks asjakohased, ning tuginema igal konkreetsel juhul varasemate hindamiste järeldustele.

(2) Tagamaks et finantsinstitutsioonid vastavad pidevalt määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud nõuetele, peaksid pädevad asutused hindama finantsinstitutsiooni rakendatud lahenduste, süsteemide ja lähenemisviiside üldist kvaliteeti ning nõudma pidevaid täiendusi ja nende kohandamist muutunud asjaoludega.

(3) Selleks et tagada järelevalvetavade ühtlustamine ja võrreldavus eri jurisdiktsioonides, peaks pädevate asutuste hinnang sellele, kas finantsinstitutsioonid vastavad määruse (EL) nr 575/2013 nõuetele, olema kooskõlas nõutavate hindamismeetoditega. Pädevatel asutustel peaks siiski olema võimalik võtta arvesse finantsinstitutsiooni struktuuri ja ärimudeli olemust, suurust ja keerukust, alternatiivsete sisemudelite keerukust, nende mudelitega hõlmatud finantstoodete olemust, asjaomase finantsinstitutsiooni esitatud teabe kvaliteeti ja tema käsutuses olevaid ressursse. Seega peaks pädevatel asutustel, kui nad hindavad, kas finantsinstitutsioon vastab määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud nõuetele, olema teatav kaalutlusõigus, mis võimaldab neil teha täiendavaid kontrolle ja kasutada kõige sobilikumaid meetodeid, et kontrollida vastavust erinõuetele. Lisaks sellele, et pädevad asutused saaksid teha kõnealuse hindamise proportsionaalselt ning võttes arvesse mitmesuguseid kauplemistegevuse jaoks kättesaadavaid finantstooteid, on vaja kehtestada üha suureneva keerukusega finantstoodete kategooriad, millest pädevad asutused peaksid oma hindamise käigus lähtuma.

([1]) ELT L 176, 27.6.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj.

(4) Selleks et tagada finantsinstitutsioonis alternatiivse sisemudeli piisav mõistmine, sh alltöövõtu korras toimuva tegevuse puhul, on vaja kehtestada, et isegi kui teatavate riskivahendite, IT-süsteemide ja riskijuhtimislahenduste puhul kasutatakse alltöövõttu, peab kõiki sisemudeliga seotud olulisi ülesandeid, tegevusi ja funktsioone rakendama määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis b osutatud riskikontrolli üksus. Samal põhjusel tuleks nende normidega ka nõuda, et riskikontrolli üksus teeks piisavaid kontrolle ning kvaliteedi- ja valideerimisteste mis tahes alltöövõtu korras rakendatava lahenduse puhul, et kõik dokumendid nende kontrollide ja testide kohta oleksid alati kättesaadavad ning et pädevad asutused hindaksid mis tahes vahendeid ja IT-lahendusi, mis on saadud kolmandast isikust müüjatelt, sarnaselt nendele, mis on täiel määral välja töötatud finantsinstitutsioonisiseste protsesside abil.

(5) Üldjuhtimisel ja tegevuslikel aspektidel on keskne osa alternatiivse sisemudeli nõuetekohase toimimise tagamisel. Metoodika, mille abil kontrollitakse, kas finantsinstitutsioon vastab määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud nõuetele (edaspidi „hindamismetoodika“), peaks seega põhjalikult hindama kõnealuseid üldjuhtimise ja tegevuslikke aspekte, sh kauplemisüksuste korraldust, kõrgema juhtkonna ja juhtorgani rolli, riskikontrolli üksust ning alternatiivse sisemudeli enda sõltumatut läbivaatamist.

(6) Üldjuhtimise aspekte käsitleva hindamismetoodika puhul tuleks võtta arvesse, et teatavad finantsinstitutsioonid, kes küsivad luba alternatiivse sisemudeli meetodi kasutamiseks, said juba enne määruse (EL) nr 575/2013 muutmist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/876 ([2]) heakskiidu sisemudeli tururiskiga seotud omavahendite nõuete arvutamise eesmärgil kasutamiseks. Seega on vaja kehtestada hindamisnormid, mis on sarnased varem kehtestatutele nende aspektide puhul, mida ei muudetud määrusega (EL) 2019/876, ning kehtestada uued normid, mis hõlmavad selle määrusega kehtestatud uusi sätteid, sh määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 104b kehtestatud nõuded kauplemisüksustele.

(7) Selleks et pädevad asutused saaksid hinnata vastavust alternatiivsete sisemudelite valideerimise ja läbivaatamise nõuetele, peaksid finantsinstitutsioonid mudelit vähemalt kord aastas finantsinstitutsioonisiseselt valideerima. Kuigi esialgne valideerimine peaks hõlmama kõiki sisemudelis kasutatavaid metoodikaid, on kohane töötajate ja ressursside piiranguid arvesse võttes määrata, et iga-aastane valideerimine keskendub vähemalt peamistele probleemidele, mis on tuvastatud kas varasemate finantsinstitutsioonisiseste valideerimiste või varasemate finantsinstitutsioonisiseste auditite läbivaatamiste käigus, ning alternatiivses sisemudelis tehtud mis tahes muudatustele või kasutusele võetud mis tahes uutele metoodikatele.

(8) Kauplemistegevus ja finantsturud muutuvad pidevalt ja kiiresti. Selleks et pädevad asutused saaksid võtta neid omadusi arvesse, kui nad hindavad, kas finantsinstitutsioonid vastavad määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud nõuetele, peaks hindamismetoodika sisaldama kvalitatiivseid ja menetlusnõudeid, mis käsitlevad finantsinstitutsiooni formaalset heakskiitu uutele finantsinstrumentidele ja finantstoodetele ning nende kasutuselevõttu kauplemispiirkonnas. Ametlike uue toote heakskiitmise põhimõtete nõudeid on vaja selle tagamiseks, et selliste uute finantsinstrumentide ja finantstoodete kasutuselevõtt, mis võivad tekitada täiendavaid riskitegureid või nõuda metoodilisi muudatusi sisemistes riskimõõtmise mudelites, on täielikult kooskõlas tervikliku kontrolli ja valideerimisega.

(9) Tururiski andmete kvaliteet, riskihindamise täpsus ja omavahendite nõuete arvutamise korrektsus sõltuvad suurel määral sel otstarbel kasutatavate IT-süsteemide usaldusväärsusest. Samuti saab tururiski riskijuhtimisprotsesside ja omavahendite nõuete arvutamise järjepidevus ja järjekindlus olla tagatud ainult siis, kui asjaomased IT-süsteemid on ohutud, turvalised ja usaldusväärsed ning IT-taristu on piisavalt töökindel. Seetõttu on vaja, et pädevad asutused kontrolliksid tururiski sisemudelite hindamisel ka finantsinstitutsiooni sisemudelite jaoks kasutatavate IT-süsteemide usaldusväärsust ja IT-taristu töökindlust.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/876, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses finantsvõimenduse määra, stabiilse netorahastamise kordaja, omavahendite ja kõlblike kohustuste nõuete, vastaspoole krediidiriski, tururiski, kesksetes vastaspooltes olevate positsioonide, ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjates olevate riskipositsioonide, riskide kontsentreerumise, aruandlus- ja avalikustamisnõuetega ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 150, 7.6.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/876/oj).

(10) Üks määruse (EL) nr 575/2013 III osa IV jaotise 1b peatükis sätestatud uue tururiskiraamistiku uutest aspektidest on omavahendite nõuete kindlaksmääramine eeldatava puudujäägi näitajate alusel. On vaja tagada, et finantsinstitutsioonid jälgiksid aktiivselt nende näitajate täpsust. Seega on kohane nõuda, et finantsinstitutsioonid järeltestiksid otseselt oma eeldatavaid puudujäägi näitajaid määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 325bj nõutud finantsinstitutsioonisisese järeltestimise programmi osana. Kuna turuosalistel ei ole veel juurdunud metoodikat eeldatava puudujäägi näitajate järeltestimiseks, ei tohiks ette näha konkreetset metoodikat, ja finantsinstitutsioonidel peaks olema võimalus võtta arvesse uute meetodite ja parimate tavade muutumist selles valdkonnas kooskõlas kõnealuse määruse artiklis 325bi sätestatud kvalitatiivsete nõuetega.

(11) Sisemisi riskimõõtmise mudeleid võib pidada määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 kohaselt terviklikult rakendatuks ainult juhul, kui kõik regulatiivsed nõuded on täidetud. Lisaks sellele on mitu tururiski valdkonna Baseli reformide alustala rakendatud liidus delegeeritud õigusaktidega, muu hulgas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2022/2058, ([3]) komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2022/2059, ([4]) komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2022/2060, ([5]) komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2023/1577, ([6]) komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2023/1578, ([7]) ja komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2024/397 ([8]). Sellest tuleneb, et pädevad asutused peaksid kaaluma, kas finantsinstitutsioonid vastavad määrusega (EL) nr 575/2013 sätestatud nõuetele, võttes arvesse kõnealuseid delegeeritud õigusakte. Tagamaks, et tururiski sisemudelitele vastavust hinnatakse terviklikult, on vaja määrata kindlaks meetodid, mida pädevad asutused kasutavad, et hinnata finantsinstitutsioonide vastavust nii määrusega (EL) nr 575/2013 kui ka kõnealuste delegeeritud määrustega hõlmatud aspektidele. Seetõttu peaksid pädevad asutused vaatama läbi konkreetsed dokumendid, mille kõnealused finantsinstitutsioonid peavad esitama.

([3]) Komisjoni 28. veebruari 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/2058, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 artikli 325bd lõikes 7 osutatud alternatiivse sisemudeli meetodi kohaseid likviidsusperioode käsitlevate regulatiivsete tehniliste standarditega (ELT L 276, 26.10.2022, lk 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/2058/oj).

([4]) Komisjoni 14. juuni 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/2059, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks määruse (EL) nr 575/2013 artiklite 325bf ja 325bg kohaste järeltestimise ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõuete tehnilised üksikasjad (ELT L 276, 26.10.2022, lk 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/2059/oj).

([5]) Komisjoni 14. juuni 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/2060, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks kriteeriumid riskitegurite modelleeritavuse hindamiseks vastavalt sisemudeli meetodile ja kõnealuse hindamise sagedus vastavalt nimetatud määruse artikli 325be lõikele 3 (ELT L 276, 26.10.2022, lk 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/2060/oj).

([6]) Komisjoni 20. aprilli 2023. aasta delegeeritud määrus (EL) 2023/1577, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad valuutariskile või kaubariskile avatud kauplemisportfelliväliste positsioonide tururiski omavahendite nõuete arvutamist ja nende positsioonide käsitlemist regulatiivsete järeltestimise nõuete kohaldamisel ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõude kohaldamisel alternatiivse sisemudeli meetodi alusel (ELT L 193, 1.8.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1577/oj).

([7]) Komisjoni 20. aprilli 2023. aasta delegeeritud määrus (EL) 2023/1578, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks nõuded, mida kohaldatakse sisemeetodi või välisallikate puhul, mida kasutatakse makseviivituse riski sisemudeli raames makseviivituse tõenäosuse ja makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamiseks (ELT L 193, 1.8.2023, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1578/oj).

([8]) Komisjoni 20. oktoobri 2023. aasta delegeeritud määrus (EL) 2024/397, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamist (ELT L 2024/397, 29.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/397/oj).

(12) Järeltestimise ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõuded annavad kindla aluse sisemise riskimõõtmise mudeli tulemuslikkuse kriitiliseks järelevalveks. Seega on vaja kehtestada hindamisnormid, et võtta arvesse nende testide tulemusi. Järeltestimise puhul tuleks tagada, et ületamisi analüüsitakse kriitiliselt eesmärgiga teha kindlaks mudeli võimalikud nõrkused ning et finantsinstitutsioonid jälgiksid, kas portfellivääртuste muutused tulenevad modelleeritavatest või mittemodelleeritavatest riskiteguritest. Lisaks sellele, võttes arvesse kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise testitulemusi, peaksid pädevad asutused hindama finantsinstitutsiooni kasutatud hinnastamisfunktsioonide täpsust, kuna nende täpsus on hädavajalik omavahendite nõuete usaldusväärseks arvutamiseks.

(13) Määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bh sätestatud nõuete järjepideva kohaldamise tagamiseks on vaja neid nõudeid veelgi täpsustada. Seda, kas finantsinstitutsioonid täidavad neid nõudeid, tuleks hinnata lähtuvalt laiadest riskitegurite kategooriatest, millele on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd tabelis 2. Seega on iga kõnealuse kategooria puhul vaja määrata kindlaks, kuidas pädevad asutused hindavad, kas alusrisk on väljendatud, ning kas finantsinstitutsioonisiseses riskimõõtmise mudelis käsitletakse kõveraid ja pindasid usaldusväärselt.

(14) Finantsturgude kiiresti muutuva ja areneva olemuse tõttu põhjustavad ebausaldusväärsed, ebatäpsed, mittetäielikud või aegunud andmed vigu riskihindamises ja omavahendite nõuete arvutamises, sh tururiski mudelite puhul. Juhatus võib selliste vigaste andmete tõttu finantsinstitutsiooni riskijuhtimisel halbu otsuseid teha. Seetõttu peaksid andmete kogumise ja talletamise viis ning sellise kogumise ja talletamise protseduurid olema hästi dokumenteeritud, sh omaduste, kvaliteedikontrollide, automaatsete filtrite ja igapäevaste andmete konkreetsete allikate täielik kirjeldus, et tagada usaldusväärsed ja kvaliteetsed andmed ning nende nõuetekohane kasutamine finantsinstitutsioonisisestes protsessides ning omavahendite nõuete arvutamise protsessides. Kui pädevad asutused hindavad tururiski sisemudeleid, peaksid nad seega pöörama eritähelepanu modelleerimise otstarbel kasutatavate andmete kvaliteedile ja usaldusväärsusele ning protsessidele, mille abil tagatakse kvaliteedi ja usaldusväärsuse säilitamine.

(15) Selleks et tagada omavahendite nõuete korrektne arvutamine, peaksid pädevad asutused andmete üldise kvaliteedi hindamise ajal hindama, kas finantsinstitutsioon kasutab asendaja aegridade puhul usaldusväärset lähenemisviisi. Hindamismetoodika abil tuleks seega kontrollida, et järgitakse määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud nõudeid asendajate kasutamise kohta. Kui see on asjakohane, siis peaksid kõnealuses hindamismetoodikas sätestatud normid olema erinevad lähtuvalt sellest, kas aegrida, mille jaoks asendajat on kasutatud, käsitleb modelleeritavuse hindamise läbinud või mitteläbinud riskitegurit.

(16) Makseviivituse riski sisemudeli ja täpsemalt määruse (EL) nr 575/2013 artiklite 325bn, 325bo ja 325bp puhul on vaja, et hindamismetoodika abil tagataks nende riskimudelite puhul täpsete tulemuste saamine. Hindamismetoodikas sätestatud normid peaksid seega hõlmama kõiki aspekte, mis mõjutavad nende mudelite tulemusi, sh kõnealuste mudelite alusel väljendatud positsioonide ulatus, makseviivituse tõenäosuse ja makseviivitusest tingitud kahjumäära prognoosid, emitentide makseviivituse modelleerimiseks kasutatavate süsteemsete riskitegurite valik ning finantsinstitutsiooni kõik modelleerimise eeldused, sh mis tahes koopula eeldus, mis tehakse mitme emitendi makseviivituse simuleerimiseks.

(17) Kliimamuutustest ja laiematest keskkonnaprobleemidest tulenevad riskid muudavad finantssektori riskiolukorda ja nende mõju eeldatavasti suureneb veelgi. Arvestades nende riskitegurite olulisust, peaksid pädevad asutused kontrollima, et finantsinstitutsioonid võtavad neid riskitegureid arvesse oma stressitestimise programmides, millele on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis g. Sellega seoses on finantsinstitutsioonid juba võtnud meetmeid, et nende stressitestimise programmid hõlmaksid keskkonnariske. Tagamaks, et finantsinstitutsioonidel on piisavalt aega võtta neid riske täielikult arvesse oma stressitestimise programmides, peaksid pädevad asutused hindama finantsinstitutsioonide vastavust mis tahes nõuetele, mis on seotud kliimamuutuse ja laiemate keskkonnaaspektidega, alles alates 1. jaanuarist 2025. Arvestades eeldatava puudujäägi otsese järeltestimise keerukust, tuleks finantsinstitutsioonidele samuti anda rohkem aega, enne kui pädevad asutused hindavad nende nõuetekohasust selles valdkonnas. Seega tuleks asjakohaseks hindamise kohaldamise alguskuupäevaks määrata 1. jaanuar 2026.

(18) Käesolev määrus põhineb Euroopa Pangandusjärelevalve poolt komisjonile esitatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõul.

(19) Euroopa Pangandusjärelevalve on korraldanud avalikud konsultatsioonid käesoleva määruse aluseks olevate regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu kohta, analüüsinud võimalikke seonduvaid kulusid ja kasu ning küsinud nõu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 ([9]) artikli 37 kohaselt loodud pangandussektori sidusrühmade kogult,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Hindamisstruktuur

1. Kui pädevad asutused kontrollivad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artiklites 325bh, 325bi, 325bn, 325bo ja 325bp sätestatud nõuetele, siis hindavad nad järgmist:

a) üldjuhtimise aspektid kooskõlas käesoleva määruse 2. peatükiga;

b) aspektid, mis on seotud sisemise riskimõõtmise mudeliga, mida kasutatakse eeldatava puudujäägi näitaja ja stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamiseks kooskõlas käesoleva määruse 3. peatükiga;

c) aspektid, mis on seotud makseviivituse riski sisemudeliga, mida kasutatakse makseviivituse riski täiendavate omavahendite nõude arvutamiseks kooskõlas käesoleva määruse 4. peatükiga.

Esimese lõigu kohaldamisel kasutavad pädevad asutused proportsionaalsuse põhimõtet kooskõlas artikliga 2, dokumentide kvaliteedi põhimõtet kooskõlas artikliga 3 ning alltöövõtu korralduste põhimõtet kooskõlas artikliga 4.

2. Pädev asutus, kes teeb käesoleva määruse kohase hindamise tulemusena kindlaks olulised puudused sisemises riskimõõtmise mudelis seoses konkreetse kauplemisüksuse teatavate tooteklassidega või kes ei saa kinnitada, et mudel on tõendite kohaselt olnud varem kõnealuste tooteklasside riskide mõõtmisel mõistlikult täpne, võib käituda ühel järgmistest viisidest:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon kõrvaldaks sellest kauplemisüksusest kõnealustele tooteklassidele vastavad positsioonid;

b) keelduda selle kauplemisüksuse puhul sisemudeli meetodi abil omavahendite nõuete arvutamiseks loa andmisest.

3. Pädev asutus, kes järeldab, et konkreetse kauplemisüksuse tooteklasside puhul on kirjendatud kompensatsioonitehingud grupi sellise teise üksuse tooteklassidega, kes jääb liidusisese konsolideerimise kõrgeima tasandi kohaldamisalast väljapoole, ja et sellised kompensatsioonitehingud takistavad pädevat asutust hindamast, kas sisemine riskimõõtmise mudel on tõendite kohaselt olnud varem kõnealuste tooteklasside riskide mõõtmisel mõistlikult täpne, võib käituda ühel järgmistest viisidest:

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1093/oj).

a) nõuda, et finantsinstitutsioon kõrvaldaks sellest kauplemisüksusest kõnealustele tooteklassidele vastavad positsioonid;

b) keelduda selle kauplemisüksuse puhul sisemudeli meetodi abil omavahendite nõuete arvutamiseks loa andmisest.

4. Kui teatavatele tooteklassidele vastavate positsioonide tururisk kantakse üle grupi teisele üksusele, kes jääb liidusisese konsolideerimise kõrgeima tasandi kohaldamisalast väljapoole, ja kui kõnealuse ülekande mõju sarnaneb *de facto* kirjendatud kompensatsioonitehingute positsioonide mõjuga, siis võib pädev asutus kohaldada lõiget 3.

Artikkel 2

Proportsionaalsus – tootekategooriad ja mudelite keerukus

Pädevad asutused kohaldavad käesolevas määruses sätestatud hindamismetoodikat viisil, mis on proportsionaalne sisemudeliga hõlmatud kauplemistegevuse suuruse ja keerukusega, lähtudes finantsinstrumentide järgmistest kategooriatest, mis on järjestatud suureneva keerukuse alusel:

a) valikulisuseta lihtinstrumendid;

b) muud kui punktis a osutatud instrumendid ilma muutusest sõltuvate omadusteta ja ühe alusvaraga, sh indeksid, mille puhul tehakse pidevaid väljamakseid alusvaraga samas valuutas;

c) muutustest sõltuvate omadustega instrumendid, mitme alusvaraga instrumendid, instrumendid, mille väljamaksed tehakse alusvarast erinevas valuutas, ja mis tahes muud instrumendid, millele ei ole punktis a või b osutatud.

Artikkel 3

Dokumentide kvaliteet ja auditeeritavus

Pädevad asutused kontrollivad, et dokumendid, mille finantsinstitutsioon esitab koos taotlusega saada luba kasutada sisemudelit tururiski omavahendite nõuete arvutamiseks, on piisava kvaliteediga ning piisavalt üksikasjalikud ja täpsed, et kvalifitseeritud kolmandad isikud saaksid need läbi vaadata.

Pädevad asutused kontrollivad eelkõige, et:

a) asjaomased dokumendid on kiidetud heaks finantsinstitutsiooni sobilikul juhtimistasandil ning juhtorganile on antud sisemudelite jaoks piisavad volitused;

b) finantsinstitutsioon on võtnud kasutusele põhimõtted, millega tagatakse kõrgetasemelised nõuded sisedokumentide kvaliteedile, sh finantsinstitutsioonisisene vastutus, et tagada asjakohaste dokumentide täielikkus, järjepidevus, täpsus, ajakohastamine, heakskiitmine kooskõlas punktiga a ning turvalisus;

c) punktis b osutatud põhimõtetes kindlaks määratud dokumentidega nähakse ette dokumendi liigi, autori, läbivaataja, volitava esindaja, omaniku, koostamise ja heakskiitmise kuupäeva, versiooni numbri ja muudatuste ajaloo märkimine;

d) finantsinstitutsioon dokumenteerib täpselt ja hoolikalt põhimõtteid, protseduure ja metoodikaid, mida ta kooskõlas käesoleva määrusega rakendab;

e) asjakohased dokumendid on piisavalt üksikasjalikud, et kvalifitseeritud kolmandad isikud mõistaksid sisemise riskimõõtmise mudeli kõiki aspekte.

Artikkel 4

Alltöövõtt

1. Pädevad asutused kontrollivad, et juhul kui finantsinstitutsioon kasutab alltöövõttu mis tahes ülesannete, tegevuse või funktsioonide puhul, mis on seotud sisemudelite kavandamise, rakendamise ja valideerimisega, siis ei takista ega piira see käesolevas määruses sätestatud hindamismetoodika kohaldamist.

2. Lõike 1 kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas:

a) riskikontrolli üksuse ülesannete ja kohustuste täitmiseks ei kasutata alltöövõttu;

b) kõrgem juhtkond ja juhtorgan osalevad aktiivselt mis tahes ülesannete järelevalves, mida finantsinstitutsioon laseb täita alltöövõtu korras, ja kolmandatelt isikutelt mis tahes riskijuhtimise IT-vahendite lahenduste hankimises;

c) finantsinstitutsioonil endal on piisavalt teadmisi mis tahes alltöövõtu korras täidetavatest ülesannetest, tegevustest või funktsioonidest ning kolmandalt isikult saadud mis tahes andmete ja metoodikate struktuurist ning ta on suuteline kontrollima selle kolmanda isiku tehtud töö kvaliteeti, kellele ta on oma ülesanded alltöövõtu korras täitmiseks andnud, ning kõnealuse töö tulemusi;

d) kõnealune alltöövõtt ei piira ega takista siseauditit ega finantsinstitutsiooni poolset alltöövõtu korras täidetavate ülesannete, tegevuste ja funktsioonide järelevalvet;

e) pädevatele asutustele antakse täielik juurdepääs kogu asjakohasele teabele.

3. Pädevad asutused kontrollivad, et finantsinstitutsiooni kasutatava tururiski hindamise metoodika koostamises osalevad kolmandad isikud ei osale finantsinstitutsioonipoolses mudeli esialgses või jooksvas sisemises valideerimises.

4. Pädevad asutused vaatavad lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamisel läbi finantsinstitutsiooni ja kolmanda isiku vahelise alltöövõtulepingu. Kui see on asjakohane, siis võib pädev asutus samuti:

a) küsitleda mõnda järgmistest isikutest või nõuda neilt kirjaliku avalduse esitamist:

   i) finantsinstitutsiooni töötajad ja kõrgem juhtkond;

   ii) finantsinstitutsiooni juhtorgan;

   iii) kolmas isik, kellele ülesanne, tegevus või funktsioon on alltöövõtu korras ellu viimiseks antud;

b) vaadata läbi muud finantsinstitutsiooni või kolmanda isiku asjakohased dokumendid.

2. PEATÜKK

KVALITATIIVSETE NÕUETE HINDAMINE

Artikkel 5

Kvalitatiivsete nõuete hindamise ülevaade

Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bi sätestatud kvalitatiivsetele nõuetele, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas finantsinstitutsioonil on selge korralduslik struktuur tururiski mudeli üldjuhtimiseks ja haldamiseks, sh selgelt kindlaks määratud, läbipaistvad ja sobilikud vastutusliinid;

b) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni otsustusprotsess, mis on seotud tururiski sisemudelite kõigi aspektidega, on finantsinstitutsiooni sisedokumentides selgelt kindlaks määratud;

c) kontrollivad kooskõlas artikliga 6:

   i) kõrgema juhtkonna ja juhtorgani koosseisu nõuetekohasust;

   ii) kõrgema juhtkonna ja juhtorgani rolli;

d) kontrollivad kooskõlas artikliga 7, kas nende kauplemisüksuste ülesehitus, mille asjus finantsinstitutsioonile heakskiitu antakse või mille asjus ta on juba heakskiidu saanud, on nõuetekohane;

e) hindavad kooskõlas artikliga 8 finantsinstitutsioonisisest üldjuhtimist ja järelevalvet riskikontrolli üksuse puhul;

f) hindavad kooskõlas artikliga 9, kas uute toodete kasutuselevõtu sisemised põhimõtted on nõuetekohased;

g) kontrollivad kooskõlas artikliga 10, kas sisemudel vaadatakse sõltumatult läbi;

h) hindavad:

i) kooskõlas artikliga 11 finantsinstitutsioonisisese valideerimise protsessi ja selle tulemuse nõuetekohasust;

ii) kooskõlas artikliga 12 valideerimise ulatust ja terviklikkust;

i) hindavad kooskõlas artikliga 13 finantsinstitutsioonisisese korrapärase aruandluse nõuetekohasust;

j) hindavad:

i) kooskõlas artikliga 14 positsioonide piirmäärade nõuetekohasust;

ii) kooskõlas artikliga 15 kõnealuste piirmäärade ajakohastamise protsessi nõuetekohasust;

iii) kooskõlas artikliga 16 kõnealuste piirmäärade ületamise korral järgitava protsessi nõuetekohasust;

k) hindavad:

i) kooskõlas artikliga 17 stressitestimise programmi nõuetekohasust;

ii) kooskõlas artikliga 18 vastupidise stressitestimise stsenaariumide ja sihtotstarbeliste stressitestimise stsenaariumide nõuetekohasust;

l) hindavad kooskõlas artikliga 19 IT-süsteemide nõuetekohasust;

m) kontrollivad kooskõlas artikliga 20, kas sisemise riskimõõtmise mudeli, sealhulgas mis tahes hinnastamismudeli puhul on selle mudeliga tõendatult riske mõõdetud piisava täpsusega, ning need ei erine oluliselt mudelitest, mida finantsinstitutsioon kasutab oma sisemiseks riskijuhtimiseks.

Punkti a kohaldamisel võtavad pädevad asutused arvesse finantsinstitutsiooni olemust ja suurust ning selle tegevuse ulatust ja keerukust.

Artikkel 6

Juhtorgani ja kõrgema juhtkonna koosseisu ja rolli nõuetekohasuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis c viidatud kõrgema juhtkonna ja juhtorgani koosseisu ja rolli nõuetekohasust, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon kirjeldab oma riskijuhtimissüsteemi dokumentides:

i) juhtorgani ja kõrgema juhtkonna koosseisu, rolle ja vastutusvaldkondi;

ii) juhtorgani ja kõrgema juhtkonna iga liikme rolle ja vastutusvaldkondi;

b) kontrollivad, kas kõrgem juhtkond koosneb liikmetest, kes esindavad kõrgeimaid juhtorganile järgnevaid hierarhiatasandeid, ning kas selle jaoks on kindlaks määratud kohustus tagada tururiski sisemudeli nõuetekohane toimimine;

c) kontrollivad, kas mis tahes sisekomitee struktuur, mille juhtorgan on loonud oma otsustusprotsessi toetamiseks, on nõuetekohane, nagu nõutakse lõikes 2;

d) kontrollivad, kas kõrgema juhtkonna roll on nõuetekohane, nagu nõutakse lõikes 3;

e) kontrollivad, kas juhtorgani ja punktis c osutatud sisekomitee struktuuri alla kuuluvate komiteede roll on nõuetekohane, nagu nõutakse lõikes 4.

Kui finantsinstitutsiooni juhtorgan delegeerib mõne oma ülesande sisekomiteele, siis teevad pädevad asutused kõnealuste delegeeritud ülesannete kontekstis käesoleva määrusega nõutud hindamised juhtorgani määratud sisekomitee tasandil.

2. Lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas:

a) sisekomitee struktuuri iga komitee puhul on juhtorgan selgelt määranud kindlaks selle volitused, hierarhia, aruandlusliinid, alalised liikmed, kohtumiste sageduse ja vastutustasandid;

b) sisekomitee struktuuril on komitee, mis hindab mis tahes uut toodet, teeb nende toodete kohta heakskiitmiseks ettepanekuid kõrgemale juhtkonnale ning teeb nende toodete järelevalvet, ning seda, kas riskikontrolli üksus ja finantsinstitutsiooni mis tahes muu osa, mida uue toote kasutuselevõtt mõjutab, on kõnealuses komitees esindatud;

c) sisekomitee struktuuri aluseks olev üldjuhtimine võimaldab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis b osutatud kõigi sisemiste positsioonide piirmäärade tulemuslikku ja õigeaegset kontrolli;

d) sisekomitee struktuuri aluseks oleva üldjuhtimise abil tagatakse juhtorgani aktiivne osalemine riskikontrolli protsessis, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis c;

e) finantsinstitutsioon on sisedokumentide osana dokumenteerinud kõik punktis a osutatud aspektid.

3. Lõike 1 esimese lõigu punkti d kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas:

a) finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkont võtab sobilikke parandusmeetmeid, kui üks järgmistest teeb kindlaks sisemise riskimõõtmise mudeli või makseviivituse riski sisemudeli nõrkused:

   i) riskikontrolli üksus;

   ii) sobiva kvalifikatsiooniga isikud, kelle ülesanne on valideerida sisemudelit (edaspidi „valideerimisfunktsioon“);

   iii) siseauditi funktsioon;

   iv) finantsinstitutsiooni mis tahes muu kontrollifunktsioon;

b) finantsinstitutsiooni kõrgemat juhtkonda teavitatakse siseauditi, riskikontrolli üksuse ja valideerimisfunktsiooni soovitustest, mis käsitlevad sisemist riskimõõtmise mudelit või makseviivituse riski sisemudelit;

c) finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond suudab tagada finantsinstitutsiooni sisemise riskimõõtmise mudeli või makseviivituse riski sisemudeliga hõlmatud positsioonide väärtuse hindamisega seotud juhtimise üldise kvaliteedi.

4. Lõike 1 esimese lõigu punkti e kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas juhtorgan:

a) kiidab riskikontrolli üksuse ettepaneku alusel heaks kõik asjakohased põhimõtted ja protseduurid, mis on seotud sisemudeli rakendamisega, sh asjakohase korralduslikku struktuuri, et tagada sisemudeli terviklik rakendamine;

b) kiidab riskikontrolli üksuse ettepaneku alusel ning võttes nõuetekohaselt arvesse valideerimisprotsessist tulenevaid järeldusi ja soovitusi heaks sisemudeli puhul kasutatava tururiski hindamise metoodika;

c) kiidab riskikontrolli üksuse hindamise alusel ning võttes nõuetekohaselt arvesse valideerimisprotsessist tulenevaid järeldusi ja soovitusi heaks mis tahes uued tooted;

d) kiidab riskikontrolli üksuse ettepaneku alusel heaks sisemiste positsioonide piirmäärad ja ajakohastab neid;

e) arvestab riskikontrolli üksuse ettepanekut, millega määratakse kindlaks aktsepteeritav riskitase ja hinnatakse seda, ja kiidab selle alusel heaks aktsepteeritava riskitaseme, sisemise kapitali allokeerimise ja eelarve kauplemisüksuste kaupa;

f) võtab vastu sisemiste positsioonide piirmäärade rikkumise heakskiitmise menetluse;

g) kiidab heaks parandusmeetmed või nõuab neid sisemiste positsioonide piirmäärade rikkumiste puhul, millest on talle teatanud riskikontrolli üksus kooskõlas artikli 16 lõike 1 punktiga b;

h) riskikontrolli üksuse ettepaneku alusel:

i) kiidab heaks stressitestimise programmi;

ii) arutab stressitestide tulemusi;

iii) hindab võimalikke meetmeid ja võtab vajaduse korral parandusmeetmeid.

Artikkel 7

Selle hindamine, kas kauplemisüksused vastavad määruse (EL) nr 575/2013 artiklile 104b

Kui pädevad asutused hindavad, kas kauplemisüksused vastavad määruse (EL) nr 575/2013 artiklile 104b, siis teevad nad järgmist:

a) vaatavad läbi kõnealuse määruse artiklis 104b osutatud äristrateegia, mis on dokumenteeritud finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes kooskõlas kõnealuse määruse artikli 325bi lõike 1 punktiga e, ning kontrollivad, kas:

i) sisemised põhimõtted kirjeldavad selgelt äristrateegia majanduslikku põhjendust, sh selle põhitegevust ning kauplemise ja riskimaandamise strateegiaid;

ii) sisemised põhimõtted kirjeldavad nende finantsinstrumentide ja kaupade omadusi, millega kauplemisüksus kaupleb, ning sisaldavad kõnealuste finantsinstrumentide ja kaupade korrapäraselt ajakohastatavat ja terviklikku loetelu;

iii) finantsinstitutsioon toob oma sisemistes põhimõtetes esile instrumendid, millega kaubeldakse kõige sagedamini ja mis panustavad kõige suuremal määral kauplemisüksuse aktsepteeritavasse riskitasemesse;

iv) sisemised põhimõtted kirjeldavad riskitegurite liike, mis on omased alapunktis ii osutatud finantsinstrumentidele ja kaupadele;

v) sisemised põhimõtted kirjeldavad selgelt, kuidas maandatakse alapunktis ii osutatud instrumentide ja kaupade riske, millised on riskimaandamise eeldatavad kahanemised ja ebakõlad ning milline on kauplemisüksuse positsioonide eeldatav hoidmisaeg;

vi) kauplemisüksuste äristrateegiad on kindlad, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 104b lõike 2 punktiga a,

1) tehes kindlaks kauplemisüksuste põhiomadused äristrateegia seisukohast, sh põhitegevused, kauplemise ja riskimaandamise strateegiad;

2) kontrollides, et punktis 1 osutatud põhiomadused on eri kauplemisüksuste puhul sisuliselt erinevad;

b) kontrollivad, kas kauplemisüksuste vahelised tehingud on nende kauplemisüksuste äristrateegiatega kooskõlas ning et kõnealuseid tehinguid ei tehta selleks, et:

i) vähendada tururiskiga seotud omavahendite nõudeid;

ii) täita kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõudeid;

iii) täita järeltestimise nõudeid;

c) vaatavad läbi määruse (EL) nr 575/2013 artikli 104b lõike 2 punktis b osutatud organisatsioonilise struktuuri ning kõnealuse määruse artikli 104b lõike 2 punktis e osutatud aasta ärikava, mis on dokumenteeritud finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes kooskõlas kõnealuse määruse artikli 325bi lõike 1 punktiga e;

d) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon on iga kauplemisüksuse puhul määranud kindlaks ühe peamise diileri või kaks peamist diilerit, ning kui määratud on kaks peamist diilerit, siis kas neil on selgelt eristatud rollid, vastutusvaldkonnad ja volitused või ühel diileril on teise üle lõpliku järelevalve õigus;

e) vaatavad läbi määruse (EL) nr 575/2013 artikli 104b lõike 2 punktides d ja f osutatud aruanded ja kontrollivad, kas kõik neis punktides osutatud nõuded on täidetud;

f) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon dokumenteerib nõuetekohaselt ja põhjendab juhtumeid, kui diiler määratakse tegutsema rohkem kui ühte kauplemisüksusesse, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 104b lõikes 3, ning teevad selleks järgmist:

   i) vaatavad läbi kõnealuse diileri vastutusvaldkonnad nende kauplemisüksuste kontekstis, mille jaoks ta on määratud;

   ii) kontrollivad, ega ülesanded, mida diiler täidab ühes kauplemisüksuses selle äristrateegia kohaselt, ei ole vastuolus ülesannetega, mida diiler täidab teistes kauplemisüksustes, ega tekita nendega konflikti;

g) kontrollivad, kas kauplemisüksuste alternatiivse sisemudeli meetodi kohaldamisalasse kaasamise põhjendus vastab kõigile järgmistele tingimustele:

   i) põhjendus on dokumenteeritud sisemistes põhimõtetes, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis e;

   ii) põhjendus tagab järjepidevuse lähenemisviisiga, mida kasutatakse tururiskiga seotud omavahendite nõuete arvutamiseks sarnaseid positsioone haldavate kauplemisüksuste puhul;

   iii) põhjendus on kooskõlas kauplemisüksuste äristrateegiaga, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 104b lõike 2 punktis a;

h) kontrollivad, kas äristrateegia kohaselt tuleb vähemalt 10 % tururiskiga seotud omavahendite nõuetest arvutada sisemudeli meetodit kasutades.

Punkti a alapunkti i kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas äristrateegias on täpsustatud, kui suur osa kauplemistegevusest on kliendipõhine ja kas äristrateegia hõlmab kauplemise algatamist ja struktureerimist või teenuste osutamist või mõlemat.

Punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks kauplemisüksuste vaheliste tehingute valimi, sh nende kauplemisüksuste vahel, mille jaoks finantsinstitutsioon arvutab omavahendite nõuded sisemudeli meetodi alusel, ning nende kauplemisüksuste vahel, mille jaoks finantsinstitutsioon kasutab tavapärast lähenemisviisi.

Artikkel 8

Finantsinstitutsioonisisese üldjuhtimise ja järelevalve hindamine riskikontrolli üksuse puhul

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsioonisisest üldjuhtimist ja järelevalvet seoses määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis b osutatud riskikontrolli üksusega, kontrollivad nad, kas kõnealune riskikontrolli üksus vastab järgmistele nõuetele:

a) ta on täiesti eraldiseisev ja sõltumatu kauplemise ärivaldkondade töötajatest ja juhtimisfunktsioonidest;

b) ta on finantsinstitutsiooni otsustusorganites nõuetekohaselt esindatud ja osaleb otsustusprotsessis, kui käsitletakse mõnda järgmistest küsimustest:

   i) tururiski hindamise uute metoodikate ja olemasolevate metoodikate mis tahes muudatuste heakskiitmine;

   ii) kauplemisüksuse loomise heakskiitmine;

   iii) riskikontrolli üksuse pädevusse kuuluvate aruannete ja inventuuride heakskiitmine või ajakohastamine;

   iv) aktsepteeritava riskitaseme määramine;

   v) finantsinstitutsioonisisese limiidi struktuuri määramine ja korrapärane ajakohastamine;

   vi) limiidi ületamise heakskiitmine;

   vii) uute toodete või uute äriliinide heakskiitmine;

   viii) riski puhul kasutatavate hinnastamismudelite heakskiitmine;

   ix) stressitestimise programmide heakskiitmine;

x) riskijuhtimise vahenditega seotud IT-taristu süsteemide heakskiitmine;

c) ta on nõuetekohane, proportsionaalne finantsinstitutsiooni suuruse ja äritegevuse riskidega ning tal on ressursid, mida on vaja tema ülesannete tulemuslikuks täitmiseks;

d) tal on piisavalt kogenud, kvalifitseeritud ja koolitatud töötajad, et viia ellu kõiki asjakohaseid tegevusi sisemudeli tulemuslikuks riskijuhtimiseks ning teiste üksuste, eelkõige kauplemise äriüksuste tegevuse järelevalveks ja vaidlustamiseks;

e) ta vastutab sisemise riskimõõtmise mudeli ja makseviivituse riski sisemudeli põhjal tehtavate arvutuste tulemuse eest.

2. Lõike 1 punkti a kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas:

a) riskikontrolli üksus koosneb finantsinstitutsiooni organisatsiooni skeemis ühest või enamast eraldiseisvast organisatsioonilisest struktuurist;

b) riskikontrolli üksus(t)e juhatajad on finantsorganisatsiooni kõrgema juhtkonna liikmed;

c) riskikontrolli üksuse eest vastutavad töötajad ja kõrgem juhtkond ei vastuta kauplemise äritegevuse eest;

d) riskikontrolli üksuse kõrgema juhtkonna liikmetel ja ärivaldkondade eest vastutavatel isikutel on finantsinstitutsiooni juhtorganiga võrreldes erinevad aruandlusliinid;

e) riskikontrolli üksuse eest vastutavate töötajate ja kõrgema juhtkonna muutuvtasu ei ole seotud nende järelevalve all olevate kauplemise ärivaldkondade ülesannete täitmisega viisil, mis piirab või pärsib nende sõltumatust.

3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel võtavad pädevad asutused arvesse järgmist:

a) riskikontrolli üksuse dokumenteeritud seisukoht, kui juhtorgan või sisekomitee struktuuri asjaomane komitee arutab mõnda lõike 1 punktis b osutatud küsimust;

b) finantsinstitutsiooni juhtorgani või sisekomitee struktuuri asjaomase komitee koosoleku protokoll ja selles käsitletud tegevuspunktid;

c) riskikontrolli üksuse aruanded sisemiste positsioonide piirmäärade kohta ja mis tahes otsused piirmäärade ületamise kohta;

d) vajaduse korral teave, mille on esitanud finantsinstitutsiooni töötajad ja kõrgem juhtkond.

Punkti b kohaldamisel hindavad pädevad asutused seda, mil määral riskikontrolli üksus osaleb, kui finantsinstitutsiooni juhtorgan või sisekomitee struktuuri asjaomane komitee arutab mõnda lõike 1 punktis b osutatud küsimust. Pädevad asutused teevad kindlaks juhtumid, kui riskikontrolli üksuse seisukoht ja juhtorgani või sisekomitee struktuuri asjaomase komitee tehtud lõplik otsus on erinevad.

Artikkel 9

Uue toote poliitika hindamine

Kui pädevad asutused hindavad, kas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis e osutatud sisemised põhimõtted on nõuetekohased mis tahes uue toote, sh uute finantsinstrumentide, tegevuste, turgude, kirje tegemise asukohtade või äriliinide kasutuselevõtu puhul, siis kontrollivad nad järgmist:

a) kas riskikontrolli üksus on registreerinud uue toote poliitika ja juhtorgan on selle poliitika, sh uue toote määratluse heaks kiitnud;

b) sisekomitee struktuuril on komitee („uue toote komitee“), kes hindab ja kontrollib kõiki küsimusi, mis tulenevad uute toodete kasutuselevõtust, ning teeb nende üle järelevalvet, sh vajaduse korral:

i) hindab regulatiivsetele nõuetele vastavust;

ii) vaatab läbi riski puhul kasutatavad mis tahes hinnastamismudelid;

iii) täpsustab kalibreerimise otstarbel kasutatavad turuparameetrid, kalibreerimise elluviimise viisi ja kalibreerimise ajakohastamise sageduse;

iv) võtab kasutusele tururiski hindamise mis tahes uued metoodikad;

v) hindab mõju aktsepteeritavatele riskitasemele, kapitali adekvaatsusele ja kasumlikkusele;

vi) tagab *front*, *back* ja *middle office*'i ressursside ning sisemiste vahendite ja eksperditeadmiste kättesaadavuse, mis võimaldavad mis tahes seotud uute riskide mõistmist ja järelevalvet;

vii) täpsustab kõnealuse uue toote piiranguid, mis on seotud lõpptähtaegade, alusvara, vastaspoolte ja siselimiitidega, ning teeb nende kohta juhtorganile ettepanekuid;

viii) hindab raamatupidamisarvestuse kavade nõuetekohasust ning tagab, et sisearuandlus kajastab sobilikult alusvaraga seotud riske;

c) juhtorgan annab uue toote komitee hinnangu alusel loa uute toodetega kauplemiseks;

d) kui juhtorgan delegeerib loa andmise uue toote komiteele, siis kehtib järgmine:

i) uue toote puhul lubatud maht on piisavalt piirav, et vältida kõnealustest uutest toodetest tulenevat olulist kahju, sh vajaduse korral lühemad katseperioodid artikli 2 punktis c viidatud toodetele;

ii) volitus delegeeritakse eraldi iga uue toote liigi puhul ja alati piiratud ajaks, maksimaalse kestusega kuus kuud;

iii) kui juhtorgan luba uuendab, siis teeb ta seda ainult ühe korra;

iv) pärast üheaastast ajavahemikku lahendatakse kõik punktis b osutatud asjakohased probleemid või vastasel juhul ei lubata enam uue tootega kaubelda;

e) ärivaldkondadel ei ole ilma uue toote komitee konkreetse heakskiiduta luba kaubelda uute toodetega enne punktis b osutatud probleemide kõrvaldamist;

f) konkreetsetel juhtudel, kui kauplejatel lubatakse kaubelda uute toodetega, mis ei vasta punkti b nõuetele, kiidab uue toote komitee tehingud heaks individuaalselt ja punkti d alapunktis i osutatud piirides;

g) uue toote komitee kohtub piisavalt sageli, et hinnata mis tahes uue toote tehingut ja kiita see heaks ning teha järelevalvet seoses kõigi punktis b osutatud küsimustega, mis võivad sellistest tehingutest tekkida;

h) tehingute üle tehakse individuaalset järelevalvet, kuni kõik punktis b osutatud küsimused on täielikult lahendatud, ning juhtorgan kinnitab uue toote komitee hinnangu alusel, et tehingud on täielikult kaasatud kõikidesse asjakohastesse IT-süsteemidesse ning neid kontrollitakse tavapärase riskijuhtimissüsteemi abil;

i) kõik uued tooted arvutatakse olenemata nende IT-süsteemidesse kaasamise määrast nii sisemises riskimõõtmise mudelis kui ka portfelli väärtuse igapäevastes muutustes, mida kasutatakse järeltestimise ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise testi otstarbel.

Artikkel 10

Sisemise riskimõõtmise mudeli sõltumatu läbivaatamine

1. Kui pädevad asutused hindavad sisemise riskimõõtmise mudeli sõltumatut läbivaatamist kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktiga h, kontrollivad nad, kas:

a) läbivaataja on sõltumatu;

b) läbivaatamise jaoks määratud ressursid on asjakohased;

c) finantsinstitutsioonis läbivaataja soovituste arvesse võtmiseks loodud protsess on nõuetekohane;

d) läbivaataja vaatab sisemised riskimõõtmise mudelid läbi vähemalt kord aastas ning lisab kõnealuse läbivaatamise järeldused aruandesse, mis esitatakse kõrgemale juhtkonnale ja juhtorganile;

e) punktis d osutatud aruandes esitatakse finantsinstitutsiooni kõrgemale juhtkonnale ja juhtorganile piisavalt teavet kõigi määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 2 ja artikli 325bp lõikes 7 osutatud elementide kohta ning selles määratakse kindlaks iga-aastase töökava valdkonnad, mille puhul on vaja nende elementide järgimist üksikasjalikumalt analüüsida;

f) läbivaatamine on nõuetekohane, asjaomaste portfellide suuruse ja keerukuse jaoks sobilik ning vajakajäämiste kindlaks tegemisel tulemuslik.

2. Lõike 1 kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas:

a) läbivaatamine on proportsionaalne finantsinstitutsiooni äritegevuse ja organisatsiooni struktuuri olemuse, suuruse ja keerukusega ning eelkõige sisemudelite ja nende rakendamise keerukusega;

b) läbivaatajal on ressursid, mis on kõigi asjakohaste tegevuste elluviimiseks sobivad, ning piisavalt kogenud ja kvalifitseeritud töötajad;

c) läbivaataja ei osale ega ole osalenud läbivaadatava sisemudeli koostamise ja rakendamise üheski aspektis;

d) läbivaataja on äriüksuse ja riskikontrolli üksuse eest vastutavatest töötajatest ja juhtimisfunktsioonist sõltumatu;

e) läbivaatamise eest vastutavate töötajate ja juhtkonna muutuvtasu ei ole seotud finantsinstitutsiooni kauplemise ärivaldkondade ülesannete täitmisega viisil, mis piirab või pärsib nende sõltumatust.

3. Pädevad asutused kontrollivad läbivaataja koostatud uusimaid ja muid asjakohaseid aruandeid ning veenduvad, et nendes aruannetes kindlaks tehtud probleemide lahendamine on asjakohane, sisuline ja usaldusväärne.

Artikkel 11

Sisemiste riskimõõtmise mudelite valideerimise ja kõnealuse valideerimise tulemuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas sisemised riskimõõtmise mudelid on nõuetekohaselt valideeritud, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bj, siis kontrollivad nad, kas:

a) valideerimise protsessi viivad ellu töötajad, kes ei osale ega ole osalenud ühelgi viisil valideeritava sisemudeli väljatöötamises;

b) valideerimisprotsess viiakse ellu piisavate ressurssidega, sh kogenud ja piisava kvalifikatsiooniga töötajate abil;

c) valideerimisprotsessi eest vastutavate töötajate ja kõrgema juhtkonna muutuvtasu ei ole seotud finantsinstitutsiooni riskikontrolli või ärivaldkondade ülesannete täitmisega viisil, mis piirab või pärsib nende sõltumatust;

d) kõik valideerimisprotsessist tulenevad vajalikud parandusmeetmed kajastuvad lõikes 2 osutatud valideerimisaruandes ja need meetmed võetakse õigel ajal;

e) kasutusel on otsustusprotsess, millega tagatakse, et finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond võtab arvesse valideerimisprotsessi tulemusi ja sellest tulenevaid soovitusi;

f) artikli 10 lõike 1 punktis a osutatud läbivaataja hindab korrapäraselt vastavust artikli 10 lõike 1 punktides e ja f osutatud tingimustele.

2. Valideerimisprotsessi tulemuse hindamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) kontrollivad, kas valideerimisprotsessi soovitused, tulemused ja järeldused on lisatud valideerimisaruandesse, milles määratakse kindlaks järgmine ja kirjeldatakse järgmist:

i) valideerimismetoodika;

ii) tehtud testid;

iii) kasutatud võrdlusandmete kogum;

iv) vastavad andmete puhastamise protsessid;

b) kontrollivad, kas valideerimisaruande järeldused, tulemused ja soovitused antakse otse teada finantsinstitutsiooni juhtorganile ja ta võtab neid enne omavahendite nõuete arvutamiseks kasutatava mudeli heakskiitmist ning enne metoodikates edasiste muudatuste tegemist arvesse;

c) kontrollivad, kas valideerimisfunktsiooni välja pakutud mis tahes parandusmeede on valideerimisaruandes dokumenteeritud ja sellele on lisatud ajakava, mis on tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks sobilik;

d) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes on olemas eskaleerimisprotsess nende parandusmeetmete jaoks, mida ei ole liiga pikka aega võetud, ja kas seda protsessi varasemate kogemuste alusel järgitakse;

e) hindavad valideerimisprotsessi tulemuse üldist kvaliteeti, võrreldes käesoleva määruse kohaselt sisemudeli hindamisel kindlaks tehtud puudusi nendega, mille tegi valideerimisprotsessi käigus kindlaks valideerimisüksus.

Artikkel 12

Sisemise valideerimise ulatuse ja täielikkuse piisavuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bj osutatud sisemise valideerimise ulatus on piisav, siis kontrollivad nad, kas sisemise valideerimise puhul kehtib järgmine:

a) selle käigus vaadatakse kriitiliselt läbi metoodika kõik aspektid ja hinnastamisfunktsioonid, mida kasutatakse kapitali otstarbel, sh kui neid kohaldatakse uute toodete suhtes, võttes arvesse metoodika tugevaid ja nõrku külgi võrreldes muude metoodikatega;

b) kontrollitakse järgmist:

i) turuandmete valik;

ii) riskitegurite määramine asjakohasele likviidsusperioodile;

iii) täheldatud reaalhinna määramine riskitegurile või rühmale, mida peetakse selle jaoks tüüpiliseks;

iv) asendajate kasutamise viisid;

c) kontrollitakse, kas aluseks olevate stohhastiliste protsesside jaotuslikud ja mis tahes muud asjakohased stohhastilised eeldused ja parameetrid, sh volatiilsus ja korrelatsioon, on põhjendatud, sh seoses järgmisega:

i) määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamiseks asjakohaste jaotuste äärealad;

ii) määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja;

d) hinnatakse mis tahes empiiriliste korrelatsioonide usaldusväärsust, mida kasutatakse laiade riskitegurite kategooriate piires ja üleselt, et arvutada määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõikes 2 osutatud piiramata eeldatava puudujäägi näitaja;

e) hinnatakse makseviivituse riski omavahendite nõuete arvutuses tehtud korrelatsiooni eeldusi, sh järgmist:

i) asjakohase koopula valik, kui see on otseselt modelleeritud;

ii) määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bp osutatud süsteemsete riskitegurite valik ja osakaalud;

iii) mudeli võime selgitada makseviivituste kogumeid;

f) hinnatakse eeldusi, mis on tehtud makseviivituse tõenäosuste ja makseviivituse korral tekkiva kahju prognooside saamiseks, et arvutada makseviivituse riski omavahendite nõuded;

g) hinnatakse eeldusi, mis on tehtud seoses riskimaandamise modelleerimisega makseviivituse riski omavahendite nõuete arvutamisel, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bo;

h) analüüsitakse stressitestimise programmi tulemusi, sh tulemusi, mis on seotud makseviivituse riskiga, ning tehakse asjakohased järeldused metoodiliste puuduste või nõrkuste kohta, mis tulenevad konkreetsetest turustsenaariumitest;

i) kohaldatakse ja analüüsitakse saadud tulemusi määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bj lõike 3 punktis c osutatud hüpoteetiliste portfellide puhul, tagamaks et sisemudel suudab võtta arvesse struktuurseid omadusi, sh vajaduse korral järgmist:

   i) erinevate intressikõverate alusriskid;

   ii) sarnaste, aga mitte identsete positsioonide liikumised, mis ei ole täielikult korrelatsioonis;

   iii) alusvaraga seotud alusrisk ja alus, mis tuleneb sarnastest, aga mitte identsetest krediidi- või aktsiapositsioonidest;

   iv) kontsentratsioonirisk;

j) kontrollitakse sisemise riskimõõtmise mudeli IT-süsteemides rakendamise töökindlust ja tagatakse, et kõik äri- ja tugiüksused kasutavad metoodikat järjepidevalt kõigi asjasse puutuvate geograafiliste piirkondade puhul;

k) kontrollitakse asendajate sobilikkust ja olulisust, hinnates järgmist:

   i) kasutatud asendavate aegridade osakaal;

   ii) asendavate aegridade marginaalipanuse osakaal;

   iii) mõju, mida asendaja kasutamine võib avaldada diversifitseerimise mõju tuvastamisele.

2. Sisemise valideerimisprotsessi täielikkuse hindamisel kontrollib pädev asutus, kas:

a) mudeli esialgse väljatöötamise ajal tehtud sisemise valideerimise puhul on finantsinstitutsioon viinud läbi ja dokumenteerinud täieliku valideerimisprotsessi kõigi sisemudelis kasutatud metoodikate puhul;

b) korrapärase sisemise valideerimise puhul on finantsinstitutsioon viinud läbi täieliku valideerimise või valideerinud valdkondi, mida tuleb valideerida pärast lõikes 3 osutatud muudatusi, seoses järgmisega:

   i) uute toodete kasutuselevõtu tõttu nõutavad mis tahes uued metoodikad;

   ii) valdkonnad, mis on seotud probleemidega, mis on tehtud kindlaks varasemate valideerimiste järeldustes ja siseauditite läbivaatamistes.

3. Lõike 2 punkti b kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni sisemiste põhimõtetega tagatakse korrapärane sisemine valideerimine vähemalt kord aastas ja iga kord, kui toimuvad märkimisväärsed struktuursed muutused turul või muutused portfelli koosseisus, mis võivad põhjustada selle, et sisemudel ei ole enam nõuetekohane, sh järgmised muutused:

   i) ületamiste arv, mis kaldub märkimisväärselt kõrvale mudeli kalibreerimise ajal eeldatud arvust;

   ii) suur turukahju võrreldes riskinäitajate alusel prognoositud tasemega;

   iii) märkimisväärne muutus finantsinstitutsiooni tegevuses, mis võib seada kahtluse alla modelleerimise eeldused;

   iv) portfellide väärtuste teoreetiliste ja hüpoteetiliste muutuste ebatavalised ja olulised kõrvalekalded;

b) kontrollivad, kas korrapärane sisemine valideerimine põhineb töökaval, mille on heaks kiitnud juhtorgan, ning kas kõnealuses töökavas on määratud kindlaks:

   i) sisemise valideerimise ulatus;

   ii) valideerimisüksuse täidetavad ülesanded;

   iii) sisemise valideerimise prioriteedid;

c) hindavad, kuidas punktis b osutatud töökava abil tagatakse, et viiakse ellu terviklik ja riskipõhine sisemise valideerimise protsess ning et asjakohaseid aspekte ei jäeta sisemise valideerimise ulatusest välja.

Artikkel 13

Aruandluse nõuetekohasuse hindamine

Kui pädevad asutused hindavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 104b lõike 2 punktides d ja f ning artikli 325bi lõike 1 punktis b osutatud aruannete nõuetekohasust, siis kontrollivad nad järgmist:

a) kas finantsinstitutsioon peab kõnealuste aruannete inventuuri, määrates kindlaks nende sisu, esitamise sageduse ja adressaadid;

b) kas punktis a osutatud inventuur on asjakohasel juhtkonna tasandil heaks kiidetud ja kas seda ajakohastatakse riskikontrolli üksusega konsulteerides.

Artikkel 14

Kauplemislimiitide nõuetekohasuse hindamine

Kui pädevad asutused hindavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 103 lõike 2 punkti b alapunktis ii, artikli 104b lõike 2 punktides c ja f ning artikli 325bi lõike 1 punktis b osutatud kauplemislimiitide nõuetekohasust, siis kontrollivad nad, kas:

a) finantsinstitutsioonil on selge kauplemislimiitide jaotus, mis on kooskõlas finantsinstitutsiooni määratud aktsepteeritava riskitasemega ja iga kauplemisüksuse eelarvega;

b) kauplemislimiitide valik kajastab kauplemisüksuse kauplemisstrateegiat ja alusvaraga seotud riskide olemust;

c) kauplemislimiidid hõlmavad järgmist:

   i) VaR riskiväärtuse limiit portfelli agregeerimise maksimaalsel tasemel, mille puhul kasutatakse sisemudelit;

   ii) VaR riskiväärtuse limiit iga kauplemisüksuse puhul, mille jaoks finantsinstitutsioon arvutab tururiskiga seotud omavahendite nõuded sisemise riskimõõtmise mudeli abil;

d) finantsinstitutsioonil on täiendav VaR riskiväärtuse limiitide jaotus, mis on proportsionaalne finantsinstitutsiooni kauplemisstrateegiatega;

e) kõik siselimiidid, sh need, millele on osutatud punktis c, on nõuetekohaselt dokumenteeritud ja ametlikult heaks kiidetud;

f) riskikontrolli üksus hindab ja dokumenteerib limiidi heakskiitmise ja ajakohastamise protsessi osana juhtorgani heaks kiidetud VaR riskiväärtuse limiitide järjepidevust ja kooskõla muude siselimiitidega, mis ei põhine VaR riskiväärtusel, sh tundlikkused või kahju käivitaja;

g) finantsinstitutsioon dokumenteerib nõuetekohaselt ja kiidab ametlikult heaks selliste lubatud instrumentide ja alusvara riskipositsioonide inventuuri, mida kauplejad saavad võtta.

Punkti c alapunkti i kohaldamisel on VaR riskiväärtuse limiit individuaalsete VaR riskiväärtuste limiitide summa, kui ei ole antud luba sisemudeli meetodi kasutamiseks, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325 lõike 1 punktis b.

Artikkel 15

Kauplemislimiitide ajakohastamise protsessi nõuetekohasuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 103 lõike 2 punkti b alapunktis ii, artikli 104b lõike 2 punktides c ja f ning artikli 325bi lõike 1 punktis b osutatud finantsinstitutsiooni kauplemislimiitide ajakohastamise protsessi nõuetekohasust, siis kontrollivad nad, kas:

a) riskikontrolli üksus koordineerib ja dokumenteerib nõuetekohaselt ajakohastamise protsessi;

b) kauplemislimiitide ajakohastamise ettepanek kajastab mis tahes muudatusi järgmises:

i) finantsinstitutsiooni määratud aktsepteeritav riskitase;

ii) kauplemisüksuste eeldatav tegevus või eelarve-eesmärgid;

c) ajavahemiku jooksul, kui kasutati ajakohastamise ajal kohaldatavat kauplemislimiiti, võetakse kauplemislimiitide ajakohastamise ettepanekus arvesse järgmist:

i) ajakohastamise ajal kohaldatavate kauplemislimiitide kasutamise keskmine tase;

ii) kauplemislimiidi rikkumiste arv ja ulatus.

2. Pädevad asutused kontrollivad, kas kauplemislimiitide ajakohastamise protsess toimub vähemalt kord aastas ja sagedamini, kui tehakse muudatusi organisatsioonis või võetakse kasutusele uusi äriliine või tooteid.

Artikkel 16

Kauplemislimiitide rikkumisega seotud protsessi nõuetekohasuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 104b lõike 2 punktis f osutatud kauplemislimiitide rikkumise heakskiitmise protsessi nõuetekohasust, siis kontrollivad nad, kas:

a) finantsinstitutsioonil on selge ja dokumenteeritud menetlus selleks, et saada juhtorgani heakskiit kauplemislimiitide rikkumiseks;

b) juhtorgan on määranud kindlaks olulisuse tingimused, mille kohaselt kauplemislimiitide mis tahes rikkumistest tuleb teatada juhtorganile, olenemata tasandist, kus kauplemislimiidid on heaks kiidetud;

c) riskikontrolli üksus dokumenteerib kauplemislimiitide mis tahes rikkumised ja teatab neist rikkumistest vastutavale komiteele, allkomiteele või individuaalsele juhile;

d) punktis c osutatud komitee, allkomitee või individuaalne juht kas võtab kauplemislimiidi rikkumise korral meetmeid või teatab kõnealusest rikkumisest punkti b kohaselt juhtorganile;

e) punktis c osutatud dokumendid sisaldavad kauplemislimiidi rikkumise ulatust ja peamisi põhjuseid, sh:

i) kauplemispositsioonide suurenemine;

ii) sisemises riskimõõtmise mudelis tehtud metoodilised muudatused;

iii) turutingimuste muutused.

2. Pädevad asutused kontrollivad, eelkõige kui kauplemisüksus on sageli kauplemislimiite ületanud, kas kauplemislimiitide rikkumise sagedus ja ulatus ning riskikontrolli üksuse ja juhtorgani poolt neile rikkumistele reageerimiseks võetud meetmed on nõuetekohased. Pädev asutus teeb vastava kontrolli.

Artikkel 17

Stressitestimise programmi nõuetekohasuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis g ning artikli 325bp lõike 7 punktis b osutatud stressitestimise programmi nõuetekohasust, siis kontrollivad nad, kas:

a) finantsinstitutsioon vaatab stressitestimise programmi raames kasutatavad stsenaariumid läbi vähemalt kord aastas;

b) riskikontrolli üksus rakendab stressitestimise programmis kindlaks määratud stressitestimise stsenaariume sagedasti, vähemalt kord kuus ja suurema sagedusega, kui finantsinstitutsiooni kaupleb märkimisväärses ulatuses;

c) stressitestimise programmi osana rakendatavad stsenaariumid hõlmavad lisaks varem jälgitud või hüpoteetilistele stsenaariumidele vastupidisest stressitestimisest tulenevaid stsenaariume ja sihtotstarbelisi stsenaariume, mis on koostatud asjakohaste konkreetsete riskitegurite arvesse võtmiseks;

d) punktis c osutatud stsenaariumid vaadatakse vähemalt kord aastas läbi.

2. Pädevad asutused kontrollivad, kas kasutatakse lõike 1 punktis c osutatud stsenaariume, et hinnata tururiskiga seotud omavahendite nõuete elementide nõuetekohasust, sh makseviivituse riski täiendavate omavahendite nõudeid, kui kõnealuseid omavahendite nõudeid võrreldakse tugeva mõjuga, aga võimalikest turustsenaariumidest tuleneva potentsiaalse kahjuga.

3. Pädevad asutused kontrollivad lõike 2 kohaldamisel, kas finantsinstitutsioon kasutab makseviivituse riskimudeli eelduste mõistlikkuse hindamisel kõike järgmist, eelkõige krediidiriskide kontsentreerumise väljendamise puhul:

a) sündmustest, sh krediidisündmustest tulenev kahju;

b) hüpoteetilised reitingu alandamised;

c) konkreetsete emitentide liikidega seotud turusündmused;

d) koopulate liikide ja parameetrite muutused, kui need on otseselt modelleeritud.

Artikkel 18

Vastupidiste ja sihtotstarbeliste stressitestimise stsenaariumide hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis g osutatud vastupidise stressitestimise stsenaariumide nõuetekohasust, siis kontrollivad nad, kas:

a) riskikontrolli üksus kasutab vastupidist stressitesti vahendina, et teha kindlaks tugeva mõjuga sündmuste ja riskikontsentratsioonide võimalikud kombinatsioonid finantsinstitutsioonis, sh tugeva mõjuga sündmused ja riskikontsentratsioonid, mis tulenevad keskkonnariskidest;

b) vastupidise stressitestiga tehtud analüüs täiendab korrapärast stressitestimist;

c) riskikontrolli üksus hindab vastupidisest stressitestimisest tuleneva stsenaariumi või tulenevate stsenaariumide kindlaks tegemisel järgmist:

   i) äriliinid, kus traditsioonilised riskijuhtimise mudelid osutavad eriti soodsale riski ja kasu vahelisele suhtele;

   ii) uued tooted ja uued turud, mis ei ole sattunud tugeva surve alla;

   iii) riskipositsioonid, mille puhul puuduvad likviidsed kahesuunalised turud;

   iv) valuuta riskipositsioonid, mis on kas seotud muude valuutade ülem- või alampiiriga või sõltuvad sellest;

   v) sügaval rahast väljas optsioonide, eelkõige digitaaloptsioonide positsioonid;

   vi) määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatavate puudujäägi riskinäitajate kalibreerimiseks kasutatud stressiperioodi jaoks arvesse võtmata sündmused;

   vii) keskkonnariskid nii füüsiliste kui ka üleminekuriskidena.

2. Kui pädevad asutused hindavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis g osutatud stressitestimise programmide osana sihtotstarbeliste stressitestimise stsenaariumide nõuetekohasust, siis kontrollivad nad, kas riskikontrolli üksus võttis asjakohaste sihtotstarbeliste stressitestimise stsenaariumide koostamisel arvesse sisemudeliga hõlmatud positsioonide portfelli koosseisu viimasel aruandluskuupäeval. Pädevad asutused kontrollivad eelkõige järgmist:

a) kas riskikontrolli üksus kasutab tulemusi, mis on saadud individuaalselt ja ühiselt käsitletud üksikute riskitegurite tundlikkusanalüüsist, et teha kindlaks stsenaariumid, mis hõlmavad võimalike riskitegurite kombinatsioonist tulenevat stressi;

b) kas riskikontrolli üksus on võtnud sihtotstarbeliste stresstestimise stsenaariumide koostamisel selgelt arvesse järgmisi elemente:

i) turgude likviidsuse puudumine turu stressitingimustes, avamis- ja sulgemishindade olulised erinevused, kontsentratsioonirisk ja ühesuunalised turud;

ii) sündmus, mis põhjustab erinevate instrumentide või riskitegurite korrelatsiooni suurenemise, või valuutakursi järsu muutumise stsenaarium, mis tuleneb mis tahes valuutadest, mille suhtes kehtib läbivaatamise ajal alam- või ülempiir ning mis rikuvad seda suhet, kui nimetatud sündmus toimub samal ajal kui alapunktis i osutatud sündmus;

iii) aktsiate sündmuseriskid ja krediidipositsioonide ootamatust makseviivitusest tulenev risk, käsitledes ühte järgmistest:

1) neli kohest makseviivitust ilma taastumiseta suurima riskipositsiooniga praeguse portfelli pikkade võlapositsioonide ning praeguse portfelli kahe suurima aktsia pika positsiooni puhul;

2) sündmustega seotud risk, mis tuleneb aktsiahindade järsust kasvust kahe suurima lühikese positsiooni puhul;

iv) toodete mittelineaarsus, kohaldades kõigi positsioonide ümberhindlust, et kajastada täpselt mittelineaarsuse mõju, ning kasutades piisavalt suuri šokke, et ajendada teatavate sügaval rahast väljas optsioonide, eelkõige digitaaloptsioonide kasutamist;

v) keskkonna riskiteguritest tulenevad sündmustega seotud riskid;

vi) muud riskid, mida sisemudelid ei pruugi nõuetekohaselt väljendada, sh riskid, mis tulenevad asendajate kasutamisest ning asendaja ja alusvara riski potentsiaalsetest kõrvalekalletest.

Punkti b alapunkti i kohaldamisel võib riskikontrolli üksus kaaluda suuremaid šokke, et kajastada positsioonide õigeaegse kõrvaldamise võimatust, eelkõige sularahainstrumentide puhul, mille põhjustab fakt, et positsioonid on kontsentreeritud, või turu likviidsuse puudumise järsk suurenemine.

Punkti b alapunkti iv kohaldamisel võib riskikontrolli üksus eelkõige:

a) hinnata potentsiaalset riski, mis tekib asendaja abil hinnatud väärtusega positsioonide riskide maandamise puhul;

b) kasutada asendaja puhul stressistsenaariumi liikumisi, jättes puuduva likviidsusega positsioonid muutumatuks.

Artikkel 19

Sisemise riskimõõtmise mudeli hindamine seoses IT-süsteemide töökindlusega

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas sisemist riskimõõtmise mudelit arvutatakse ja rakendatakse terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikega 1, kontrollivad nad, kas finantsinstitutsiooni IT-süsteemid, mis on seotud tururiski juhtimisega, ja IT-süsteemid, mis toetavad sisemudelit, on piisavalt töökindlad, et tulla toime rakendamisvigadega. Eelkõige teevad pädevad asutused järgmist:

a) hindavad IT-süsteemide töökindlust viimase 250 tööpäeva jooksul;

b) kontrollivad, kas:

i) süsteemi mittetoimimise korral on olemas sobilik taastamisvõimekus;

ii) finantsinstitutsioon suudab mis tahes mõjutatud riskinäitajad ümber arvutada;

iii) tehnilistest probleemidest põhjustatud järeltestimise näitajate ületamised on erandlikud.

2. Pädevad asutused kontrollivad, kas finantsinstitutsioon uurib sisemise riskimõõtmise mudeli abil kõiki sisemudeli positsioone ja instrumente ning kooskõlastab need positsioonid ja instrumendid päevalõpuväärtuse süsteemidega, kontrollides vähemalt kord nädalas, et ühe süsteemi positsioonid ja instrumendid vastavad teiste süsteemide positsioonidele ja instrumentidele. Pädevad asutused kontrollivad, et finantsinstitutsioon dokumenteerib täielikult kõik positsioonid ja instrumendid, mida ei ole täielikult kooskõlastatud, ning teeb nende üle järelevalvet.

Artikkel 20

Sisemise riskimõõtmise mudeli, sh hinnastamismudeli mõistliku täpsuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas sisemine riskimõõtmise mudel, sh mis tahes hinnastamismudel on varem olnud tõendite kohaselt riskide mõõtmisel mõistlikult täpne ega erine märkimisväärselt mudelitest, mida see finantsinstitutsioon kasutab oma sisemistes riskimõõtmise mudelites, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis f, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas finantsinstitutsioonil on inventuurid ning kas need inventuurid sisaldavad järgmist:

   i) hinnastamisfunktsioonid või -meetodid, mida kasutatakse sisemises riskimõõtmise mudelis, ning hinnastamisfunktsioonid või -meetodid, mida kasutatakse portfelli päevalõpuväärtuse arvutamiseks;

   ii) alapunktis i osutatud iga hinnastamisfunktsiooni või -meetodi puhul selle sisutihe kirjeldus, põhiomadused, eeldused ja peamised parameetrid, kuidas kõnealused funktsioonid, eeldused ja parameetrid kalibreeriti ning kuidas kõnealuseid hinnastamisfunktsioone või -meetodeid rakendatakse;

   iii) iga hinnastamisfunktsiooni või -meetodiga hõlmatud sisemises riskimõõtmise mudelis sisalduvate finantsinstrumentide ja kaupade ulatuse kirjeldus;

   iv) portfelli päevalõpuväärtuse arvutamisel iga hinnastamisfunktsiooni või -meetodiga hõlmatud finantsinstrumentide ja kaupade ulatuse kirjeldus;

   v) üks näitaja või rohkem näitajaid, mida kasutatakse selliste positsioonide olulisuse mõõtmiseks, mille hinnakujunduseks on kasutatud vastavat sisemise riskimõõtmise mudeli hinnastamisfunktsiooni või -meetodit;

   vi) üks näitaja või rohkem näitajaid, mida kasutatakse selliste positsioonide olulisuse mõõtmiseks, mille hinnakujunduseks on kasutatud vastavat portfelli päevalõpuväärtuse arvutamise hinnastamisfunktsiooni või -meetodit;

   vii) sisemises riskimõõtmise mudelis kasutatavate hinnastamisfunktsioonide ja -meetodite ning portfelli päevalõpuväärtuse arvutamiseks kasutatavate hinnastamisfunktsioonide ja -meetodite terviklik ülevaade;

b) kontrollivad, kas punktis a osutatud inventuure ajakohastatakse vähemalt kord aastas ja kas finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes nähakse ette konkreetne ajakohastamine, kui see oleks vajalik inventuurides esitatud teabe märkimisväärsete muutuste tõttu;

c) kontrollivad, kas kõiki erinevusi päevalõpuväärtuse arvutamiseks kasutatavate hinnastamisfunktsioonide ja sisemises riskimõõtmise mudelis kasutatavate hinnastamisfunktsioonide vahel valideeritakse määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bj osutatud sisemise valideerimise osana;

d) hindavad kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise tulemuste ning järeltestimise tulemuste alusel, kas on hinnastamisfunktsioone, milles võib esineda puudusi;

e) analüüsivad määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bj osutatud finantsinstitutsiooni sisemise valideerimise kõige hiljutisemate aruannete järeldusi, mis käsitlevad sisemise riskimõõtmise mudeli täpsust;

f) analüüsivad järeldusi, mis on esitatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis h viidatud sisemise riskimõõtmise mudeli täpsust käsitlevates finantsinstitutsiooni sisemise läbivaatamise kõige hiljutisemates aruannetes;

g) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon on dokumenteerinud erinevused sisemise riskimõõtmise mudeli ja nende mudelite vahel, mida finantsinstitutsioon kasutab sisemiseks riskijuhtimiseks sama positsioonide ulatuse puhul, ning kas finantsinstitutsioon suudab neid erinevusi selgitada;

h) analüüsivad testide tulemusi, mille finantsinstitutsioon on teinud osana oma sisemisest valideerimisest, mille eesmärk on kontrollida, kas sisemise riskimõõtmise mudeli eeldused on sobilikud ning ei ala- ega ülehinda riski, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bj lõike 3 punktis a, eelkõige kauplemisüksuste puhul, millel on suurimad erinevused määruse (EL) nr 575/2013 III osa IV jaotise 1a peatüki kohase alternatiivse standardmeetodi põhjal arvutatud omavahendite nõuete ning sisemise riskimõõtmise mudeli põhjal arvutatud omavahendite nõuete vahel.

Punkti d kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral nõuda, et finantsinstitutsioon arvutaks instrumentide ja kaupade kogumi kohta, mille puhul pädev asutus soovib testida hinnastamisfunktsioonide täpsust, riski teoreetilised muutused, millele on osutatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 ([10]) 2. peatüki 2. jaos, ja hüpoteetilised muutused, millele on osutatud kõnealuse delegeeritud määruse 1. peatüki 2. jaos, ning nõuda, et finantsinstitutsioon põhjendaks nende kahe näitaja tulemuste erinevusi.

2. Kui kauplemisüksusele määratud tooteklassidele vastavad positsioonid kirjendatakse kompensatsioonitehingutena grupi teise üksusega, mis jääb liidu konsolideerimise kõrgeimast tasandist välja, ja pädev asutus vajab rohkem tõendeid, et veenduda sisemise riskimõõtmise mudeli mõistlikus täpsuses, siis võib pädev astutus nõuda, et finantsinstitutsioonid esitaksid järgmise:

a) tegelikud, hüpoteetilised ja riski teoreetilised muutused kauplemisüksuse portfelli väärtuses 60 tööpäeva jooksul, ilma riskimaandamiseta käsitletava grupi üksuse puhul;

b) määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bf viidatud VaR meetodiga saadud riskihinnangu väärtused kauplemisüksuse tasandil 60 tööpäeva jooksul, ilma riskimaandamiseta käsitletava grupi üksuse puhul;

c) kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise tulemuste ja järeltestimise tulemuste hindamine, võttes arvesse punktis a osutatud portfelli väärtuste ja punktis b osutatud VaR meetodiga saadud riskihinnangu väärtuse muutumist.

3. Kui teatavatele tooteklassidele vastavate positsioonide tururisk kantakse üle grupi teisele üksusele, kes jääb väljapoole liidusisese konsolideerimise kõrgeima tasandi kohaldamisala, ja kui kõnealuse ülekande mõju meenutab *de facto* kirjendatud kompensatsioonitehingute positsioone, siis võivad pädevad asutused kohaldada lõiget 2.

Artikkel 21

Sisemise riskimõõtmise mudeli hindamine seoses täiendavate järeltestimise programmidega

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse seoses kõnealuse määruse artikli 325bj lõike 3 punktis b osutatud järeltestimisega terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, siis kontrollivad nad kõnealuste järeltestimise programmide osana, kas finantsinstitutsioon:

([10]) Komisjoni 14. juuni 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/2059, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks määruse (EL) nr 575/2013 artiklite 325bf ja 325bg kohaste järeltestimise ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõuete tehnilised üksikasjad (ELT L 276, 26.10.2022, lk 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/2059/oj).

a) rakendab lõikes 2 osutatud järeltestimise programmi või muud sisemist järeltestimise programmi, mis võimaldab finantsinstitutsioonil teha kindlaks modelleeritavate ja mittemodelleeritavate riskitegurite panuse järeltestimise tulemustesse;

b) kasutab oma portfellide puhul otsese eeldatava puudujäägi järeltestimise meetodeid.

Punkti b kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kuidas finantsinstitutsioon motiveerib valima kasutatavat otsese eeldatava puudujäägi järeltestimise metoodikat, ning analüüsib, kas metoodika on kontseptuaalselt mõistlik.

Finantsinstitutsioon võib kasutada esimeses lõigus osutatud järeltestimise programme elemendina, et teha kindlaks võimalikud puudused eeldatava puudujäägi näitajate arvutamisel ning teha nende järelevalvet. Kui pädev asutus otsustab, kas anda luba kasutada sisemudeli meetodit tururiskiga seotud omavahendite nõuete arvutamiseks kooskõlas artikliga 325az, siis ei asenda kõnealused järeltestimise programmid määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bf osutatud regulatiivse järeltestimise tulemusi ning kõnealuse määruse artiklis 325bg osutatud kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõudeid.

2. Lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaldamisel võib finantsinstitutsioon rakendada järeltestimise programmi, mille puhul kehtivad järgmised põhimõtted:

a) ületamist käsitatakse HPL_{MRF} ühepäevase muutusena või

b) APL_{MRF} ühepäevase muutusena, mis ületab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõike 6 punktis a osutatud VaR meetodiga saadud riskihinnangu väärtust;

c) HPL_{MRF} ja APL_{MRF} arvutatakse järgmiselt:

$$HPL_{MRF} = HPL + RTPL_{MRF} - RTPL$$

$$APL_{MRF} = APL + RTPL_{MRF} - RTPL$$

kus

— *HPL* on portfelli väärtuse hüpoteetilised muutused;

— *APL* on portfelli väärtuse tegelikud muutused;

— *RTPL* on finantsinstitutsiooni portfelli väärtuse riskipõhised teoreetilised muutused;

— $RTPL_{MRF}$ on finantsinstitutsiooni portfelli väärtuse riskipõhised teoreetilised muutused, võttes arvesse ainult modelleeritavate riskitegurite muutusi;

d) finantsinstitutsioon teeb kindlaks oma riskimõõtmise mudeli potentsiaalsed nõrkused, võttes arvesse punkti a kohaselt kindlaks tehtud ületamisi, mis on toimunud viimase 250 tööpäeva jooksul, ning võrreldes kindlaks tehtud ületamiste ulatust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõike 3 punktides a ja b osutatud künnistega.

3. PEATÜKK

EELDATAVA PUUDUJÄÄGI RISKINÄITAJA JA STRESSISTSENAARIUMI RISKINÄITAJA ARVUTAMISEKS KASUTATAVA SISEMISE RISKIMÕÕTMISE MUDELI HINDAMINE

1. JAGU

Hindamise ülevaade

Artikkel 22

Eeldatava puudujäägi näitaja ja stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamiseks kasutatava sisemise riskimõõtmise mudeli hindamise tutvustus

Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsioon vastab nõuetele, mida kohaldatakse eeldatava puudujäägi riskinäitaja ja stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamiseks kasutatava sisemise riskimõõtmise mudeli suhtes, siis hindavad nad, kas finantsinstitutsioon vastab järgmistele nõuetele:

a) käesoleva peatüki 2. jagu, mis sisaldab riskitegurite nõudeid, sh modelleeritavuse hindamist ning asjakohasele likviidsusperioodile määramist;

b) käesoleva peatüki 3. jagu, mis sisaldab nõudeid andmete kvaliteedi ja asendamismeetodite kohta, kui arvutatakse järgmist:

   i) määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi näitaja;

   ii) määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja;

c) käesoleva peatüki 4. jagu, mis sisaldab järeltestimise ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõudeid;

d) käesoleva peatüki 5. jagu, mis sisaldab valuutariski ja kaubariski kauplemisportfellivälise käsitlemise nõudeid;

e) käesoleva peatüki 6. jagu, mis sisaldab nõudeid eeldatava puudujäägi näitaja ja stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamise kohta.

2. JAGU

Sisemise riskimõõtmise mudeli riskitegurite ülesehituse ja omaduste hindamine

1. alajagu

Sisemise riskimõõtmise mudeli riskitegurite ülesehituse hindamine

Artikkel 23

Sisemise riskimõõtmise mudeli riski hõlmatuse hindamine

1. Kui pädev asutus hindab, kas finantsinstitutsioon täidab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punkti a nõuet võtta sisemisse riskimõõtmise mudelis arvesse vähemalt neid riskitegureid, mida kasutatakse omavahendite nõuete arvutamiseks alternatiivse standardmeetodi kohaselt, siis kontrollib ta, kas:

a) finantsinstitutsioon dokumenteerib, kas standardmeetodites kasutatakse riskitegureid, mis ei ole hõlmatud sisemise riskimõõtmise mudeliga;

b) finantsinstitutsioon esitab teavet kõigi järgmiste aspektide kohta:

i) kas on valuutasid, mille intressipositsiooni üldriski, sh inflatsiooniriski või eri valuutade alusriski, ei ole modelleeritud;

ii) kas on emitendi krediidiriski marginaale, mida ei ole modelleeritud;

iii) kas on aktsia hetkehindu ja aktsia repomäärasid, mida ei ole modelleeritud;

iv) kas on kauba hetkehindu, mida ei ole modelleeritud;

v) kas on hetkekursse, mida ei ole modelleeritud;

vi) kas on juhtumeid, kui valikulisusega instrumentide eeldatavat volatiilsust ei ole modelleeritud;

c) kui alternatiivses standardmeetodis on kasutatud riskitegureid, mida sisemise riskimõõtmise mudel ei hõlma, siis lisaks sellele, et finantsinstitutsioon esitab teavet mõju kohta, mida avaldab nende riskitegurite kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramisest väljajätmine teabe esitamisele, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis a, teeb ta ka järgmist:

i) esitab sobiliku põhjenduse, miks neid riskitegureid sisemisse riskimõõtmise mudelisse ei kaasatud, ning kui kõnealuse väljajätmise on põhjustanud kõnealuste riskitegurite kohta tüüpiliste hindade puudumine, siis põhjenduse, miks kõnealuseid riskitegureid ei lisatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisse, ning dokumenteerib selle põhjenduse;

ii) arvutab kõnealuste riskitegurite sisemisest riskimõõtmise mudelist väljajätmisest omavahendite nõuetele tekkiva mõju ja teeb selle üle järelevalvet.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsioon täidab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punkti a nõudeid, mille kohaselt tuleb lisada sisemisse riskimõõtmise mudelisse piisavalt riskitegureid, siis astuvad nad järgmised sammud järgmises järjekorras:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks ülevaate portfelli päevalõpuväärtuse arvutamiseks kasutatud teguritest, sh vajaduse korral loetelu päevalõpuväärtuse arvutamiseks kasutatud tegurite koondnäitajatest, mille puhul on iga koondnäitaja puhul esitatud teave järgmise kohta:

i) koondnäitajaga hõlmatud tegurite arv;

ii) lai riskitegurite kategooria ja lai riskitegurite alamkategooria, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd tabelis 2, mille alusel koondnäitaja tegurid saab määrata;

iii) finantsinstitutsiooni portfelli bruto- ja netotundlikkus koondnäitaja alla kuuluvatele teguritele;

iv) kas tegurid on sisemise riskimõõtmise mudeliga hõlmatud või mitte ning

1) kui need on hõlmatud, siis kas iga tegur on sisemises riskimõõtmise mudelis modelleeritud otse, ilma asendajat kasutamata, või kas kasutati muid meetodeid;

2) kui need ei ole hõlmatud, siis selle otsuse põhjendus;

b) teevad punktis a osutatud ülevaate põhjal järgmist:

i) kontrollivad, et puuduvad olulised tegurid, mida ei ole modelleeritud, ja et modelleerimata tegurite väljajätmise põhjendused on sobilikud;

ii) hindavad, kuidas finantsinstitutsioon tagab tegurite puhul, mida ei ole punkti a alapunktis iv osutatud riskimõõtmise mudelis modelleeritud otse riskiteguritena, et kõik olulised riskid, sh olulised alusriskid, on väljendatud.

Punkti a kohaldamisel koondavad finantsinstitutsioonid tegurid nii, et igal koondväärtusel oleksid punkti ii, punkti iv alapunkti 1 ja punkti iv alapunkti 2 puhul samad omadused.

Punkti b alapunkti i kohaldamisel kasutavad pädevad asutused lõikes 3 osutatud hindamismeetodit ja võivad täiendada seda meetodit lõikes 4 osutatud hindamismeetodiga.

Lõike 2 punkti b alapunktis i osutatud hindamisel teevad pädevad asutused kindlaks kauplemisüksused või hüpoteetilised portfellid, mida finantsinstitutsioon kasutab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bj lõike 3 punktis c osutatud sisemise valideerimise jaoks ja mille väärtused olenevad sisemise riskimõõtmise mudeliga hõlmamata teguritest. Pädevad asutused kontrollivad nende kauplemisüksuste puhul, kas määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bf osutatud järeltestimise või määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bj lõike 3 punktis b viidatud enda sisemudeli valideerimise testide tulemused osutavad sisemise riskimõõtmise mudeli nõrkustele.

3. Lõike 2 punkti b alapunktis i osutatud hindamisel võivad pädevad asutused teha kindlaks kauplemisüksused või hüpoteetilised portfellid, mida finantsinstitutsioon kasutab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bj lõike 3 punktis c osutatud sisemise valideerimise otstarbel ja mille väärtused olenevad sisemise riskimõõtmise mudeliga hõlmamata teguritest, ning astuda järgmised sammud järgmises järjekorras:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon arvutaks järgmise:

   i) hüpoteetilised muutused kauplemisüksuse portfelli väärtuses või hüpoteetilises portfelli väärtuses, mis on arvutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 3 kohaselt;

   ii) hüpoteetilised muutused kauplemisüksuse portfelli väärtuses või hüpoteetilises portfelli väärtuses, mis on arvutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 3 kohaselt, jättes muutumatuks tegurid, mida sisemise riskimõõtmise mudel riskiteguritena ei hõlma;

   iii) riski teoreetilised muutused kauplemisüksuse portfelli väärtuses või hüpoteetilises portfelli väärtuses, mis on arvutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 12 kohaselt;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon selgitaks kõrvalekaldeid punkti a alapunktide i, ii ja iii kohaselt arvutatud portfelli väärtuste muutustes.

Artikkel 24

Intressimäära üldriski tegurite hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis c sätestatud nõuetele, mis käsitlevad intressiriski modelleerimist, siis teevad nad järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks loetelu kõigist valuutadest, mille suhtes finantsinstitutsiooni portfell on tundlik, ning iga kõnealuse valuuta puhul kõik intressikõverad, mille suhtes finantsinstitutsiooni portfell on tundlik;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon täpsustaks punktis a osutatud iga intressikõvera puhul, kas kõver on modelleeritud täies ulatuses otseselt või baaskõvera ja aluskõvera summana;

c) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks oma portfelli tundlikkusanalüüsi seoses iga punktis a osutatud intressikõveraga;

d) kontrollivad punktides a, b ja c osutatud teavet kasutades, et mis tahes kahe intressikõvera alusrisk on väljendatud kaudselt kas faktiga, et kaks intressikõverat on otseselt modelleeritud, või faktiga, et sisemine riskimõõtmise mudel hõlmab nende kahe intressikõvera vahelist erinevust väljendavat intressi aluskõverat;

e) teevad kooskõlas käesoleva määruse artikliga 29 täiendava hindamise intressikõverate puhul, mille puhul riskitegurid on punktid kõveral, ja kui finantsinstitutsioon on määranud kindlaks rühmad kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 ([11]) artikli 5 lõikega 4, siis kontrollivad, kas finantsinstitutsioonid kasutavad vähemalt kuut riskitegurit, kui täidetud on mõlemad järgmised tingimused:

   i) intressikõvera riskipositsioon on oluline;

   ii) riskipositsioon on kõige likviidsemas valuutas, nagu on osutatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2022/2058; ([12])

f) teevad kõverate puhul, mis on modelleeritud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 6 osutatud funktsiooniparameetrite abil, täiendava vastavuse hindamise kooskõlas käesoleva määruse artikliga 29;

g) hindavad, kas intressiriskiga seotud vegarisk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 30.

2. Erandina lõike 1 punktidest a ja b võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks neis punktides osutatud teabe ainult kõige asjakohasemate valuutade ja intressikõverate kohta, ning teha kõnealuste andmete puhul lõikes 1 osutatud hindamise.

Artikkel 25

Aktsiariski tegurite hindamine

1. Kui pädev asutus hindab finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis e sätestatud nõudele, mis käsitleb aktsiariski modelleerimist, siis teeb ta järgmist:

a) nõuab, et finantsinstitutsioon esitaks loetelu kõigist aktsiate alusvaradest ja aktsiaindeksitest, mille suhtes finantsinstitutsiooni portfell on tundlik, ning riskiteguritest, mida kasutatakse seonduva riskipositsiooni modelleerimiseks;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks oma portfelli tundlikkusanalüüsi seoses kõigi punktis a osutatud aktsiate alusvarade ja aktsiaindeksitega;

c) kontrollib, et kui aktsia alusvara risk on modelleeritud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 3 lõikes 3 osutatud süsteemse riskiteguri ja idiosünkraatilise riskiteguri summana, siis kajastab nende tegurite šokkidest tekkiv volatiilsus kõnealuse aktsia alusvara puhul täheldatud volatiilsust;

d) kontrollib, et kahe erineva aktsia alusvara alusriski väljendamiseks modelleeritakse selleks kas nende kahe aktsia alusvarad otseselt või alusriski teguri abil;

e) hindab, kas aktsiakõverate muutuse risk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 29;

f) hindab, kas aktsiariskiga seotud vegarisk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 30.

Punkti c kohaldamisel võib pädev asutus vajaduse korral võrrelda emitendi aktsia alusvara suhtes kohaldatavate šokkide volatiilsust, mis tekib süsteemsetest ja idiosünkraatilistest riskiteguritest, kõnealuse aktsia alusvara puhul täheldatud volatiilsusega.

2. Erandina lõike 1 punktist a võib pädev asutus nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks selles punktis osutatud teabe ainult kõige asjakohasemate aktsia alusvarade ja indeksite kohta, ning teha kõnealuste andmete puhul selles lõikes osutatud hindamise.

([11]) Komisjoni 14. juuni 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/2060, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks kriteeriumid riskitegurite modelleeritavuse hindamiseks vastavalt sisemudeli meetodile ja kõnealuse hindamise sagedus vastavalt nimetatud määruse artikli 325be lõikele 3 (ELT L 276, 26.10.2022, lk 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/2060/oj).

([12]) Komisjoni 28. veebruari 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/2058, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 artikli 325bd lõikes 7 osutatud alternatiivse sisemudeli meetodi kohaseid likviidsusperioode käsitlevate regulatiivsete tehniliste standarditega (ELT L 276, 26.10.2022, lk 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/2058/oj).

Artikkel 26

Krediidimarginaali riskitegurite hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõikes 1 sätestatud nõuetele, mis käsitlevad krediidimarginaali riski modelleerimist, siis teevad nad järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks loetelu kõigi emitentide krediidimarginaali riski kõveratest ja krediidiindeksitest, mille suhtes finantsinstitutsiooni portfell on tundlik, ning riskiteguritest, mida kasutatakse seonduva riskipositsiooni modelleerimiseks;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks oma portfelli tundlikkusanalüüsi seoses punktis a osutatud iga emitendi krediidimarginaali riski kõverate ja krediidiindeksitega;

c) kontrollivad, et kui emitendi krediidiriski marginaal on modelleeritud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 3 lõikes 3 osutatud süsteemse riskiteguri ja idiosünkraatilise riskiteguri summana, siis kajastab nende tegurite šokkidest tekkiv volatiilsus kõnealuse emitendi krediidiriski marginaali puhul täheldatud volatiilsust;

d) kontrollivad, kas emitentide vaheline alusrisk on kas emitentide krediidiriski marginaalide otsese modelleerimise või alusriski teguri abil väljendatud ning kas tehakse samale emitendile osutavate erinevate positsioonide järelevalvet ja kas need lisatakse olulisuse korral sisemisse riskimõõtmise mudelisse;

e) hindavad, kas krediidimarginaali riski kõverate muutuse risk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 29;

f) hindavad, kas krediidimarginaali riskiga seotud vegarisk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 30.

Punkti c kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral võrrelda krediidiriski marginaali suhtes kohaldatavate šokkide volatiilsust, mis tekib süsteemsetest ja idiosünkraatilistest riskiteguritest, kõnealuse emitendi krediidiriski marginaali puhul täheldatud volatiilsusega.

2. Erandina lõike 1 punktist a võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks selles punktis osutatud teabe ainult kõige asjakohasemate krediidimarginaali riski kõverate ja krediidiindeksite kohta, ning teha kõnealuste andmete puhul lõikes 1 osutatud hindamise.

Artikkel 27

Valuutariskitegurite hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis d sätestatud nõuetele, mis käsitlevad valuutariski modelleerimist, siis teevad nad järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks kõigi valuutapaaride loetelu, mille suhtes finantsinstitutsiooni portfell tundlik on, ja selgitaks iga kõnealuse valuutapaari puhul, kas selle valuutapaari puhul kasutatakse ainult hetkekurssi, või muid riskitegureid, sh eeldatavaid volatiilsusi;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks oma portfelli tundlikkusanalüüsi seoses iga punktis a osutatud valuutapaariga;

c) kontrollivad punktides a ja b osutatud teabe põhjal, kas mis tahes valuutapaaride vaheline alusrisk on kaudselt väljendatud ühega järgmistest asjaoludest:

   i) fakt, et need kaks valuutapaari on otseselt modelleeritud;

   ii) fakt, et nende kahe valuutapaari vahelist erinevust väljendav alus on lisatud sisemisse riskimõõtmise mudelisse;

d) hindavad, mil määral finantsinstitutsioon võtab arvesse lahtisidumisega seotud riski ujuvkursita valuutapaaride puhul, ning kui see risk on oluline, siis seda, kuidas tehakse selle järelevalvet;

e) hindavad, kas valuutakõverate muutuse risk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 29;

f) hindavad, kas valuutariskiga seotud vegarisk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 30.

2. Erandina lõike 1 punktist a võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks selles punktis osutatud teabe ainult kõige asjakohasemate valuutapaaride kohta, ning teha kõnealuste andmete puhul lõikes 1 osutatud hindamise.

Artikkel 28

Kaubariski tegurite hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis f sätestatud nõuetele, mis käsitlevad kaubariski modelleerimist, siis teevad nad järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon teeks järgmist:

i) esitaks loetelu kõigist kaubaliikidest, mille suhtes finantsinstitutsiooni portfell on tundlik;

ii) selgitaks alapunktis i osutatud iga kaubaliigi puhul, kas selle kaubaliigi puhul kasutatakse ainult kauba hetkehinda või muid riskitegureid, sh eeldatavaid volatiilsusi;

iii) esitaks oma portfelli tundlikkusanalüüsi seoses iga punktis a osutatud kaubaliigiga;

b) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes määratakse kindlaks näitajad, mis on sobilikud kaubaturu olulisuse hindamiseks, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis f, ning kas olulisena kindlaks tehtud kaubaturgude puhul on iga erinev kaup konkreetselt modelleeritud finantsinstitutsiooni sisemises riskimõõtmise mudelis;

c) kontrollivad, kas võetakse arvesse sarnaste, aga mitte identsete kaupade alusriski, mille puhul finantsinstitutsioonil on oluline riskipositsioon, sh alusriski, mis tuleneb erinevast kohaletoimetamise paigast ja lõpptähtaegade mittevastavusest;

d) hindavad, kas kaubariski kõverate muutuse risk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 29;

e) hindavad, kas kaubariskiga seotud vegarisk on nõuetekohaselt väljendatud kooskõlas käesoleva määruse artikliga 30.

Punkti c kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas finantsinstitutsioon modelleerib kaht erinevat kaupa otseselt või võtab aluse arvesse alusriski teguri abil.

2. Erandina lõike 1 punkti a alapunktidest i ja ii võivad pädevad asutused nõuda et finantsinstitutsioon esitaks neis punktides osutatud teabe ainult kõige asjakohasemate kaupade kohta, ning teha kõnealuste andmete puhul lõikes 1 osutatud hindamise.

Artikkel 29

Kõverate hindamine

1. Pädevad asutused kohaldavad

a) käesoleva artikli lõiget 2, kui see on vajalik kõverate hindamiseks, mille punktid on riskitegurid, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 4,

b) käesoleva artikli lõiget 4, kui see on vajalik kõverate hindamiseks, mis on modelleeritud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 6 osutatud funktsiooniparameetrite abil.

Pädevad asutused hindavad punktide a ja b kohaldamisel interpoleerimise ja ekstrapoleerimise meetodeid, mida finantsinstitutsioon kasutab kooskõlas lõikega 6.

2. Kõverate puhul, mille jaoks finantsinstitutsioon määrab rühmad kindlaks ise kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõikega 4, kontrollivad pädevad asutused, et:

a) finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes on määratud kindlaks kriteeriumid, mille abil saab teha otsuse riskitegurite arvu kohta, mida kasutatakse kõvera modelleerimiseks, ja need kriteeriumid põhinevad kõnealuse kõvera suhtes riskipositsioonidega positsioonide likviidsusel ja olulisusel;

b) punktis a osutatud kriteeriumidele on lisatud analüüs, mis näitab, et kasutatud riskitegurite arv võimaldab erinevate tähtaegade puhul volatiilsust arvesse võtta.

Kui pädev asutus on seisukohal, et kõvera modelleerimiseks kasutatud riskitegurite arv ei ole sobilik, siis võivad pädevad asutused punkti b kohaldamisel oma hinnangut täiendada, kasutades lõikes 3 osutatud hindamismeetodit.

3. Lõike 2 punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused teha järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon kohaldaks tulevaste šokkide stsenaariume kõvera riskitegurite suhtes, nagu need on esitatud sisemises riskimõõtmise mudelis;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon tuletaks kõvera sellise punkti volatiilsuse, mis ei ole riskitegur;

c) nõuda, et finantsinstitutsioon teeks kindlaks punktis b osutatud kõvera punkti jälgitud volatiilsuse;

d) võrrelda punkti b kohaselt saadud volatiilsust punkti c kohaselt saadud jälgitud volatiilsusega.

Pädevad asutused tuginevad lõike 2 punktis b osutatud hindamise puhul nii määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 4 punktis c osutatud perioodile kui ka kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktis c osutatud finantsstressi perioodile.

4. Kõverate puhul, mis on modelleeritud funktsiooniparameetrite abil, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 6, hindavad pädevad asutused, kas finantsinstitutsiooni sisemised põhimõtted hõlmavad analüüsi, mis näitab, et funktsiooniparameetrite šokid võimaldavad väljendada kõiki olulisi riske kõverates ja volatiilsust erinevate tähtaegade puhul. Kui see on asjakohane, siis võivad pädevad asutused täiendada oma hinnangut, kasutades käesoleva artikli lõikes 5 osutatud hindamismeetodit.

5. Lõike 4 kohaldamisel võivad pädevad asutused teha järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon kohaldaks tulevaste šokkide stsenaariume funktsiooniparameetrite suhtes, nagu need on esitatud sisemises riskimõõtmise mudelis;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon tuletaks kõvera punkti volatiilsuse;

c) nõuda, et finantsinstitutsioon teeks kindlaks punktis b osutatud kõvera punkti volatiilsuse;

d) võrrelda punkti b kohaselt saadud volatiilsust punkti c kohaselt saadud jälgitud volatiilsusega.

Pädevad asutused tuginevad kõnealuse hindamise puhul nii määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 4 punktis c osutatud perioodile kui ka kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktis c osutatud finantsstressi perioodile.

6. Pädevad asutused hindavad, kas kõik meetodid, mida finantsinstitutsioon kasutab kõvera koostamiseks, sh interpoleerimise ja ekstrapoleerimise meetodid, on usaldusväärsed. Kui osa kõverast tuletatakse selle kahe välispunkti ekstrapoleerimise teel, siis kontrollivad pädevad asutused, ega kõvera ekstrapoleeritud osa turul jälgitud tootluse volatiilsus ei erine märkimisväärselt ekstrapoleerimisest tulenevast väärtusest. Selleks võivad pädevad asutused kasutada lõigetes 3 ja 5 osutatud hindamismeetodeid, valides kõnealuste lõigete punkti b kohaldamisel ekstrapoleerimise abil saadud kõvera punktid.

Artikkel 30

Eeldatavate volatiilsuspindade hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis h sätestatud nõuetele, mis käsitlevad vegariski väljendamist mis tahes laia riskitegurite kategooria puhul, siis teevad nad järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks loetelu kõigist volatiilsuspindadest, mille suhtes finantsinstitutsiooni portfell on tundlik;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks oma portfelli tundlikkusanalüüsi seoses iga punktis a osutatud pinnaga;

c) kontrollivad punktides a ja b osutatud teavet kasutades, et mis tahes kahe pinna oluline alusrisk on väljendatud kaudselt kas faktiga, et kaks pinda on otseselt modelleeritud, või faktiga, et on modelleeritud nende kahe kõvera erinevust väljendav aluspind;

d) kontrollivad volatiilsuspindade puhul, mille punktid on riskitegurid, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 4, kas:

   i) finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes on määratud kindlaks kriteeriumid, mille abil saab teha otsuse riskitegurite arvu kohta, mida kasutatakse pinna modelleerimiseks, ja kõnealused kriteeriumid põhinevad sellise pinna suhtes avatud positsioonide likviidsusel ja olulisusel;

   ii) alapunktis i osutatud kriteeriumidele on lisatud analüüs, mis näitab, et kasutatud riskitegurite arv võimaldab terviklikult väljendada riski kogu pinna piires;

e) kontrollivad delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 6 viidatud funktsiooniparameetrite põhjal modelleeritud pindade puhul, kas finantsinstitutsiooni sisemised põhimõtted hõlmavad analüüsi, mis näitab, et funktsiooniparameetrite šokid võimaldavad terviklikult väljendada riski kogu pinna piires;

f) hindavad, kas interpoleerimise ja ekstrapoleerimise meetodid, mida finantsinstitutsioon kasutab pinna arvutamiseks, on usaldusväärsed, ja kui osa pinnast on tuletatud selle kahe välispunkti ekstrapoleerimise teel, siis kontrollivad, ega pinna ekstrapoleeritud osa turul jälgitud tootluse volatiilsus ei erine märkimisväärselt ekstrapoleeritud väärtusest.

Punkti a kohaldamisel täpsustab finantsinstitutsioon iga kõnealuses punktis osutatud pinna puhul, kas see on täies ulatuses modelleeritud otseselt või kas see on modelleeritud baaspinna ja aluspinna summana.

Punkti d alapunkti ii kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral täiendada oma hinnangut, kasutades lõikes 2 osutatud hindamismeetodit.

Punkti e kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral täiendada oma hinnangut, kasutades lõikes 3 osutatud hindamismeetodit.

Punkti f kohaldamisel võivad pädevad asutused kasutada lõigetes 2 ja 3 osutatud hindamismeetodit, valides ekstrapoleerimise abil saadud pinna punkti, kui nad kohaldavad kõnealuste lõigete punkti b.

2. Lõike 1 punkti d alapunkti ii kohaldamisel võivad pädevad asutused teha järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon kohaldaks tulevaste šokkide stsenaariume sisemises riskimõõtmise mudelis esitatud pinna riskitegurite suhtes;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon tuletaks pinna sellise punkti volatiilsuse, mis ei ole riskitegur;

c) nõuda, et finantsinstitutsioon teeks kindlaks punktis b osutatud pinna punkti jälgitud volatiilsuse;

d) võrrelda punkti b kohaselt saadud volatiilsust punkti c kohaselt saadud jälgitud volatiilsusega.

Pädevad asutused tuginevad lõike 1 punkti d alapunktis ii osutatud hindamise puhul nii määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 4 punktis c osutatud perioodile kui ka kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktis c osutatud finantsstressi perioodile.

3. Lõike 1 punkti e kohaldamisel võivad pädevad asutused teha järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon kohaldaks tulevaste šokkide stsenaariume funktsiooniparameetrite suhtes, nagu need on esitatud sisemises riskimõõtmise mudelis;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon tuletaks pinna punkti volatiilsuse;

c) nõuda, et finantsinstitutsioon teeks kindlaks punktis b osutatud pinna punkti jälgitud volatiilsuse;

d) võrrelda punkti b kohaselt saadud volatiilsust punkti c kohaselt saadud jälgitud volatiilsusega.

Pädevad asutused tuginevad lõike 1 punktis e osutatud hindamise puhul nii määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 4 punktis c osutatud perioodile kui ka kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktis c osutatud finantsstressi perioodile.

Artikkel 31

Korrelatsiooniriski tegurite hindamine

Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemine riskimõõtmise mudel väljendab korrelatsiooniriski, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis b, siis kontrollivad nad, et mitme alusvaraga optsioonide ja muude toodete puhul, mille päevalõpuväärtus määratakse kindlaks eeldatava korrelatsiooniparameetri alusel, on sisemise riskimõõtmise mudeliga hõlmatud riskitegur, mis väljendab korrelatsiooniparameetri muutuste riski.

Pädev asutus võib teha kindlaks optsioonid ja tooted, mis tuginevad eeldatavale korrelatsiooniparameetrile, kasutades käesoleva määruse artikli 23 kohaselt teatatud teavet ning tehes kindlaks need tegurid, mis on korrelatsiooniparameetrid.

2. alajagu

Riskitegurite omaduste hindamine

Artikkel 32

Riskitegurite modelleeritavuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktile e seoses riskitegurite modelleeritavuse nõuetega, siis kontrollivad nad, kas selles punktis osutatud finantsinstitutsiooni sisemised põhimõtted vastavad kõigile järgmistele tingimustele:

a) sisemised põhimõtted hõlmavad delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 7 osutatud aspekte kõigi dokumentide puhul;

b) sisemiste põhimõtetega nõutakse ajakohase inventuuri koostamist, milles määratakse iga riskiteguri puhul kindlaks järgmine:

   i) riskiteguri kirjeldus;

   ii) kas riskitegur on pärast määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325be osutatud modelleeritavuse hindamist modelleeritav ja kas riskiteguri modelleeritavus on viimase aasta jooksul muutunud;

   iii) modelleeritavuse hindamiseks kasutatud 12kuuline ajavahemik;

iv) kas riskitegur on süsteemne krediidiriski tegur või aktsiariski tegur, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 3 lõikes 3;

v) kas riskitegur on kõvera, pinna või kuubi punkt, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 4 lõikes 1, ning selle riskiteguri modelleeritavuse hindamiseks kasutatud rühm ja kõnealuse rühma modelleeritavuse hindamise tulemused;

vi) kas riskitegur on kõvera, pinna või kuubi väljendamiseks kasutatud funktsiooniparameeter, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 6 lõikes 1:

1) punktid kõveral, pinnal või kuubil, mida on kasutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 6 lõikes 1 osutatud parameetrilisel kujul antud funktsiooni kalibreerimiseks;

2) delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 6 lõike 1 punktides b ja c osutatud etappide kohaldamise tulemusena saadud rühmade komplekt ja nende modelleeritavus;

3) punktid kõveral, pinnal või kuubil, mida on kasutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 6 lõikes 2 osutatud funktsiooniparameetri kalibreerimiseks;

vii) modelleeritavuse hindamise jaoks arvesse võetud perioodil riskiteguri jaoks tüüpiliste kontrollitavate hindade arv;

viii) kas on 90päevaseid perioode vähem kui nelja kontrollitava ja tüüpilise hinnaga;

c) sisemistes põhimõtetes määratakse kindlaks:

i) kriteeriumid riskitegurite kindlaks tegemiseks, mille puhul finantsinstitutsioon kasutab delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 1 lõikes 2 ja artikli 4 lõikes 3 osutatud nihutatud perioodi;

ii) kriteeriumid, mille alusel tehakse kindlaks, kas riskitegureid peetakse sama liiki riskiteguriteks, nagu on osutatud kõnealuse määruse artikli 1 lõike 2 punktis a;

d) sisemistes põhimõtetes määratakse kindlaks kriteeriumid, millega tehakse kindlaks, kas kõvera, pinna või kuubi modelleeritavust hinnatakse eelnevalt kindlaksmääratud standardrühmade abil, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõikes 2, või kasutatakse selleks finantsinstitutsiooni enda kehtestatud rühmasid, nagu on osutatud delegeeritud määruse artikli 5 lõikes 4;

e) sisemistes põhimõtetes esitatakse valiku põhjendus, kui delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõikes 2 viidatud eelnevalt kindlaksmääratud standardrühmad jagatakse väiksemateks rühmadeks kooskõlas delegeeritud määruse artikli 5 lõikega 3.

Kui finantsinstitutsioon hindab riskiteguri modelleeritavust, hinnates kõigepealt rühmade kogumi modelleeritavust, siis kontrollivad pädevad asutused punkti b alapunktide vii ja viii kohaldamisel, kas kontrollitavate ja tüüpiliste hindade arv on iga kõnealuse rühma tasandil täpsustatud.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemist riskimõõtmise mudelit rakendatakse terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, seoses nende riskitegurite modelleeritavuse hindamisega, mida hinnatakse modelleeritavatena kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikliga 1, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad modelleeritavuse hindamise tulemuste puhul:

i) kasutades lõike 1 punktis b osutatud inventuuri, et need riskitegurid vastavad ühele delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 1 lõike 1 punktides a ja b osutatud kahest kriteeriumist;

ii) vajaduse korral kasutades lõike 1 punktis b osutatud inventuuri, et modelleeritavuse hindamiseks kasutatud periood vastab delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 1 lõikele 2;

b) seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 2 viidatud kontrollitavaks peetava hinna nõuetega:

i) kontrollivad, kas:

1) finantsinstitutsiooni sisemised süsteemid ja põhimõtted ning selle lepingujärgsed kokkulepped kolmandast isikust müüjatega tagavad, et täidetud on delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 1 osutatud tingimused;

2) on hindu, mis vastavad delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 2 osutatud tingimustele ja mida peetakse kontrollitavateks;

ii) kontrollivad auditiaruandeid läbi vaadates, kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 6 osutatud sõltumatu audit on usaldusväärne ja hõlmab kõiki selles lõikes osutatud aspekte;

iii) vaatavad vajaduse korral läbi delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 7 osutatud lepingupõhised kokkulepped;

c) kontrollivad seoses nõuetega kontrollitava hinna riskiteguri jaoks tüüpiliseks pidamiseks, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 3, kas kõnealuse delegeeritud määruse artikli 7 lõike 1 punktis d osutatud määramisprotsess ja riskiteguri puhul hinna tüüpilisuse kindlaks määramiseks kasutatud kriteeriumid on usaldusväärsed.

Punkti a alapunkti ii kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas lõike 1 punktis c osutatud kriteeriumid, millega tehakse kindlaks, kas riskitegurid on sama liiki, on usaldusväärsed, ning kontrollivad lõike 1 punktis b osutatud inventuuri kasutades, kas neid kriteeriume kohaldatakse õigesti.

Punkti b alapunkti i kohaldamisel kasutavad pädevad asutused lõikes 5 osutatud hindamismeetodit.

Punkti c kohaldamisel kasutavad pädevad asutused lõikes 6 osutatud hindamismeetodit.

3. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, seoses nende riskitegurite modelleeritavuse hindamisega, mis kuuluvad kõvera, pinna või kuubi hulka ja mida hinnatakse modelleeritavatena kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikliga 4, siis teevad nad järgmist:

a) seoses modelleeritavuse hindamise tulemustega:

i) kontrollivad lõike 1 punktis b osutatud inventuuri kasutades, kas kõverate, pindade ja kuupide rühmitamine vastab delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõikes 2 või artikli 5 lõikes 4 kirjeldatud tingimustele ja kas finantsinstitutsioon kasutab rühmitusviisi valimiseks õigesti käesoleva artikli lõike 1 punkti d kriteeriume;

ii) kui finantsinstitutsioon kasutab delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõike 2 punktis d osutatud eelnevalt kindlaksmääratud standardrühmade kogumit, siis kontrollivad, kas rühmade mis tahes konverteerimine erinevaks turustandardi kokkuleppeks on nõuetekohane;

iii) kontrollivad lõike 1 punktis b osutatud inventuuri kasutades, kas modelleeritavana hinnatud rühmad vastavad ühele delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 4 lõike 2 punktides a ja b osutatud kahest tingimusest;

iv) kontrollivad lõike 1 punktis b osutatud inventuuri kasutades, kas modelleeritavuse hindamiseks kasutatud periood on konkreetse kõvera, pinna või kuubi kõigi rühmade puhul sama;

b) seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 2 viidatud kontrollitavaks peetava hinna nõuetega:

i) tagavad finantsinstitutsiooni sisemisi süsteeme ja põhimõtteid ning kolmandast isikust müüjatega sõlmitud lepingulisi kokkuleppeid läbi vaadates, et:

1) delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 1 osutatud tingimused on täidetud;

2) ei ole hindasid, mis vastavad kõnealuse delegeeritud määruse artikli 2 lõikes 2 osutatud tingimustele ja mida peetakse kontrollitavateks;

ii) kontrollivad auditaruandeid läbi vaadates, kas sõltumatu audit, mida kolmandast isikust müüjate suhtes kohaldatakse, on töökindel ja hõlmab kõiki delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 6 viidatud aspekte;

iii) vaatavad vajaduse korral läbi delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 7 osutatud lepingupõhised kokkulepped finantsinstitutsiooni ja kolmandast isikust müüjate vahel;

c) kontrollivad seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 4 lõikes 4 viidatud kontrollitava hinna rühmale määramise nõuetega, kas kõnealuse määruse artikli 7 lõike 1 punktis d osutatud määramisprotsess ja kriteeriumid, mida kasutatakse, et teha kindlaks hinna tüüpilisus rühma punkti jaoks, on usaldusväärsed;

d) kontrollivad seoses võimalusega määrata rühma kontrollitav hind ümber naaberrühmale kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõikega 5:

i) kas kõnealuse määruse artikli 7 lõike 1 punkti f kohaselt dokumenteeritud lähenemisviis, mida finantsinstitutsioon kasutab selliseks ümbermääramiseks, on sobilik;

ii) kuidas finantsinstitutsioon tagab, et on täidetud tingimused, mille alusel delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõike 5 kohane ümbermääramine on lubatud.

Punkti b alapunkti i kohaldamisel kasutavad pädevad asutused lõikes 5 osutatud hindamismeetodit.

Punkti c kohaldamisel kasutavad pädevad asutused lõikes 7 osutatud hindamismeetodit.

4. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, seoses nende riskitegurite modelleeritavuse hindamisega, mida hinnatakse modelleeritavatena kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikliga 6, siis teevad nad järgmist:

a) seoses modelleeritavuse hindamise tulemustega:

i) kontrollivad lõike 1 punktis b osutatud inventuuri kasutades, kas modelleeritavana hinnatud parameetrilisel kujul antud funktsiooni alusel modelleeritud kõvera, pinna või kuubi rühmad vastavad ühele delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 4 lõike 2 punktides a ja b osutatud kahest tingimusest;

ii) kontrollivad lõike 1 punktis b osutatud inventuuri kasutades, kas:

1) finantsinstitutsioon kasutab delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõikes 2 sätestatud rühmitusviisi;

2) rühmade mis tahes konverteerimine erinevaks turustandardi kokkuleppeks kooskõlas kõnealuse määruse artikli 5 lõike 2 punktiga d on nõuetekohane;

iii) kontrollivad lõike 1 punktis b osutatud inventuuri kasutades, kas finantsinstitutsioon hindab funktsiooniparameetrit modelleeritavana ainult juhul, kui funktsiooniparameetri kalibreerimiseks kasutatud kõvera, pinna või kuubi kõik punktid kuuluvad modelleeritavatesse rühmadesse;

b) seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 2 viidatud kontrollitavaks peetava hinna nõuetega:

i) kontrollivad, kas:

1) finantsinstitutsiooni sisemised süsteemid ja põhimõtted ning selle lepingujärgsed kokkulepped kolmandast isikust müüjatega tagavad, et täidetud on delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 1 osutatud tingimused;

2) ei ole hindasid, mis vastavad delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 2 osutatud tingimustele ja mida peetakse kontrollitavateks;

ii) kontrollivad auditaruandeid läbi vaadates, kas sõltumatu audit, mida kolmandast isikust müüjate suhtes kohaldatakse, on töökindel ja hõlmab kõiki delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 6 osutatud aspekte;

iii) vaatavad vajaduse korral läbi delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 7 osutatud lepingupõhised kokkulepped finantsinstitutsiooni ja kolmandast isikust müüjate vahel;

c) kontrollivad seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 4 lõikes 4 viidatud kontrollitava hinna rühmale määramise nõuetega, kas kõnealuse määruse artikli 7 lõike 1 punktis d osutatud määramisprotsess ja kriteeriumid, mida kasutatakse, et teha kindlaks hinna tüüpilisus rühma punkti jaoks, on usaldusväärsed;

d) kontrollivad seoses võimalusega määrata rühma kontrollitav hind ümber naaberrühmale kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõikega 5:

i) kas delegeeritud määruse artikli 7 lõike 1 punkti f kohaselt dokumenteeritud lähenemisviis, mida finantsinstitutsioon kasutab selliseks ümbermääramiseks, on sobilik;

ii) kuidas finantsinstitutsioon tagab, et on täidetud tingimused, mille alusel delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 5 lõike 5 kohane ümbermääramine on lubatud.

Punkti b alapunkti i kohaldamisel kasutavad pädevad asutused lõikes 5 osutatud hindamismeetodit.

Punkti c kohaldamisel kasutavad pädevad asutused lõikes 7 osutatud hindamismeetodit.

5. Pädevad asutused kasutavad lõike 2 punkti b alapunkti i, lõike 3 punkti b alapunkti i ja lõike 4 punkti b alapunkti i kohaldamisel järgmist hindamismeetodit:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks riskitegurite ja rühmade valimi koos vastavate kontrollitavate ja tüüpiliste hindadega, sh:

i) riskitegurid ja rühmad, mis vastasid napilt modelleeritavana hindamise tingimustele;

ii) riskitegurid ja rühmad, mille modelleeritavus viimase aasta jooksul muutus;

iii) vajaduse korral riskitegurid ja rühmad, mille kontrollitavad hinnad hangib ainult finantsinstitutsioon, hangivad ainult kolmandast isikust müüjad ning hangivad nii finantsinstitutsioon kui ka kolmandast isikust müüjad;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon põhjendaks käesoleva lõike punktis a osutatud hindade puhul, millised delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 1 osutatud tingimused on täidetud, ja kontrollivad järgmist:

i) kui delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõike 1 punktis a osutatud tingimus on täidetud, siis kuidas finantsinstitutsioon hindas, et tehing tehti turutingimustel;

ii) kui delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud tingimus on täidetud, siis kuidas finantsinstitutsioon või kolmandast isikust müüja hindas, et tehing tehti turutingimustel;

iii) kui delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud tingimus on täidetud, siis kuidas finantsinstitutsioon või kolmandast isikust müüja tegi kindlaks ostu- ja müügipakkumised;

c) punktis a osutatud kontrollitavate hindade puhul kontrollivad pädevad asutused järgmist:

i) ega hinna puhul ei ole tegemist kahe samasse kontserni kuuluva ettevõtja vahelise tehingu või ostu- ja müügipakkumisega, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõike 2 punktis a, ja kas lähenemisviis, mida finantsinstitutsioon või kolmandast isikust müüja kasutas selle järeldamiseks, et kaks ettevõtjat ei kuulu samasse kontserni, on usaldusväärne;

ii) kuidas finantsinstitutsioon või kolmandast isikust müüja järeldas, et kontrollitava hinnaga seotud tehingu või kinnitatud hinnapakkumise maht ei ole delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõike 2 punkti b mõistes tühine, ning kas tühisuse hindamiseks kasutatud näitajad on usaldusväärsed;

iii) kui kontrollitav hind on seotud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõike 1 punkti c kohaste kinnitatud hinnapakkumistega:

1) kuidas finantsinstitutsioon või kolmandast isikust müüja järeldas, et hinnapakkumise ostu- ja müügihinna vahe ei erine oluliselt kehtivatest turutingimustest, nagu on osutatud delegeeritud määruse artikli 2 lõike 2 punktis c;

2) kas kõnealuse potentsiaalse erinevuse hindamiseks kasutatud näitajad on usaldusväärsed;

iv) kas nende hindade hulgas võib mõnda pidada delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõike 2 punktis b või c osutatud tingimustele vastavaks, kuna neil on ebatavaliselt väike maht või ebatavaliselt suur ostu- ja müügihindade vahe;

v) kas finantsinstitutsioon või kolmandast isikust müüja tegi kindlaks ajavööndi, mida kasutati järjepidevalt kõigi andmeallikate puhul, et teha kindlaks kontrollitava hinna vaatluskuupäev, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõikes 3.

Selle lõike kohaldamisel nõuavad pädevad asutused finantsinstitutsioonidelt või vajaduse korral kolmandast isikust müüjatelt, et nad esitaksid pädevatele asutustele kogu teabe, mida pädevad asutused vajavad kõnealuse hindamise terviklikkuse tagamiseks kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 2 lõike 5 punktiga b.

6. Lõike 2 punkti c kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks riskitegurite valimi ning vastavad kontrollitavad ja tüüpilised hinnad, mida kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artiklis 1 osutatud tingimuste hindamiseks;

b) kontrollivad, et kui riskiteguri jaoks on kindlal vaatluskuupäeval mitu kontrollitavat hinda, siis kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 1 tingimuste täitmise hindamisel võetakse arvesse neist ainult ühte;

c) kontrollivad punktis a osutatud valimi riskitegurite puhul, mis ei ole süsteemsed krediidiriski või aktsiariski tegurid, mis kajastavad delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 3 lõikes 3 viidatud kogu turgu hõlmavat liikumist, kas:

i) riskitegur on hinna tüüpilisuse tagamisel oluline mõjur;

ii) meetod, mida finantsinstitutsioon kasutab, et järeldada riskiteguri ja hinna vahelise tiheda suhte olemasolu, on usaldusväärne;

iii) metoodika, mida finantsinstitutsioon kasutab sellest hinnast riskiteguri väärtuse tuletamiseks, on usaldusväärne;

d) kontrollivad punktis a osutatud valimi riskitegurite puhul, mis on süsteemsed krediidiriski või aktsiariski tegurid, mis kajastavad kogu turgu hõlmavat liikumist, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 3 lõikes 3, kas kasutatavad kontrollitavad hinnad on süsteemsete riskitegurite omaduste jaoks tüüpilised.

Punkti a mõistes hõlmab riskitegurite valim muu hulgas riskitegureid, mis vastavad napilt modelleeritavaks hindamise tingimustele, ja riskitegureid, mille modelleeritavus muutus viimase aasta jooksul. Vajaduse korral sisaldab see valim riskitegureid, mille kontrollitavad hinnad hangib ainult finantsinstitutsioon, hangivad ainult kolmandast isikust müüjad ning hangivad nii finantsinstitutsioon kui ka kolmandast isikust müüjad;

7. Lõike 3 punkti c ja lõike 4 punkti c kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks valimi kõverate, pindade või kuupidega seotud rühmadest ning vastavad kontrollitavad ja tüüpilised hinnad;

b) kontrollivad punktis a osutatud kontrollitavate hindadega seoses selliste rühmade puhul, mille jaoks on kindlal vaatluskuupäeval mitu kontrollitavat hinda, et delegeeritud määruse (EL) 2022/2060 artikli 1 tingimuste täitmise hindamisel võetakse arvesse ainult ühte kontrollitavat hinda ühe kuupäeva kohta;

c) hindavad punktis a osutatud kontrollitavate hindade puhul, et metoodika, mida finantsinstitutsioon kasutas kontrollitava hinna konkreetsele rühmale määramiseks, on asjakohane.

Punkti a mõistes hõlmab rühmade valim muu hulgas rühmi, mis vastavad napilt modelleeritavaks hindamise tingimustele, ja rühmi, mille modelleeritavus muutus viimase aasta jooksul. Vajaduse korral hõlmab see valim rühmi, mille kontrollitavad hinnad hangib ainult finantsinstitutsioon, hangivad ainult kolmandast isikust müüjad ning hangivad nii finantsinstitutsioon kui ka kolmandast isikust müüjad.

Punkti c kohaldamisel kontrollib pädev asutus, kas:

a) rühma punktid on hinna tüüpilisuse tagamisel oluline mõjur;

b) meetod, mida finantsinstitutsioon kasutab, et järeldada rühma mis tahes punkti ja hinna vahelise tiheda suhte olemasolu, on usaldusväärne;

c) metoodika, mida finantsinstitutsioon kasutab, et hinnast rühma vastava punkti väärtus tuletada, on usaldusväärne.

Artikkel 33

Riskitegurite likviidsusperioodi hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktile e seoses riskitegurite likviidsusperioodi nõuetega, siis kontrollivad nad, kas selles punktis osutatud finantsinstitutsiooni sisemised põhimõtted nõuavad ajakohase inventuuri esitamist, milles määratakse iga riskiteguri kohta kindlaks järgmine:

a) riskiteguri kirjeldus;

b) kas riskitegur on modelleeritav, tehes selleks määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325be osutatud modelleeritavuse hindamise, ning kui riskitegur on modelleeritav, siis kas riskitegur kuulub kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktis a osutatud modelleeritavate riskitegurite alamkogumisse;

c) riskiteguri hindamiseks kasutatud andmesisendite lihtne kirjeldus;

d) riskitegurile määratud likviidsusperiood, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd lõikega 2;

e) kas riskiteguri olemus ei vasta ühelegi laiale riskitegurite kategooriale, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2058 artikli 1 lõikes 2;

f) kas riskiteguriga väljendatud riski olemus ja selle riskiteguri jaoks kasutatud andmesisendid vastavad riskiteguritele, mis võivad kuuluda rohkem kui ühte laia riskitegurite kategooriasse või alamkategooriasse, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2058 artikli 1 lõikes 3;

g) kui seda kasutatakse homogeense indeksi modelleerimiseks, siis kas on kasutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2058 artiklis 1 osutatud metoodikat või kõnealuse määruse artiklis 2 osutatud metoodikat, et määrata riskitegur asjakohasesse laia riskitegurite kategooriasse ja alamkategooriasse kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd tabeliga 2.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse riskitegurite likviidsusperioodi nõuete puhul terviklikult kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikega 1, siis kontrollivad nad, kas:

a) käesoleva artikli lõikes 1 viidatud elemente kasutades:

   i) on olemas kooskõla riskitegurite olemuse, riskitegurite jaoks kasutatud andmesisendite ning laia riskitegurite kategooria ja alamkategooria vahel kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd tabeliga 2;

   ii) süsteemset komponenti kajastavat aktsiariski ja krediidiriski tegurit on kasutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2058 artikli 1 lõikes 3 osutatud viisil, kui neid riskitegureid kalibreeritakse andmesisendite abil, mis on seotud erinevate laiade riskitegurite kategooriate või alamkategooriatega;

   iii) alusriski tegureid, mis kajastavad kahe sellise riskiteguri vahelist erinevust, mis juhul, kui finantsinstitutsioon modelleeriks need aluse kasutamisel asemel otse, määrataks kahte erinevasse alamkategooriasse, kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2022/2058 artikli 1 lõikes 3 osutatud viisil;

   iv) kui riskitegur ei kuulu delegeeritud määruse (EL) 2022/2058 artiklites 3 ja 4 osutatud riskitegurite hulka ja see riskitegur ei ole ühemõtteliselt seotud ühega määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd tabeli 2 laia riskide alamkategooriatest, siis see riskitegur määratakse asjakohase kategooria alamkategooriasse „Muu“;

v) suure turukapitalisatsiooniga aktsiatena käsitatud aktsiariski tegurid vastavad ühele delegeeritud määruse (EL) 2022/2058 artikli 7 lõikes 1 osutatud tingimustest;

b) finantsinstitutsioonil on kasutusel objektiivsed kriteeriumid selle kindlaks tegemiseks, kui krediidimarginaali riskitegur osutab investeerimisjärgu krediidireitingule või kõrge intressiga positsioonile;

c) kui finantsinstitutsioon kasutab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd lõikes 3 sätestatud erandit seoses pikemate likviidsusperioodide kasutamisega kõnealuse määruse artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja ja kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamiseks, siis finantsinstitutsioon eristab positsioone, mis kuuluvad kauplemisüksustele, mille puhul kasutatakse erandit, positsioonidest, mis kuuluvad kauplemisüksustele, mille puhul erandit ei kasutata;

d) finantsinstitutsioon kontrollib määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd lõikes 6 osutatud kord kuus toimuva kontrolli osana, kas:

i) omakapitali baasi või delegeeritud määruse (EL) 2022/2058 artikli 7 lõike 1 punktis b osutatud indeksite komponentide muutuse tõttu on muutunud aktsiariski teguri asjakohane alamkategooria;

ii) reitingute muutuse või muu krediidikvaliteedi sündmuse tõttu on muutunud krediidimarginaali riskiteguri asjakohane alamkategooria;

e) riskiteguri määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd tabeli 2 laia kategooriasse „Intressimäär“ ja alamkategooriasse „Kõige likviidsemad valuutad ja riigi valuuta“ määramisel peetakse riigi valuutaks ainult üht valuutat.

Pädevad asutused keskenduvad punkti c kohaldamisel riskiteguritele, mis kuuluvad erandiga alamkategooriasse ja mis on olemas nii kauplemisüksuses, mille jaoks erandit kasutatakse, kui ka kauplemisüksustes, mille jaoks erandit ei kasutata.

3. Pädevad asutused võivad lõike 2 punkti a kohaldamisel nõuda, et finantsinstitutsioon teeks finantsinstrumentide või kaupade valimis kindlaks riskitegurid, ja anda oma hinnangu, võttes arvesse riskiteguritega finantsinstrumentide olemust. Seda valimit nõudes keskenduvad pädevad asutused finantsinstrumentidele või kaupadele, mis hõlmavad piisavalt laia riskitegurite liikide ulatust, et tagada terviklik hindamine.

4. Käesoleva artikli lõike 2 punkti d kohaldamisel võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks riskitegurid, mille alamkategooria muutus, ning kontrolliks, et igakuise kontrolli kohaselt kajastasid määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja ning kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja likviidsusperioodil toimunud muutusi.

3. JAGU

Asendajate ja andmekvaliteedi hindamine

Artikkel 34

Asendajate hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse asendajate kasutamise nõuete puhul terviklikult kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikega 1, siis kontrollivad nad, kas:

a) finantsinstitutsioon on kehtestanud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis e osutatud sisemiste põhimõtete osana kriteeriumid, mis kirjeldavad järgmist:

i) millal riskitegur asendatakse;

ii) kuidas riskitegur asendatakse, kui selle puhul kasutatakse asendamismeetodit;

b) määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis e osutatud sisemised põhimõtted hõlmavad kõiki finantsinstitutsiooni kasutatavaid asendamismeetodeid, sh järgmisi (kui neid kasutatakse):

i) faktorite mudelid;

ii) ligikaudsed beetanäitajad;

iii) riskitegurite määramine võrdlusalustele, sh sektorit ja piirkonda või indekseid esindavad alusvarad;

c) mittemodelleeritavate riskitegurite puhul on asendamismeetodi kasutamisele selge põhjendus, kuigi tootluse määr N aegreal, mis tuleneb delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklist 7, võimaldaks kasutada ajaloolist meetodit või asümmeetrilise sigma meetodit, millele on vastavalt osutatud delegeeritud määruse artiklites 8 ja 9;

d) riskiteguri asendamiseks kasutatud lähenemisviis on sobilik ja sellega tagatakse modelleeritavate riskitegurite tulevaste šokkide stsenaariumide ja mittemodelleeritavate riskitegurite tulevaste šokkide äärmuslike stsenaariumide konservatiivne kalibreerimine, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktis g;

e) riskitegurite puhul, mille jaoks kasutatakse asendaja andmeid ainult aegrea konkreetsete perioodide puhul, puuduvad anomaalsed järsud muutused asendajatega aegrea ja asendajateta aegrea osade vahel.

2. Lõike 1 punkti c kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused asendajatega riskitegurite valimi puhul, kas:

a) nende riskitegurite jaoks kasutatud asendamismeetod on see, mida on kirjeldatud lõike 1 punktis a viidatud sisemistes põhimõtetes, ja kasutatud asendaja on majanduslikult oluline;

b) kõnealuse asendatud riskiteguri ja muude riskitegurite vaheline alusrisk on nõuetekohaselt väljendatud, sh juhul, kui erinevate riskitegurite asendamisel määratakse need samale riskitegurile;

c) puuduvad juhtumid, kus asendaja tõttu ei ole konkreetne risk nõuetekohaselt väljendatud.

Seda hindamismeetodit kasutades valivad pädevad asutused riskitegurite valimi, mis kajastab mitmesuguseid asendamismeetodeid, sh (kui neid kasutatakse) teguri mudelid, ligikaudsed beetanäitajad ja riskitegurite määramine võrdlusalustele, sh sektorit ja piirkonda või indekseid esindavad alusvarad.

3. Lõike 1 punkti c kohaldamisel teevad pädevad asutused riskitegurite valimi puhul, mille viimase 12 kuu andmed on asendatud, järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks asendatud riskitegurite aegread, nagu neid kasutatakse sisemises riskimõõtmise mudelis, ja vastavate hinnastamistegurite aegread, nagu neid kasutatakse päevalõpuväärtuse hindamisel;

b) kontrollivad, et punktis a osutatud kahe aegrea volatiilsused ei erine märkimisväärselt;

c) kontrollivad, et kahel aegreal on suur korrelatsioon.

Seda hindamismeetodit kasutades valivad pädevad asutused riskitegurite valimi, mis kajastab mitmesuguseid asendamismeetodeid, sh (kui neid kasutatakse) teguri mudelid, ligikaudsed beetanäitajad ja riskitegurite määramine võrdlusalustele, sh konkreetset sektorit ja piirkonda või indekseid esindavad alusvarad.

4. Lõike 1 punkti c kohaldamisel valivad pädevad asutused asendamismeetodite konservatiivsuse testimiseks meetodite valimi ja astuvad iga asendamismeetodi puhul järgmised sammud järgmises järjekorras:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks asendamata riskitegurite valimi aegread ja et kui asendajaid kasutatakse, siis järgiksid nad hinnatavat asendamismeetodit;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks aegread, mida kasutataks hinnatava asendamismeetodi rakendamisel punktis a osutatud riskitegurite aegridade puhul;

c) teevad mõlema aegrea puhul kindlaks riskitegurite volatiilsused stressiperioodil ja viimase 12 kuu jooksul ning kontrollivad, et punktis b osutatud asendaja aegreast tulenev volatiilsus ei alahinda punktis a osutatud aegreast tulenevat volatiilsust.

Seda hindamismeetodit kasutades valivad pädevad asutused riskitegurite valimi, mis kajastab mitmesuguseid asendamismeetodeid, sh (kui neid kasutatakse) teguri mudelid, ligikaudsed beetanäitajad ja riskitegurite määramine võrdlusalustele, sh konkreetset sektorit ja piirkonda või indekseid esindavad alusvarad.

5. Mittemodelleeritavate riskitegurite valimi puhul, mille asendaja andmeid on kasutatud stressiperioodil olenemata tootluse määrast N aegreal, mis tuleneb delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklist 7 ja mis võimaldaks kasutada ajaloolist meetodit või asümmeetrilise sigma meetodit, millele on vastavalt osutatud kõnealuse delegeeritud määruse artiklites 8 ja 9, teevad pädevad asutused lõike 1 punkti c kohaldamisel järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks riskitegurite algse aegrea enne mis tahes asendamismeetodi kasutamist;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks asendatud riskitegurite jaoks kasutatud aegread;

c) võrdlevad üles- ja allapoole kalibreeritud šokke, mis tulenevad delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklite 8 ja 9 kohaldamisest käesoleva lõike punktides a ja b osutatud aegridade suhtes, ning kontrollivad, et asendatud aegridadest tulenevad šokid ei ole süsteemselt vähem konservatiivsed kui algsete aegridade abil saadud šokid.

Seda hindamismeetodit kasutades valivad pädevad asutused riskitegurite valimi, mis kajastab mitmesuguseid asendamismeetodeid, sh (kui neid kasutatakse) teguri mudelid, ligikaudsed beetanäitajad ja riskitegurite määramine võrdlusalustele, sh sektorit ja piirkonda või indekseid esindavad alusvarad.

Artikkel 35

Andmekvaliteedi hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni andmenõuded vastavad sisemise riskimõõtmise mudeli miinimumnõuetele, mida peetakse riskide mõõtmiseks piisavalt täpseks, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis f, siis kontrollivad nad, kas:

a) finantsinstitutsioon dokumenteerib oma sisemiste põhimõtete osana mis tahes metoodika, mida kasutatakse puuduvate andmepunktidega aegridade täitmiseks, ning kas kõnealused dokumendid sisaldavad usaldusväärset analüüsi, mille kohaselt kõnealune metoodika ei mõjuta riskitegurite volatiilsust ja korrelatsioone;

b) kui saadaval on rohkem kui üks metoodika, siis finantsinstitutsioon on kehtestanud objektiivsed kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks, millist aegridade täitmise metoodikat kasutatakse, ja on dokumenteerinud kõnealused kriteeriumid oma sisemistes põhimõtetes;

c) finantsinstitutsioon on oma sisemiste põhimõtete osana määranud kindlaks protsessi, mida järgitakse aegridade väärtuste muutmise puhul ja kõnealune protsess hõlmab tehtud muudatuste dokumenteerimist;

d) finantsinstitutsioon ei filtreeri andmeid, sh ei määra ega jäta välja võõrväärtuste alam- ja ülemväärtusi, v.a juhul, kui finantsinstitutsioon suudab tõendada, et välja jäetud andmepunkt käsitleb väärasid või ebapiisavaid andmeid, ning dokumenteerib sellise väljajätmise;

e) finantsinstitutsioon teeb korrapäraseid kvaliteedikontrolle aegridade puhul, mida kasutatakse eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamiseks, ning dokumenteerib need kontrollid ja vastavad tulemused;

f) finantsinstitutsioon analüüsib punktis e osutatud kontrollide osana mõju, mida puuduvad või asendatud andmed ja aegridade saamiseks kasutatud metoodika avaldavad riskitegurite volatiilsusele ja korrelatsioonidele;

g) finantsinstitutsiooni kasutatud aegridade andmekvaliteet on sobilik.

Pädevad asutused kontrollivad punkti e kohaldamisel, kas finantsinstitutsioon jälgib kõnealuses punktis osutatud kontrollide osana iga aegrea puhul järgmist:

a) päevade arv, mille andmepunktid olid esialgu puudu ja mis täideti seejärel konkreetse metoodika abil;

b) päevade arv, mille andmepunktid olid esialgu saadaval ja mis asendati konkreetse metoodika abil;

c) ilma igapäevaste muutusteta päevade arv;

d) ilma igapäevaste muutusteta järjestikuste päevade maksimumarv.

2. Lõike 1 punkti g kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks oma aegridade ülevaate, mida on kasutatud PES_t^{RS}, PES_t^{RC}, PES_t^{FC}, $PES_t^{RS,\,i}$, $PES_t^{RC,\,i}$ ja $PES_t^{FC,\,i}$ puhul, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb, ning stressistsenaariumi riskinäitajate arvutamisel, nagu on osutatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 7, ning lisavad kõnealusesse ülevaatesse iga kasutatud aegrea kohta järgmise:

   i) varasema vaatlusperioodi päevade koguarv, mida kasutati PES_t^{RS}, PES_t^{RC}, PES_t^{FC}, $PES_t^{RS,\,i}$, $PES_t^{RC,\,i}$ ja $PES_t^{FC,\,i}$ arvutamiseks, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb, ja stressistsenaariumi riskinäitajate arvutamiseks, nagu on osutatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 7;

   ii) aegrea puuduvate andmetega päevade arv, enne kui finantsinstitutsioon teeb mis tahes korrigeerimisi;

   iii) aegrea ilma igapäevaste muutusteta päevade arv, enne kui finantsinstitutsioon teeb mis tahes korrigeerimisi;

   iv) aegrea ilma igapäevaste muutusteta järjestikuste päevade maksimumarv, enne kui finantsinstitutsioon teeb mis tahes korrigeerimisi;

   v) päevade arv, mille andmed olid aegreas esialgu saadaval, aga mille finantsinstitutsioon jättis välja või mida ta muutis enne, kui neid kasutati PES_t^{RS}, PES_t^{RC}, PES_t^{FC}, $PES_t^{RS,\,i}$, $PES_t^{RC,\,i}$ ja $PES_t^{FC,\,i}$ arvutamiseks, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb, ja stressistsenaariumi riskinäitajate arvutamiseks, nagu on osutatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 7;

b) teevad punktis a osutatud ülevaate põhjal kindlaks aegread, mida kasutati riskitegurite jaoks, mida võib mõjutada kehv andmekvaliteet;

c) koostavad punktis a osutatud ülevaate põhjal aegridade valimi, mida iseloomustab suur esialgu puuduvate andmepunktide arv, ja võtavad järgmises järjekorras järgmised meetmed:

   i) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks ainult esialgsete andmepunktidega aegread ja aegread pärast nende täitmist;

   ii) kontrollivad, et aegread on täidetud kooskõlas sisemistes põhimõtetes ette nähtud metoodikatega, nagu on osutatud lõike 1 punktides a ja b, ning et kõnealused metoodikad on juhtumi jaoks sobilikud;

d) koostavad punktis b osutatud ülevaate põhjal aegridade valimi, mida iseloomustab suur esialgu kättesaadavate andmepunktide arv, mis on asendatud teiste andmepunktidega, ja võtavad järgmises järjekorras järgmised meetmed:

   i) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks ainult esialgsete andmepunktidega aegread ja aegread pärast seda, kui nende andmepunktid asendati;

ii) kontrollivad, et andmepunktid on asendatud kooskõlas sisemistes põhimõtetes ette nähtud metoodikatega, nagu on osutatud lõike 1 punktides a ja b, ning et kõnealused metoodikad on juhtumi jaoks sobilikud.

Punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral kasutada kõnealuses punktis osutatud kindlakstegemise eesmärgil järgmisi näitajaid:

a) aegread, millel on vähem kui 10 % esialgu kättesaadavaid andmepunkte;

b) aegread, millel ei ole toimunud igapäevast muutust 20 järjestikuse tööpäeva jooksul;

c) aegread, millel on muutusteta rohkem kui 20 % päevadest;

d) aegread, mille puhul on muutunud rohkem kui 50 % esialgu kättesaadavatest andmetest.

Pädevad asutused nõuavad, et finantsinstitutsioon põhjendaks kõnealuste aegridade kasutamist ja asjakohasel juhul annaks teada põhjuse, miks vastav riskitegur on lisatud riskitegurite vähendatud kogumisse, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 2 punktides a ja b ning artikli 325bc lõike 3 punktides a ja b.

3. Riskitegurite puhul, mille jaoks kasutatakse asendaja andmeid, teevad pädevad asutused lõikes 2 viidatud asendaja aegridade hindamise, nagu seda kasutatakse PES_t^{RS}, PES_t^{RC}, PES_t^{FC}, $PES_t^{RS,\,i}$, $PES_t^{RC,\,i}$ ja $PES_t^{FC,\,i}$ arvutamiseks, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb, ja stressistsenaariumi riskinäitajate arvutamiseks, nagu on osutatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 7.

4. JAGU

Järeltestimise ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise testi nõuetele vastavuse hindamine

Artikkel 36

Järeltestimise nõuete jaoks portfelli väärtuse tegelikesse ja hüpoteetilistesse muutustesse kaasatavate tehniliste elementide hindamine

1. Kui pädevad asutused kontrollivad, kas finantsinstitutsioon vastab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punkti e nõuetele seoses tehniliste elementidega, mis tuleb lisada portfelli väärtuse tegelikesse ja hüpoteetilistesse muutustesse, siis kontrollivad nad, kas selles punktis osutatud sisemised põhimõtted vastavad järgmistele nõuetele:

a) neis määratakse kindlaks kõik delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklis 5 osutatud elemendid ja vajaduse korral kõik kõnealuse määruse artikli 1 lõike 5 punktis c osutatud elemendid;

b) neis nõutakse korrapärase aruande esitamist ning kui portfelli väärtuse muutusi põhjustavad erinevad elemendid on üksteisest eristatavad, siis igapäevaste aruannete esitamist, sh:

i) muutused, mis on seotud päevalõpuväärtusest kõrvaldatud elementidega, et saada tegelikud ja hüpoteetilised muutused kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklitega 1–4, sh päevasisese kauplemise kohta;

ii) muutused, mis on seotud päevalõpuväärtusega hõlmatud korrigeerimistega, aga mida tegelike ja hüpoteetiliste muutuste arvutamine ei sisalda kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklitega 1–4;

iii) muutused, mis on seotud päevalõpuväärtuse ning tegelike ja hüpoteetiliste muutuste arvutuses sisalduvate korrigeerimistega kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklitega 1–4;

iv) muutused, mis on seotud korrigeerimistega, mis tulenevad delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõikes 1 ja artikli 2 lõikes 1 osutatud sõltumatu hinnakontrolli protsessist;

c) neis nõutakse punktis b osutatud aruande esitamist nii iga kauplemisüksuse tasandil, mille suhtes kohaldatakse kauplemisüksuse järeltestimise nõudeid kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklitega 1 ja 3, kui ka portfelli tasandil, mille suhtes kohaldatakse järeltestimise nõudeid kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklitega 2 ja 4;

d) neis täpsustatakse eriolukordade, erandite, vigade ja ebaõnnestunud hinnastamise korral tegelike ja hüpoteetiliste muutuste arvutamisel järgitav parandamisprotsess.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse portfelli väärtuse tegelikesse ja hüpoteetilistesse muutustesse kaasatavate tehniliste elementide nõuete puhul terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, siis teevad nad järgmist:

a) seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõikes 1 osutatud kauplemisüksuse portfelli väärtuse tegelike muutuste arvutamisega:

i) kasutades käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid ja delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 5 punktis a osutatud erinevuste ülevaadet:

1) määravad kindlaks elemendid, mis erinevad päevalõpuväärtuse hindamise ja tegelike muutuste tulemusena saadud portfelli päevalõpuväärtuse muutuste puhul;

2) kontrollivad, kas punkti 1 kohaselt kindlaks tehtud elemendid piirduvad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõike 4 punktis b osutatud lõivude ja komisjonitasudega ning korrigeerimistega, mis tuleb või mille võib tegelikest muutustest delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõigete 3 ja 5 kohaselt välja jätta;

ii) kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades, kas sõltumatust hinnakontrollist tulenevad korrigeerimised on lisatud kauplemisüksuse portfelli väärtuse tegelikesse muutustesse, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõikes 1;

iii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõikes 2 osutatud aja möödumine kajastub tegelike muutuste arvutuses ja kas aja möödumine kajastub samal moel nagu päevalõpuväärtuse hindamise tulemusena saadud portfelli päevalõpuväärtuse arvutustes;

iv) analüüsivad, kuidas finantsinstitutsioon hindab, kas korrigeerimine on seotud tururiskiga, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõikes 3, ning kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades, kas korrigeerimised, mis ei ole tururiskiga seotud, jäetakse tegelike muutuste arvutusest välja;

v) kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid erinevatel kuupäevadel võrreldes, kas finantsinstitutsioon kajastab muutusi korrigeeritud väärtustes ainult korrigeerimise arvutamise kuupäevadel, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõikes 4;

vi) kontrollivad, kas nende positsioonide ulatus, mille põhjal korrigeerimine arvutatakse, hõlmab ainult kauplemisüksusele määratud positsioone, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõikes 4;

vii) kontrollivad, kas korrigeerimised, mis võidakse delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 1 lõike 5 kohaselt tegelikest muutustest välja jätta, on mitteliidetavad;

viii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 5 punktis c osutatud teave on kooskõlas käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruannetest saadud tõenditega;

b) seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklis 2 osutatud portfelli väärtuse tegelike muutuste arvutamisega:

i) kasutades käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruannet ja delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 5 punktis a osutatud erinevuste ülevaadet:

1) määravad kindlaks elemendid, mis erinevad päevalõpuväärtuse hindamise ja tegelike muutuste tulemusena saadud portfelli päevalõpuväärtuse muutuste puhul;

2) kontrollivad, kas punktis 1 osutatud elemendid piirduvad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõike 4 punktis b osutatud lõivude ja komisjonitasudega ning korrigeerimistega, mis tuleb või mille võib tegelikest muutustest delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 2 kohaselt välja jätta;

ii) kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades, kas sõltumatust hinnakontrollist tulenevad korrigeerimised on lisatud portfelli väärtuse tegelikesse muutustesse, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 2 lõikes 1;

iii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 2 lõikes 2 osutatud aja möödumine kajastub tegelike muutuste arvutuses ja kas aja möödumine kajastub samal moel nagu päevalõpuväärtuse hindamise tulemusena saadud portfelli päevalõpuväärtuse arvutustes;

iv) analüüsivad, kuidas finantsinstitutsioon hindab, kas korrigeerimine on seotud tururiskiga, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 2 lõikes 3, ning kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades, kas korrigeerimised, mis ei ole tururiskiga seotud, jäetakse tegelike muutuste arvutusest välja;

v) kontrollivad, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 2 lõikes 4, kas korrigeerimise arvutamiseks kasutatud positsioonide ulatus hõlmab kas

1) kauplemisüksustele määratud positsioone, mille kohta finantsinstitutsioon arvutab tururiskiga seotud omavahendite nõuded kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 III osa IV jaotise 1b. peatükiga,

2) või kõiki positsioone, mille suhtes kohaldatakse tururiski omavahendite nõudeid;

vi) kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid võrreldes erinevatel kuupäevadel, kas finantsinstitutsioon kajastab muutusi korrigeeritud väärtustes ainult korrigeerimise ümberarvutamise kuupäevadel kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 2 lõikega 5;

vii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 5 punktis c osutatud teave on kooskõlas käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruannetest saadud tõenditega;

c) seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklis 3 osutatud kauplemisüksuse portfelli väärtuse hüpoteetiliste muutuste arvutamisega:

i) teevad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades kindlaks elemendid, mis erinevad päevalõpuväärtuse hindamise protsessi tulemusena ja hüpoteetiliste muutuste alusel saadud portfelli päevalõpuväärtuste muutuste puhul, ning kontrollivad, kas need elemendid piirduvad järgmisega:

1) lõivud ja komisjonitasud;

2) elemendid, mida ei väljendata eelduse tõttu, et positsioonid on muutumatud, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõike 4 punktis a;

3) korrigeerimised, mis tuleb või mille võib hüpoteetilistest muutustest delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 3 lõigete 3 ja 5 kohaselt välja jätta;

ii) kontrollivad, kas aja möödumise mõju kajastub hüpoteetilistes muutustes kooskõlas viisiga, kuidas finantsinstitutsioon käsitleb kõnealust mõju määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel ja kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 3 lõikes 2;

iii) analüüsivad, kuidas finantsinstitutsioon hindab, kas korrigeerimine on seotud tururiskiga, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 3 lõikes 3, ning kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades, kas korrigeerimised, mis ei ole tururiskiga seotud, jäetakse hüpoteetiliste muutuste arvutusest välja;

iv) kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades, et ainult igapäevaselt arvutatud ja finantsinstitutsiooni riskimõõtmise mudeliga hõlmatud korrigeerimised on lisatud portfelli väärtuse hüpoteetilistesse muutustesse, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 3 lõikes 3;

v) kontrollivad, et nende positsioonide ulatus, mille põhjal korrigeerimine arvutatakse, hõlmab ainult kauplemisüksusele määratud positsioone, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 3 lõikes 4;

vi) kontrollivad, kas korrigeerimised, mis jäetakse delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 3 lõike 5 kohaselt hüpoteetilistest muutustest välja, on mitteliidetavad;

vii) kontrollivad delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 5 punkti c alapunktis viii osutatud ülevaate põhjal, kas metoodika, mida finantsinstitutsioon kasutab korrigeerimise väärtuse muutuste arvutamiseks, eeldades, et positsioonid on muutumatud, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõike 4 punktis a, on nõuetekohane;

viii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 5 punktis c osutatud teave on kooskõlas käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruannetest saadud tõenditega;

d) seoses delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklis 4 osutatud portfelli väärtuse hüpoteetiliste muutuste arvutamisega:

i) käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades:

1) määravad kindlaks elemendid, mis erinevad päevalõpuväärtuse hindamise ja hüpoteetiliste muutuste tulemusena saadud portfelli päevalõpuväärtuse muutuste puhul;

2) kontrollivad, kas punktis 1 osutatud elemendid piirduvad lõivude ja komisjonitasudega nende elementide puhul, mida ei väljendata määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõike 4 punktis a osutatud eelduse tõttu, et positsioonid on muutumatud, ning korrigeerimistega, mis tuleb või mille võib hüpoteetilistest muutustest delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 4 kohaselt välja jätta;

ii) kontrollivad, kas aja möödumise mõju kajastub hüpoteetilistes muutustes kooskõlas viisiga, kuidas finantsinstitutsioon käsitleb kõnealust mõju määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel ja kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 4 lõikes 2;

iii) analüüsivad, kuidas finantsinstitutsioon hindab, kas korrigeerimine on seotud tururiskiga, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 4 lõikes 3, ning kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades, kas korrigeerimised, mis ei ole tururiskiga seotud, jäetakse hüpoteetiliste muutuste arvutusest välja;

iv) kontrollivad käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades, et portfelli väärtuse hüpoteetilistesse muutustesse on lisatud ainult igapäevaselt arvutatud ja finantsinstitutsiooni riskimõõtmise mudeliga hõlmatud korrigeerimised, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 4 lõikes 3;

v) kontrollivad, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 4 lõikes 4, kas korrigeerimise arvutamiseks kasutatud positsioonide ulatus hõlmab kas

1) kauplemisüksustele määratud positsioone, mille kohta finantsinstitutsioon arvutab tururiskiga seotud omavahendite nõuded kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 III osa IV jaotise 1b. peatükiga,

2) või kõiki positsioone, mille suhtes kohaldatakse tururiski omavahendite nõudeid;

vi) kontrollivad delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 5 punkti c alapunktis viii osutatud ülevaate põhjal, kas metoodika, mida finantsinstitutsioon kasutab korrigeerimise väärtuse muutuste arvutamiseks, eeldades, et positsioonid on muutumatud, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõike 4 punktis a, on nõuetekohane;

vii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 5 punktis c osutatud teave on kooskõlas käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja c osutatud aruannetest saadud tõenditega;

e) protsessi puhul, mida finantsinstitutsioon järgib tegelike ja hüpoteetiliste muutuste arvutamiseks:

i) kontrollivad, kas positsiooni ainult ühele kauplemisüksusele määramise protsess on töökindel;

ii) kontrollivad, kas lõike 1 punktis d osutatud parandamisprotsessid on töökindlad ja kas neid järgitakse tegelikkuses alati, kui ilmnevad eriolukorrad, erandid, vead ja ebaõnnestunud hinnastamine;

iii) kontrollivad, kuidas mittelikviidseid positsioone käsitletakse protsessi päevalõpuväärtuse hindamisel ning sõltumatu hinnakontrolli protsessi käigus.

Punkti a alapunkti vi, punkti b alapunkti v alapunkti 1, punkti c alapunkti v ja punkti d alapunkti v alapunkti 1 kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, et finantsinstitutsioon ei tuleta kauplemisüksuse puhul kasutatavat korrigeerimist laiemast positsioonide ulatusest, kui on määratud kõnealusele kauplemisüksusele.

Punkti a alapunkti vii kohaldamisel hindavad pädevad asutused, kuidas finantsinstitutsioon juhib nende korrigeerimiste riske.

Punkti b alapunkti v alapunkti 2 ja punkti d alapunkti v alapunkti 2 kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas kõnealuses ulatuses arvutatud kogu korrigeerimine on hõlmatud portfelli väärtuse tegelike muutustega.

Punkti c alapunkti vi kohaldamisel hindavad pädevad asutused, kuidas finantsinstitutsioon juhib nende korrigeerimiste riske.

Punkti e alapunkti ii kohaldamisel vaatavad pädevad asutused läbi varasemad eriolukorrad, erandid, vead ja ebaõnnestunud hinnastamised portfelli väärtuste muutuste arvutustes, hindavad, kuidas need on parandatud, ning vajaduse korral nende vigade mõju järeltestimise ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise testi tulemustele.

Punkti e alapunkti iii kohaldamisel hindavad pädevad asutused juhul, kui väheste andmete tõttu ei põhjusta need positsioonid muutusi päevalõpuväärtuses ning tegelikke ja hüpoteetilisi muutusi portfelli väärtuses, kas hoolimata andmete puudumisest on riskimõõtmise mudel nende positsioonide riskide mõõtmisel mõistlikult täpne, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis f.

3. Lõike 2 punktide a–d kohaldamisel võivad pädevad asutused kasutada mõnda järgmistest hindamismeetoditest:

a) nõuda tehingute valimi puhul, et finantsinstitutsioon arvutaks ja kooskõlastaks päevalõpuväärtuse hindamise protsessist tulenevad muutused päevalõpuväärtuses, tegelikud muutused ja hüpoteetilised muutused;

b) nõuda tehingute valimi puhul, et finantsinstitutsioon arvutaks hüpoteetilised muutused ja riski teoreetilised muutused, ning kontrollida, kas aja möödumise mõju on järjepidevalt väljendatud;

c) võrrelda portfelli väärtuses konkreetse aja jooksul toimuvate kumulatiivsete hüpoteetiliste muutuste profiili ja vastavaid kumulatiivseid tegelikke muutusi sama ajavahemiku jooksul, et hinnata finantsinstitutsiooni tehtud arvutuste usutavust.

Artikkel 37

Ületamiste analüüsi hindamine

1. Pädevad asutused kontrollivad, kas finantsinstitutsioon analüüsib üksikasjalikult kõiki ületamisi, millele on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bf, et teha kindlaks nende põhjused.

2. Lõike 1 kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas finantsinstitutsioon teeb järgmist:

a) teeb kindlaks, millised portfellid või kauplemisüksused olid ületamise peamised põhjustajad;

b) analüüsib portfelli väärtuse hüpoteetiliste ja tegelike muutuste erinevusi;

c) analüüsib, kas ja millised turuliikumised, riskitegurid või parameetrid põhjustasid ületamise;

d) analüüsib, kas mis tahes modelleerimisprobleemid või puuduvad riskitegurid panustasid ületamisse, ja esitab selgituse selle kohta, millist osa portfelli väärtuse muutustest saab mudeli abil selgitada ja millist mitte;

e) analüüsib, kas protsessi tõrked, sh positsioonide nõuetekohaselt arvesse võtmata jätmine või puuduvad andmete ajakohastused, aitasid ületamisele kaasa või põhjustasid selle;

f) kirjeldab nende meetmete tulemusi, mis võeti punktide a–e tulemusena, teavitades pädevaid asutusi ületamistest, mis tulenesid nende määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf kohaselt rakendatud järeltestimise programmist.

3. Pädevad asutused kontrollivad, kas juhul, kui lõigetes 1 ja 2 osutatud analüüsi tulemusena tehakse kindlaks mudeli või protsesside oluline nõrkus või ebatäpsus, hindab finantsinstitutsioon seda nõrkust või ebatäpsust ja koostab viivitamata kava järeltestimise nõuetele vastavuse kiireks taastamiseks, mida hinnatakse mudeli korrapärase valideerimise osana.

4. Pädevad asutused kontrollivad, kas finantsinstitutsioon tagab kõik järgmise:

a) mis tahes ületamisest, sh kui see on seotud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bf lõikes 5 osutatud järeltestimisega, teatatakse kõrgemale juhtkonnale kolme tööpäeva jooksul alates ületamise kindlaks tegemise kuupäevast;

b) lõigetes 1 ja 2 osutatud analüüsid esitatakse pädevale asutusele ja kõrgemale juhtkonnale ühe kuu jooksul alates ületamise toimumise kuupäevast.

Artikkel 38

Kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõuete täitmise hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, seoses nõuetega tehnilistele elementidele, mis tuleb lisada kauplemisüksuse portfelli väärtuse hüpoteetilistele muutustele kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõuete puhul, millele on osutatud kõnealuse määruse artiklis 325bg, siis kontrollivad nad, kas järeltestimise nõuete kohaldamisel kasutatavad kauplemisüksuse portfelli väärtuse hüpoteetiliste muutuste aegread on kooskõlas kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõuete täitmise otstarbel kasutatavate kauplemisportfelli väärtuse hüpoteetiliste muutuste aegridadega, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklis 13.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsioon vastab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punkti e nõuetele seoses tehniliste elementidega, mis tuleb lisada portfelli väärtuse teoreetilistesse muutustesse kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõuete kohaldamisel, nagu on osutatud kõnealuse määruse artiklis 325bg, siis kontrollivad nad, et kõnealuses punktis e osutatud sisemistes põhimõtetes:

a) tagatakse, et portfelli väärtuse teoreetiliste muutuste arvutamiseks kasutatud tööpäevad on samad kui need, mida on kasutanud nii määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel kui ka kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel;

b) täpsustatakse, kas finantsinstitutsioon viib delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 6 lõike 2 kohaselt hetkeaja, mille kohta ta arvutab teoreetilised muutused kauplemisüksuse portfelli väärtuses, vastavusse hetkeajaga, mille kohta ta arvutab hüpoteetilised muutused kauplemisüksuse portfelli väärtuses;

c) täpsustatakse, kas on riskitegureid, mille puhul finantsinstitutsioon kasutab teoreetiliste väärtuste arvutamiseks sisendandmeid või väärtusi, mida kasutati hüpoteetiliste muutuste arvutamiseks, või kas puuduvad riskitegurid, mille puhul sellist meetodit kasutatakse, nagu on lubatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikliga 14;

d) on hõlmatud kõik aspektid, millele on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 15 lõigetes 2 ja 3 seoses riskiteguritega, mille puhul finantsinstitutsioon kasutab teoreetiliste väärtuste arvutamiseks sisendandmeid või väärtusi, mida kasutati hüpoteetiliste muutuste arvutamiseks, nagu on lubatud delegeeritud määruse artiklis 14;

e) kirjeldatakse eriolukordade, erandite, vigade ja ebaõnnestunud hinnastamise korral teoreetiliste muutuste arvutamisel järgitavaid parandamisprotsesse;

f) võetakse arvesse kõiki delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 15 lõikes 1 osutatud aspekte.

Kui kõnealust meetodit kasutatakse mõnede, aga mitte kõigi riskitegurite puhul, siis kontrollivad pädevad asutused punkti c kohaldamisel, kas sisemistes põhimõtetes on täpsustatud objektiivsed kriteeriumid nende riskitegurite valimiseks, mille puhul seda meetodit kasutatakse.

Punkti d kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas finantsinstitutsioon kasutab kvantitatiivseid kriteeriume, et hinnata delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 15 lõike 2 punktis b osutatud vastavusse viimise mõju.

3. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, seoses nende kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise nõuetega, millele on osutatud kõnealuse määruse artiklis 325bg, siis teevad nad järgmist:

a) seoses portfelli väärtuse teoreetiliste muutuste arvutamisega:

   i) kontrollivad, kas portfelli väärtuse teoreetiliste muutuste arvutamiseks kasutatud tööpäevad on samad kui need, mida on kasutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel ja kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel;

   ii) kontrollivad, kas hüpoteetiliste muutuste arvutamisel kasutatud positsioonid on samad kui teoreetiliste muutuste arvutamisel kasutatud positsioonid;

   iii) kontrollivad, kas juhul, kui finantsinstitutsioon arvutab teoreetilised muutused, eeldatakse, et positsioonid on muutumatud, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 12 lõikes 1;

   iv) kontrollivad, et ei ole erinevusi hinnastusmeetodites, mudeliparameetrites, turuandmetes ja mis tahes muudes meetodites, mida kasutatakse sisemises riskimõõtmise mudelis ning mille abil arvutatakse teoreetilised muutused, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 12 lõikes 2;

   v) kontrollivad, kas portfelli väärtuse teoreetilised muutused kajastavad ainult muutusi riskitegurite väärtustes, mille puhul kasutatakse šokke määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel või kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 12 lõikes 3;

   vi) kontrollivad, kas lõike 2 punktis e osutatud parandamisprotsessid on usaldusväärsed ja kas neid järgitakse tegelikkuses, kui ilmnevad eriolukorrad, erandid, vead ja ebaõnnestunud hinnastamine;

b) seoses kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise tulemustega:

   i) kontrollivad, kas Spearmani korrelatsioonikordaja ja Kolmogorov-Smirnovi katseparameeter on õigesti arvutatud;

   ii) kontrollivad, kas riskitegurid, mille puhul finantsinstitutsioon kasutab hüpoteetiliste muutuste arvutamiseks kasutatud sisendandmeid, et arvutada teoreetilised muutused, nagu on lubatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 14 lõikes 1, on ainult need, mille puhul on täidetud kõnealuses artiklis osutatud tingimused;

   iii) kontrollivad, et riskitegurid, mille hüpoteetiliste muutuste arvutamiseks kasutatud väärtusi finantsinstitutsioon kasutab teoreetiliste muutuste arvutamiseks kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 14 lõikega 2, on ainult need riskitegurid, mille puhul on täidetud kõnealuses artiklis osutatud tingimused.

Punkti a alapunkti ii kohaldamisel hindavad pädevad asutused, kas finantsinstitutsiooni IT-süsteemid tagavad nende muutuste arvutamise samade positsioonide puhul. Selleks võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks tegelike ja teoreetiliste muutuste alusel väljendatud positsioonide inventuuri, ja võrrelda neid positsioone.

Punkti a alapunkti iv kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas finantsinstitutsioonide süsteemidega tagatakse, et teoreetiliste muutuste arvutamiseks kasutatud hinnastamisfunktsioonid on samad, kui need, mida on kasutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel ja kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel.

Punkti a alapunkti v kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas finantsinstitutsioonide süsteemidega tagatakse, et muude riskitegurite väärtus jääb teoreetiliste muutuste arvutamisel muutumatuks. Pädevad asutused võivad täiendada oma hinnangut, kasutades käesoleva artikli lõikes 5 osutatud hindamismeetodit.

Punkti a alapunkti vi kohaldamisel vaatavad pädevad asutused läbi eriolukordade, erandite, vigade ja ebaõnnestunud hinnastamise ajaloo portfelli väärtuste muutuste arvutustes, hindavad, kas ja kuidas need on parandatud, ning vajaduse korral hindavad nende vigade mõju järeltestimise ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise testide tulemustele.

4. Lõike 3 punkti a alapunkti iii kohaldamisel kasutavad pädevad asutused mõnda järgmistest hindamismeetoditest:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 12 lõike 1 kohaselt konkreetsel päeval ja järgmisel päeval inventuuri portfelli positsioonide kohta, mille puhul ta arvutab teoreetilised muutused, ning hindavad, kas need inventuurid kattuvad;

b) kontrollivad, et riski teoreetilised muutused on üldjuhul lähemal hüpoteetilistele kui tegelikele muutustele, teevad artikli 36 lõike 1 punktides b ja c osutatud aruandeid kasutades kindlaks aegridade päevad, mille puhul tegelikud ja hüpoteetilised muutused on kauplemisüksuse portfelli koosseisu muutuse tõttu kõige erinevamad, ning kontrollivad, et teoreetilisi muutusi neil päevadel ei mõjuta kõnealune portfelli koosseisu muutus.

5. Lõike 3 punkti a alapunkti v kohaldamisel võivad pädevad asutused teha järgmist:

a) kui finantsinstitutsioon arvutab eeldatava puudujäägi riskinäitaja, millele on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb, või stressistsenaariumi riskinäitaja, millele on osutatud kõnealuse määruse artiklis 325bk, siis nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks oma portfelli finantsinstrumentide valimi, mille hinnad olenevad nii riskiteguritest, mille suhtes kohaldatakse šokke, kui ka riskiteguritest, mille suhtes neid ei kohaldata;

b) kui finantsinstitutsioon arvutab punktis a osutatud finantsinstrumentidega seotud teoreetilised muutused, siis kontrollida, kas konkreetsel võrdluskuupäeval jääb muutumatuks nende riskitegurite väärtus, mille suhtes šokke ei kohaldata.

6. Lõike 3 punkti b alapunkti i kohaldamisel teevad pädevad asutused kõige olulisemate kauplemisüksuste või kõigi kauplemisüksuste puhul järgmist:

a) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks kauplemisüksuse portfelli väärtuse hüpoteetiliste ja teoreetiliste muutuste aegread, mida kasutatakse Spearmani korrelatsioonikordaja ja Kolmogorov-Smirnovi katseparameetri arvutamiseks, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklis 6;

b) arvutavad Spearmani korrelatsioonikordaja kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikliga 7 ja Kolmogorov-Smirnovi katseparameetri kooskõlas kõnealuse delegeeritud määruse artikliga 8;

c) kontrollivad, kas punktist b tulenev Spearmani korrelatsioonikordaja ja Kolmogorov-Smirnovi katseparameeter on samad kui need, mille finantsinstitutsioon on saanud oma arvutuste tulemusena;

d) kontrollivad, kas kauplemisüksuste liigitamine tsoonidesse, millele on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artiklis 9, on õige.

7. Lõike 3 punkti b alapunkti ii kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) teevad kindlaks kõige olulisemad riskitegurid, mille puhul finantsinstitutsioon kasutas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 14 lõikes 1 osutatud meetodit;

b) kontrollivad, kas hüpoteetiliste ja teoreetiliste muutuste arvutamisel kasutatakse sama riskitegurit;

c) kontrollivad, kas punktis a osutatud riskitegurite väärtus on erinev ainult nende sisendandmete erinevate allikate või hankimise aja tõttu.

Intensiivsus, millega pädev asutus hindamist teeb, peab olema proportsionaalne mõjuga, mida riskitegurite sisendandmete vastavusse viimine avaldab teoreetilistele muutustele ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise testide tulemustele, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 15 lõikes 2.

8. Lõike 3 punkti b alapunkti iii kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) teevad kindlaks kõige olulisemad riskitegurid, mille puhul finantsinstitutsioon kasutas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 14 lõikes 2 osutatud meetodit;

b) omandavad punktis a osutatud riskitegurite puhul põhjaliku arusaama väärtuse hindamise süsteemide meetoditest, mida kasutatakse riskiteguri väärtuse tuletamiseks sisendandmetest, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 14 lõike 2 punktis b;

c) hindavad käesoleva lõike punkti b põhjal, kas delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 14 lõikes 2 osutatud tingimused on täidetud, võttes arvesse mis tahes põhjendust, mis on esitatud kooskõlas kõnealuse määruse artikli 15 lõikega 3.

Intensiivsus, millega pädev asutus hindamist teeb, peab olema proportsionaalne mõjuga, mida riskitegurite väärtuste vastavusse viimine avaldab teoreetilistele muutustele ning kasumi ja kahjumi tekkeallikate määramise testide tulemustele, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2022/2059 artikli 15 lõikes 2.

5. JAGU

Valuutariski ja kaubariski kauplemisportfellivälise käsitlemise nõuetele vastavuse hindamine

Artikkel 39

Valuutariski ja kaubariski kauplemisportfelliväliste omavahendite nõuete arvutamise hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punkti e nõuetele seoses kauplemisportfelliväliste positsioonide tururiski omavahendite nõuete arvutamisega, kontrollivad nad, kas kõnealuses artiklis osutatud sisemistes põhimõtetes täpsustatakse järgmine:

a) kauplemisportfelliväliste välisvaluuta positsioonide ulatus, mille puhul finantsinstitutsioon arvutab omavahendite nõuded alternatiivse sisemudeli meetodi alusel, ning vajaduse korral teatavate positsioonide sellest ulatusest väljaarvamise põhjus;

b) kauplemisportfelliväliste kaubapositsioonide ulatus, mille puhul finantsinstitutsioon arvutab omavahendite nõuded alternatiivse sisemudeli meetodi alusel, ning vajaduse korral teatavate positsioonide sellest ulatusest väljaarvamise põhjus;

c) valuutariskiga, aga kaubariskita positsioonide puhul:

   i) kas väärtus, mida kasutatakse valuutariski omavahendite nõuete arvutamise alusena, on viimane kättesaadav bilansiline väärtus, millele on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 1, või viimane kättesaadav õiglane väärtus, millele on osutatud kõnealuse delegeeritud määruse artikli 3 lõikes 2, ning kõnealuse väärtuse ümberarvutamise sagedus;

ii) kas on kauplemisüksusi, mille valuutakursi mittelineaarsete positsioonide puhul kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 ja artikli 5 lõike 1 teises lõigus osutatud meetodit, ning vajaduse korral kõnealuse erandi teatavate kauplemisüksuste puhul kasutamise ja teiste puhul mittekasutamise põhjendus;

d) kauplemisüksused, mille hüpoteetilised ja tegelikud muutused portfelli väärtuses võrreldes kauplemisportfellivälise positsiooniga, mille suhtes avaldub kaubarisk või nii kaubarisk kui ka valuutarisk, arvutatakse kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 5 lõike 2 punktiga a, ning kauplemisüksused, mille muutused arvutatakse kooskõlas kõnealuse delegeeritud määruse artikli 5 lõike 2 punktiga b, ning kõnealuse valiku põhjus.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse kauplemisportfelliväliste positsioonide tururiski omavahendite nõuete arvutamise nõuete puhul terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis e osutatud sisemiste protsesside abil tagatakse järgmine:

i) alternatiivse sisemudeli meetodiga hõlmatud kauplemisportfelliväliste positsioonide jälgitavus ning nende bilansiliste ja õiglaste väärtuste õigsus, mida kasutatakse tururiski omavahendite nõuete arvutamiseks, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artiklites 3 ja 4;

ii) valuutariski või kaubariskiga kauplemisportfellivälised positsioonid, mis on kirjendatud konkreetsel kuupäeval, on hõlmatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisega ja artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisega;

iii) mis tahes valuutariski positsioonid, mis tulenevad aruandlusvaluuta muutusest erineval konsolideerimise tasandil („ümberarvestamise risk“), on valuutariskiga positsioonide ulatusega hõlmatud;

iv) nende välisvaluutapositsioonide nõuetekohane kindlakstegemine, mis vastavad delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 ja artikli 5 lõike 1 teises lõigus osutatud meetodi kasutamise tingimustele, kui finantsinstitutsioon kasutab seda meetodit;

v) delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 6 sätestatud tingimustele vastavate kirjete korrektne ja täielik kindlaks tegemine;

b) kontrollivad nende positsioonide omavahendite nõuete arvutamise puhul, millele avaldub valuutarisk, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artiklis 3, kas:

i) välisvaluuta positsioone, mille puhul finantsinstitutsioon kasutab delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 ja artikli 5 lõike 1 teises lõigus sätestatud erandit, eristatakse välisvaluuta positsioonidest, mille puhul finantsinstitutsioon seda erandit ei kasuta;

ii) ajakohastatakse ainult viimase kättesaadava bilansilise või õiglase väärtuse valuutariskitegureid, et teha kindlaks positsiooni väärtus enne tulevase šoki stsenaariumi kohaldamist, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 3, v.a juhul, kui kasutatakse artikli 3 lõikes 4 osutatud meetodit;

iii) positsioonide puhul, mille jaoks kasutatakse kõnealuse määruse artikli 5 lõike 1 teises lõigus sätestatud meetodit, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4, ajakohastatakse kõiki riskitegureid, et teha kindlaks positsiooni väärtus enne tulevase šoki stsenaariumi kohaldamist;

c) kontrollivad delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 6 osutatud tingimustele vastavate kirjete puhul, kas:

i) kriteeriumid, mille finantsinstitutsioon on määranud kindlaks, et teha kindlaks väärtuse langust põhjustavad sündmused, on varasemate andmete ja sündmuste põhjal sobilikud;

ii) alapunktis i osutatud kriteeriumid on kooskõlas väärtuse vähenemise riski sisemise riskijuhtimisega;

iii) pärast alapunktis i osutatud sündmusi tunnustatud väärtuse vähenemise määr tugineb objektiivsele põhjendusele;

d) kontrollivad omavahendite nõuete arvutamisel positsioonide jaoks, mille puhul esineb kaubarisk või nii kaubarisk kui ka valuutarisk, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artiklis 4, kas tulevaste šokkide stsenaariume kohaldatakse ainult riskitegurite suhtes, mis kuuluvad kauba laia riskitegurite kategooriasse ning vajaduse korral valuuta laia riskitegurite kategooriasse;

e) kontrollivad, kas hüpoteetilised ja tegelikud muutused, mis on seotud valuutariskiga või kaubariskiga kauplemisportfelliväliste positsioonidega, arvutatakse kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikliga 5.

Punkti a alapunkti iii kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kuidas finantsinstitutsioon hõlmab sisemise riskimõõtmise mudeliga grupi erinevatest üksustest tulenevad avatud netopositsioonid.

3. Lõike 2 punkti a alapunkti ii kohaldamisel võivad pädevad asutused kasutada üht järgmisest kahest meetodist:

a) kontrollivad konkreetse võrdluskuupäeva kauplemisportfelliväliste positsioonide valimi puhul, kas need positsioonid on hõlmatud eeldatava puudujäägi riskinäitajaga või stressistsenaariumi riskinäitajaga väljendatud positsioonide ulatusega kõnealusel võrdluskuupäeval või alternatiivse standardmeetodi positsioonide ulatusega;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon kooskõlastaks ühelt poolt konkreetse võrdluskuupäeva kauplemisportfellivälised positsioonid ja teiselt poolt kauplemisportfellivälised positsioonid, mis kuuluvad kõnealusel võrdluskuupäeval sisemise riskimõõtmise mudeli kohaldamisalasse ja alternatiivse standardmeetodi kohaldamisalasse.

4. Pädevad asutused võivad lõike 2 punkti a alapunkti iii kohaldamisel nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks positsioonide liigid, mis on kõnealuse mudeliga hõlmatud ning tulenevad varadest ja kohustustest, mis ei tekita tururiski, kui omavahendite nõuded arvutatakse individuaalsel tasandil, aga tekitavad tururiski, kui omavahendite nõuded arvutatakse konsolideeritud tasandil ümberarvestamise riski tõttu.

5. Lõike 2 punkti a alapunkti v kohaldamisel võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioon kooskõlastaks kirjed, mille finantsinstitutsioon tegi kindlaks delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 6 osutatud tingimustele vastavatena omavahendite nõuete arvutamiseks alternatiivse sisemudeli meetodi abil, kirjetega, mis vastavad kõnealustele tingimustele kooskõlas kohaldatava raamatupidamisraamistikuga.

6. Lõike 2 punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused kauplemisportfelliväliste positsioonide valimi ja eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamise võrdluskuupäeva puhul, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb, ning stressistsenaariumi riskinäitaja puhul, nagu on osutatud kõnealuse määruse artiklis 325bk, kasutada järgmist hindamismeetodit:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks järgmiste näitajate loetelu:

i) riskitegurid, mida kasutatakse sisendina õiglase väärtuse kindlaks määramiseks, mis on omavahendite nõuete arvutamise alus, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artiklis 3;

ii) alapunktis i osutatud loetellu kantud riskiteguritest need riskitegurid, mille puhul kasutab finantsinstitutsioon määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel või kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel tulevaste šokkide stsenaariume;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks punktis a osutatud riskitegurite väärtuse järgmistel kuupäevadel:

i) kuupäev, kui määrati kindlaks viimane kättesaadav õiglane väärtus;

ii) eeldatava puudujäägi riskinäitaja või stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamise võrdluskuupäev;

c) kontrollida, kas:

i) positsioonide puhul, mille jaoks ei kasutata delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 sätestatud meetodit, ei ole valuutariski mittekajastavate riskitegurite väärtust punkti b alapunktides i ja ii osutatud kahe kuupäeva vahel ajakohastatud;

ii) positsioonide puhul, mille jaoks kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 sätestatud meetodit, ajakohastatakse kõigi riskitegurite väärtust punkti b alapunktides i ja ii osutatud kahe kuupäeva vahel;

iii) punkti a alapunktis ii osutatud riskitegurid käsitlevad ainult valuutariski, olenemata sellest, kas kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 osutatud meetodit.

7. Lõike 2 punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja ning kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamise võrdluskuupäeva ja kauplemisportfelliväliste positsioonide valimi puhul kasutada järgmist hindamismeetodit:

a) hinnata, kuidas finantsinstitutsioon eristab valuutariskitegureid teistest sisenditest, mida kasutatakse positsiooni bilansilise väärtuse kindlaks määramiseks;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks loetelu punktis a osutatud valuutariskitegurite hulka kuuluvatest riskiteguritest, mille puhul finantsinstitutsioon kasutab tulevaste šokkide stsenaariume määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel või kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel;

c) hankida järgmistel kuupäevadel valuutariskitegurite ja muude sisendite väärtuse, mida kasutatakse bilansilise väärtuse kindlaks tegemiseks:

i) kuupäev, kui määrati kindlaks viimane kättesaadav bilansiline väärtus;

ii) eeldatava puudujäägi riskinäitaja ja stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamise võrdluskuupäev;

d) kontrollida, kas:

i) positsioonide puhul, mille jaoks ei kasutata delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 sätestatud meetodit, ei ole valuutariski mittekajastavate väärtuse hindamise sisendeid punkti c alapunktides i ja ii osutatud kahe kuupäeva vahel ajakohastatud;

ii) positsioonide puhul, mille jaoks kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 sätestatud meetodit, on ajakohastatud väärtuse hindamise sisendeid, sh valuutariskitegureid, punkti c alapunktides i ja ii osutatud kahe kuupäeva vahel;

iii) punktis b osutatud riskitegurid käsitlevad ainult valuutariski, olenemata sellest, kas kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 3 lõikes 4 osutatud meetodit.

8. Lõike 2 punkti d kohaldamisel võivad pädevad asutused ja määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja ning kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamise võrdluskuupäeva ja kauplemisportfelliväliste positsioonide valimi puhul kasutada järgmist hindamismeetodit:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks järgmiste näitajate loetelu:

i) riskitegurid, mida kasutatakse sisendina omavahendite nõuete arvutamise aluseks oleva õiglase väärtuse kindlaks määramiseks, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artiklis 4;

ii) punktis a osutatud loetellu kantud riskiteguritest need riskitegurid, mille puhul finantsinstitutsioon kasutab määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel tulevase šoki stsenaariumi või kõnealuse määruse artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel tulevase šoki äärmuslikku stsenaariumi;

b) kontrollida, kas punkti a alapunktis ii osutatud loetelus on ainult kaubariski ja vajaduse korral valuutariski kajastavad riskitegurid.

9. Lõike 2 punkti e kohaldamisel võivad pädevad asutused kasutada kauplemisportfelliväliste positsioonide valimi puhul järgmist hindamismeetodit:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks väärtuse hindamise sisendite kirjelduse, mida kasutatakse positsiooni bilansilise või õiglase väärtuse kindlaksmääramiseks;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks kõnealuste väärtuse hindamise sisendite väärtused määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bf osutatud VaR meetodiga saadud riskihinnangu väärtuse arvutamisele järgneva päeva lõpus ja eelmise päeva lõpus, nagu seda kasutatakse portfelli väärtuse hüpoteetiliste ja tegelike muutuste arvutamiseks;

c) kontrollida olenevalt hinnatavast positsioonist, kas väärtusi ajakohastatakse või need jäetakse muutumatuks, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2023/1577 artikli 5 lõikes 2.

6. JAGU

Eeldatava puudujäägi riskinäitaja ja stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamise hindamine

1. alajagu

Nii eeldatava puudujäägi riskinäitaja kui ka stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel asjakohaste aspektide hindamine

Artikkel 40

Sisemise riskimõõtmise mudeli mittelineaarsuste väljendamise võimekuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad tundlikkusel põhinevat meetodit kasutava finantsinstitutsiooni puhul tema vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bh lõike 1 punktile b seoses nõuetega, mille kohaselt sisemisel riskimõõtmise mudelil peab olema vajalik tulemuslikkus ja võimekus optsioonide ja teiste toodete mittelineaarsuse arvesse võtmiseks, kontrollivad pädevad asutused, kas:

a) sisemine riskimõõtmise mudel väljendab vähemalt Taylori seeria lähenduste olulisi esimese ja teise järgu tingimusi, et kajastada hindade muutust, mis tuleneb muutustest asjakohastes riskitegurites, sh rist-gamma risk, mida väljendavad riskitegurite olulised ühised muutused;

b) tundlikkusel põhinev meetod annab sobilikud tulemused, sh juhul, kui riskitegurite puhul kasutatakse tõsiseid šokke.

2. Lõike 1 kohaldamisel võivad pädevad asutused astuda järgmised sammud järgmises järjekorras:

a) teha kindlaks tooted, mille puhul pädevad asutused soovivad testida Taylori seeria lähenduste tingimuste olulisust ning tundlikkusel põhineva meetodi sobilikkust tõsise šoki korral;

b) teha kindlaks tööpäev stressiperioodil, mille puhul kõnealuste toodete riskitegurite puhul jälgitud tootlus oli eriti suur, kui see oli positiivne, või eriti väike, kui see oli negatiivne;

c) nõuda, et finantsinstitutsioon arvutaks hüpoteetilised ja teoreetilised muutused nende toodete väärtustes kooskõlas delegeeritud määrusega (EL) 2022/2059 stsenaariumi alusel, mis määratakse kindlaks punkti b alusel kindlaks määratud tööpäeva tootlusest lähtudes;

d) hinnata punktis c osutatud arvutuse tulemuste põhjal, kas tundlikkusel põhinev meetod annab sobilikud tulemused.

2. alajagu

Eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel asjakohaste aspektide hindamine

Artikkel 41

Eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamise hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, kui kõigi laiade riskitegurite kategooriate puhul arvutatakse piiramata eeldatava puudujäägi näitajaid ja osalise eeldatava puudujäägi näitajaid väiksema sagedusega, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bb lõikes 4, siis teevad nad järgmist:

a) analüüsivad protsessi, mida finantsinstitutsioon kasutab meetmete arvutamise nädalapäeva kindlaks määramiseks;

b) kontrollivad, et arvutamise sageduse vähendamine ei põhjusta riski alahindamist.

2. Lõike 1 punkti b kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni tehtud analüüs on piisav tõendamaks, et riski ei alahinnata;

b) kontrollivad, et UES_t, PES_t^{RS}, PES_t^{FC} ja PES_t^{RC} igapäevaste näitajate muutumine, mis on arvutatud kõigi portfelli positsioonide kohta, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bb lõikes 1, ei näita finantsinstitutsiooni valitud päeval süsteemselt madalamat riskiprofiili.

3. Kui lõike 2 punkti b kohaldamisel on märke süsteemselt madalamast riskiprofiilist, siis võivad pädevad asutused täiendada oma hinnangut:

a) nõudes, et finantsinstitutsioon arvutaks iga päev ja konkreetse ajavahemiku kohta piiramata eeldatava puudujäägi näitajad UES_t^i ja osalise eeldatava puudujäägi näitajad $PES_t^{RS,i}$, $PES_t^{FC,i}$ ning $PES_t^{RC,i}$ iga laia riskitegurite kategooria kohta;

b) analüüsides, kas need näitajad on finantsinstitutsiooni valitud päeval süsteemselt madalamad.

Artikkel 42

Osalise eeldatava puudujäägi näitajate arvutamise hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse seoses määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bc osutatud osalise eeldatava puudujäägi näitajate arvutamisega terviklikult, nagu on nõutud sama määruse artikli 325bi lõikes 1, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas hinnangufunktsioon, mida finantsinstitutsioon kasutab eeldatava puudujäägi riskinäitajate hindamiseks, on kontseptuaalselt usaldusväärne ja piisavalt täpne;

b) kontrollivad, kas osalise eeldatava puudujäägi näitajate $PES_t(T)$ ja $PES_t(T,j)$ arvutamisel kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõikega 1 teeb finantsinstitutsioon kindlaks konkreetse positsiooni riskitegurite tegeliku likviidsusperioodi, võttes arvesse positsiooni tähtaega, kooskõlas kõnealuse määruse artikli 325bd lõikega 4;

c) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon on määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis e osutatud sisemiste põhimõtete osana määranud kindlaks objektiivsed kriteeriumid, mis on sobilikud, et valida riskitegurid, mis moodustavad kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktis a osutatud modelleeritavate riskitegurite alamkogumi;

d) kontrollivad, kas riskitegureid, mis ei kuulu modelleeritavate riskitegurite alamkogumisse, mille finantsinstitutsioon on kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 2 punktiga a valinud, hoitakse PES_t^{RC}, $PES_t^{RC,i}$ ja PES_t^{RS}, $PES_t^{RS,i}$ arvutamise ajal muutumatuna;

e) kontrollivad, kas PES_t^{FC}, PES_t^{RC}, $PES_t^{FC,i}$, $PES_t^{RC,i}$ arvutamiseks kasutatud meetodid ja PES_t^{RS}, $PES_t^{RS,i}$ arvutamiseks kasutatud meetodid on samad, v.a erinevused, mis on vajalikud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõigetes 2–4 sätestatud nõuete täitmiseks;

f) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon kasutab PES_t^{FC}, PES_t^{RC}, $PES_t^{FC,i}$, $PES_t^{RC,i}$ arvutamisel vaatlusperioodil võrdselt kaalutud andmeid;

g) kontrollivad stressiperioodi kindlaks määramise puhul, kas stressiperioodi kindlaks määramiseks testitud 12kuulised libisevad vahemikud algavad vähemalt 1. jaanuaril 2007, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 2 punktis c, ja et finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes täpsustatakse osalise eeldatava puudujäägi näitajate arvutamise stressiperioodi ajakohastamise sagedus ning muud selle ajakohastamist käivitavad kohaldatavad kriteeriumid.

Punkti e kohaldamisel peavad pädevad asutused saama ülevaate erinevustest meetodites, mida finantsinstitutsioon kasutab hiljutise 12kuulise perioodi ja stressiperioodi alusel kalibreeritud osalise eeldatava puudujäägi näitajate arvutamiseks, ning kontrollivad, et need erinevused ei lähe kaugemale sellest, mida on vaja määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud nõuetele vastavuse saavutamiseks.

Punkti g kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused muu hulgas varasemate ajakohastuste alusel, kas stressiperioodi ajakohastatakse vähemalt kord kvartalis, ja et finantsinstitutsioon on võtnud arvesse kõiki sisemistes põhimõtetes kindlaks määratud kriteeriume.

2. Lõike 1 punkti a kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) kontrollivad viisi, kuidas finantsinstitutsioon valib oma kasutatava hinnangufunktsiooni, ja analüüsi, millele selle valiku tegemisel tuginetakse;

b) kontrollivad, kas eeldatava puudujäägi hinnangufunktsioon vastab kas määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bf osutatud VaR meetodiga saadud riskihinnangu väärtuste hinnangufunktsiooni täisosale, mis on kõrvalekalde tõenäosuse funktsioon nullist üheni, millest on maha arvatud asjakohane usaldatavustase, ja mis on jagatud ühega, millest on lahutatud asjakohane usaldatavustase, või valitud konservatiivsemale näitajale;

c) võivad võrrelda finantsinstitutsiooni kasutatud VaR meetodiga saadud riskihinnangu ja eeldatava puudujäägi hinnangufunktsioone tabelis 1 esitatud hinnangufunktsioonidega;

Tabel 1

VaR meetodiga saadud riskihinnangu hinnangufunktsioonid	**Eeldatava puudujäägi hinnangufunktsioonid**
$Q_{\text{emp}}(\alpha) = X_{(M_{emp}+1)}$	$\text{ES}_{\text{emp}} = \frac{-1}{\alpha \bullet N}\left(\sum_{i=1}^{M_{\text{emp}}} X_{(i)} + R_{\text{emp}} \bullet X_{(M_{\text{emp}}+1)}\right)$; $\text{ES}_{\text{SAE}} = \frac{-1}{M_{emp}} \sum_{i=1}^{M_{\text{emp}}} X_{(i)}$
$Q_{\text{lin}}(\alpha) = \begin{cases} (1-R_{\text{lin}})X_{(M_{\text{lin}})} + R_{\text{lin}}X_{(M_{\text{lin}}+1)}, \text{ for } M_{\text{lin}} \geq 1 \\ X_{(1)}, \text{ for } M_{\text{lin}} = 0 \end{cases}$	$\text{ES}_{\text{lin}} = \frac{-1}{\alpha \bullet (\text{N}+1)}\left(\frac{3}{2}X_{(1)} + \sum_{i=2}^{M_{\text{lin}}-1} X_{(i)} + \frac{1+2R_{\text{lin}}-R_{\text{lin}}^2}{2}X_{(M_{\text{lin}})} + \frac{R_{\text{lin}}^2}{2}X_{(M_{\text{lin}}+1)}\right)$
$Q_{\text{lin_ekstra}}(\alpha) = \begin{cases} (1-R_{\text{lin}}) \bullet X_{(M_{\text{lin}})} + R_{\text{lin}} \bullet X_{(M_{\text{lin}}+1)}, \text{ for } M_{\text{lin}} \geq 1 \\ \frac{X_{(1)}}{\left(\alpha \bullet (N+1)\right)^3}, \text{ for } M_{\text{lin}} = 0 \end{cases}$	$\text{ES}_{\text{lin_ekstra}} = \frac{-1}{\alpha \bullet (\text{N}+1)}\left(2 \bullet X_{(1)} + \sum_{i=2}^{M_{\text{lin}}-1} X_{(i)} + \frac{1+2R_{\text{lin}}-R_{\text{lin}}^2}{2}X_{(M_{\text{lin}})} + \frac{R_{\text{lin}}^2}{2}X_{(M_{\text{lin}}+1)}\right)$

kus
$X_{(i)}$ tähistab i-ndat kõige väiksemat väärtust hindamiseks kasutatavas valimis $\{X_i\}$, st $X_{(1)}$ on kasumi ja kahju valimi kõige suurem kahju ja üldjuhul suur negatiivne number;

N on väärtuste arv valimis $\{X_i\}$, mida kasutatakse hindamiseks;
α on kõrvalekalde tõenäosus, s.o üks miinus usaldatavustase;

$\lfloor \ldots \rfloor$ on argumendi täisarvuline osa;
$M_{\text{emp}} = \lfloor \alpha \bullet N \rfloor$, kusjuures eeldatava puudujäägi puhul eeldatakse, et $M_{emp} < N$, st arvutatakse valimi vasakpoolset ääreala;

$$R_{\text{emp}} = \alpha \bullet N - \lfloor \alpha \bullet N \rfloor;$$

$M_{\text{lin}} = \lfloor \alpha \bullet (N+1) \rfloor$, kusjuures eeldatava puudujäägi puhul eeldatakse, et $M_{\text{lin}} \geq 2$, s.o rohkem kui üks kahju on kasumi ja kahju valimi α äärealas;

$R_{\text{lin}} = \alpha \bullet (N+1) - \lfloor \alpha \bullet (N+1) \rfloor$.

ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1085/oj

d) kui eeldatava puudujäägi riskinäitajate arvutus põhineb Monte Carlo simulatsioonidel, siis kontrollivad, kas simulatsioonide arv tagab koondumise stabiilsete tulemuste poole.

Punkti d kohaldamisel vaatavad pädevad asutused läbi testid, mille finantsinstitutsioon on teinud simulatsioonide arvu määramiseks, ning statistilised testid, millega tagatakse, et simulatsiooni koostamiseks kasutatud järjestuste juhuslikkus on nõuetekohane. Kui pädev asutus on seisukohal, et need testid ei ole piisavad, siis võib ta kasutada lõikes 4 osutatud hindamismeetodit.

3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks Monte Carlo statistilise vea 95 % usaldatavustasemega, ning kontrollida, kas kõnealuse statistilise vea mõõtmiseks kasutatud meetod on usaldusväärne;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon arvutaks eeldatava puudujäägi riskinäitajad mitme erineva allika alusel, kui kõik muud eeldused on samad;

c) hindavad, kas erinevused erineva allikaga eeldatavates puudujäägi riskinäitajates, mis tulenevad punkti b kohasest arvutusest, on kooskõlas punktis a osutatud statistilise veaga;

d) kui pädevad asutused on seisukohal, et punktis c osutatud tulemused ei ole kooskõlas, siis hindavad nad kõnealuse ebakõla põhjust ning simulatsioonide arvu, mida on vaja, et tagada, et statistiline viga on alla 5 %.

4. Lõike 1 punkti c kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) hangivad ülevaate finantsinstitutsiooni valitud riskiteguritest ja kontrollivad järgmist:

   i) kas kriteeriumidega tagatakse valitud modelleeritavate riskitegurite tüüpide piisav kaetus võrreldes kõigi modelleeritavate riskiteguritega, millega finantsinstitutsioon kokku puutub;

   ii) kas kriteeriumid on sellised, et määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 2 punktis a osutatud künnis eeldatavasti aja jooksul ületatakse;

   iii) kas finantsinstitutsioon testib modelleeritavate riskitegurite alternatiivseid alamkogumeid, tagamaks et kõnealune valik ei põhjusta omavahendite nõuete alahindamist;

   iv) kas finantsinstitutsioon eelistab oma valikus neid riskitegureid, mille jaoks on stressiperioodil andmed olemas, riskiteguritele, mille jaoks kasutatakse asendajaid, ning kui see ei ole nii, siis hindavad pädevad asutused, miks finantsinstitutsioon seda kriteeriumi ei rakendanud ning kas erinev valik parandaks piiramata ja osalise eeldatava puudujäägi näitajate kvaliteeti;

b) kontrollivad, kas juhul, kui positsiooni tähtaeg on lühem kui kümme päeva, on kõigi riskitegurite tegelikuks likviidsusperioodiks määratud kümme päeva, ning ega kõnealused positsioonid ei mõjuta $PES(T,j)$ arvutamist $j \geq 2$ jaoks;

c) kui positsiooni tähtaeg on *Mat* päeva ja $10 \text{ days} \leq Mat \leq 120 \text{ days}$, siis kontrollivad, kas:

   i) selle likviidsusperioodiga $SubCatLH \geq Mat$ positsiooni kõigile riskiteguritele on määratud tegelik likviidsusperiood, mis on kõige lühem likviidsusperiood määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 1 tabelis 1 esitatud likviidsusperioodidest ja on suurem kui *Mat* või sellega võrdne;

   ii) see positsioon ei mõjuta $PES(T,j)$ arvutamist kõigi *j* jaoks, mis vastab likviidsusperioodile, mis on pikem kui kõige lühem määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 1 tabelis 1 esitatud likviidsusperiood ja on suurem kui *Mat* või sellega võrdne;

d) kontrollivad, kas juhul, kui positsiooni tähtaeg on Mat päeva ja $\text{Mat} > 120$ days, siis on finantsinstitutsioon määranud selle positsiooni kõik riskitegurid tegelikule likviidsusperioodile, mis vastab riskiteguritele määratud likviidsusperioodile *SubCatLH*;

e) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon hoiab $PES(T,j)$ arvutamisel muutumatuna riskitegurid, mille tegelik likviidsusperiood on lühem kui indeksile *j* vastav likviidsusperiood.

Punkti a alapunkti ii kohaldamisel hindab pädev asutus, mil määral finantsinstitutsioon ületas künnist eelmistes kvartalites.

Punkti a alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused juhul, kui nad ei pea finantsinstitutsiooni poolset alternatiivsete alamkogumite testimist piisavaks, nõuda, et finantsinstitutsioon testiks alternatiivseid alamkogumeid ja hindaks, kas alternatiivsed valikud tekitavad omavahendite nõuete seisukohast olulised erinevused.

Artikkel 43

Jaotuslike ja statistiliste eelduste hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, seoses määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitajaga, et kajastada varem jälgitud andmeid kooskõlas kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktiga c ja artikli 325bc lõike 4 punktiga c, siis kontrollivad nad, kas:

a) mudelis kasutatud jaotuslikud ja mis tahes muud asjakohased statistilised eeldused, sh volatiilsus ja korrelatsioonid, on hästi põhjendatud, sh eeldatava puudujäägi arvutamiseks kasutatud jaotuste ääreala puhul;

b) empiirilised korrelatsioonid, mida finantsinstitutsioon kasutab tulevaste šokkide stsenaariumi kohaldamisel, et kajastada riskitegurite ühist muutumist määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitajate arvutuses, põhinevad varem jälgitud andmetel kooskõlas kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktiga c ja lõike 4 punktiga c.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral nõuda, et finantsinstitutsioon teeks järgmist:

a) esitaks aegridade valimi;

b) arvutaks kõnealuste aegridade empiirilised korrelatsioonid;

c) kontrolliks, ega punktis b osutatud korrelatsioonid ei erine oluliselt korrelatsioonidest, mida finantsinstitutsioon kasutab oma sisemises riskimõõtmise mudelis.

2. Lõike 1 kohaldamisel võrdlevad pädevad asutused aegridade valimi alusel järgmist:

a) osalise eeldatava puudujäägi näitajate arvutamisel konkreetse riskiteguri suhtes kohaldatavate tulevaste šokkide stsenaariumi volatiilsus ja muud jaotuslikud omadused;

b) konkreetse riskiteguri puhul täheldatud tootluse volatiilsus ja muud jaotuslikud omadused.

Pädevad asutused teevad lõikes 1 osutatud hindamise, tuginedes nii määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõike 4 punktis c osutatud perioodile kui ka kõnealuse määruse artikli 325bc lõike 2 punktis c osutatud finantsstressi perioodile.

3. Lõike 1 kohaldamisel võivad pädevad asutused teha riskitegurite valimi puhul täiendavaid teste, sh normaaljaotuse teste, et hinnata, kas finantsinstitutsiooni eeldatud jaotused on nõuetekohased. Pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks mõju, mida alternatiivsete jaotuste kasutamine avaldaks eeldatava puudujäägi riskinäitajatele.

3. alajagu

Stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel asjakohaste aspektide hindamine

Artikkel 44

Stressistsenaariumi riskinäitaja hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktile e seoses tulevase šoki äärmusliku stsenaariumi kindlaksmääramise nõuetega, siis kontrollivad nad, kas kõnealuses punktis osutatud sisemised põhimõtted vastavad kõigile järgmistele nõuetele:

a) sisemised põhimõtted vastavad delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklile 21;

b) sisemiste põhimõtetega nõutakse ajakohase inventuuri koostamist, milles tehakse iga mittemodelleritava riskiteguri puhul järgmist:

   i) kirjeldatakse riskitegurit;

   ii) täpsustatakse riskitegurile määratud likviidsusperiood kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 325bd;

   iii) täpsustatakse, kas finantsinstitutsioon arvutab tulevase šoki äärmusliku stsenaariumi otsese meetodi või etapiviisilise meetodi abil, millele on osutatud vastavalt delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklites 2, 3, 5 ja 6, või määrab tulevase šoki äärmusliku stsenaariumi kindlaks kooskõlas kõnealuse delegeeritud määruse artikliga 14;

   iv) kui finantsinstitutsioon kasutab etapiviisilist meetodit, siis täpsustatakse, kas šokkide alla- ja ülespoole kalibreerimiseks kasutatakse ajaloolist, asümmeetrilise sigma või alternatiivset meetodit;

   v) riskitegurite puhul, mille jaoks finantsinstitutsioon määrab tulevase šoki regulatiivse äärmusliku stsenaariumi kindlaks delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 14 kohaselt, põhjendatakse seda valikut;

   vi) täpsustatakse, kas riskitegur on rühma osa, ja kui on, siis millise rühma osa;

c) sisemistes põhimõtetes täpsustatakse delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 1 punkti a alapunktis i ja artikli 4 punkti a alapunktis i osutatud kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks, millal kasutatakse kas otsest meetodit või etapiviisilist meetodit, millele on osutatud kõnealuse delegeeritud määruse artiklites 2, 3, 5 ja 6, osutades mis tahes mittemodelleeritavale riskitegurile või mittemodelleeritavale standardrühmale;

d) sisemistes põhimõtetes täpsustatakse tööpäevade ja mittetööpäevade kindlaksmääramise kriteeriumid nii, et need oleksid määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamisel ja kõnealuse määruse artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi riskinäitaja arvutamisel järjepidevad;

e) sisemistes põhimõtetes täpsustatakse kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks riskitegurid, mille puhul finantsinstitutsioon määrab kindlaks stressistsenaariumi riskinäitaja, kohaldades tulevase šoki regulatiivset äärmuslikku stsenaariumi kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikliga 14;

f) sisemistes põhimõtetes nõutakse, et finantsinstitutsioon peaks arvet kõigi ebaõnnestunud hinnastamiste üle, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 13 lõikes 3, ebaõnnestunud hinnastamiste põhjuste üle ja kõnealuse artikli kohaselt võetud parandusmeetmete üle;

g) sisemistes põhimõtetes täpsustatakse delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 12 lõike 4 kohaselt ajakohastamiste sagedus tulevase šoki äärmusliku stsenaariumi kindlaks määramiseks kasutatava stressiperioodi puhul ning muud võimalikud kriteeriumid, mis võivad tuua kaasa kõnealuse stressiperioodi ajakohastamise.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse delegeeritud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bk viidatud stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamise nõuete puhul terviklikult, nagu on nõutud kõnealuse määruse artikli 325bi lõikes 1, siis teevad nad järgmist:

a) kui finantsinstitutsioon kasutab delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 2 kirjeldatud otsest meetodit mittemodelleeritavate riskitegurite puhul:

   i) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni protsessid vastavad delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 1 punkti a alapunktis i osutatud kriteeriumidele, mis on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis e osutatud sisemistes põhimõtetes;

   ii) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon dokumenteerib ja põhjendab muutusi meetodis, mida kasutatakse stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamiseks, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 1 punkti a alapunktis ii;

   iii) kontrollivad, kas stressistsenaariumi riskinäitajas, mis tuleneb ühelt poolt otsesest meetodist ja teiselt poolt etapiviisilisest meetodist, on delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 1 punkti a alapunktis iii viidatud 20 tööpäeva jooksul esinenud olulisi erinevusi, ning uurivad mis tahes oluliste erinevuste põhjuseid;

b) kui finantsinstitutsioon kasutab delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 5 kirjeldatud otsest meetodit mittemodelleeritavate standardrühmade puhul:

   i) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni protsessid vastavad kõnealuse delegeeritud määruse artikli 4 punkti a alapunktis i osutatud kriteeriumidele, mis on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktis e osutatud sisemistes põhimõtetes;

   ii) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon dokumenteerib ja põhjendab muutusi meetodis, mida kasutatakse stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamiseks, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 4 punkti a alapunktis ii;

   iii) kontrollivad, kas stressistsenaariumi riskinäitajas, mis tuleneb ühelt poolt otsesest meetodist ja teiselt poolt etapiviisilisest meetodist, on delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 4 punkti a alapunktis iii viidatud 20 tööpäeva jooksul esinenud olulisi erinevusi, ning uurivad mis tahes oluliste erinevuste põhjuseid;

c) seoses delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 7 osutatud kümne tööpäeva tootluste aegridade kindlaksmääramisega:

   i) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon ei hõlma rohkem kui üht vaatlustulemust tööpäeva kohta aegreas, mida kasutatakse stressistsenaariumi riskinäitaja saamiseks, ning kontrollivad, kas aegrida sisaldab ainult tegelikke turuandmeid, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 7 lõike 1 punktis a;

   ii) kontrollivad, kas tööpäevade ja mittetööpäevade kindlaksmääramise kriteeriume, millele on osutatud lõike 1 punktis d, kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 7 osutatud kümne tööpäeva tootluste arvutamiseks ning kõnealuse määruse artikli 7 lõike 1 punktis b osutatud stressiperioodi pikendamiseks 20 tööpäeva võrra, ning kontrollivad, kas etapid kümne tööpäeva tootluste saamiseks, sh D_t, määramiseks, nagu on osutatud kõnealuse delegeeritud määruse artikli 7 lõike 1 punktis c, viiakse ellu õigesti;

   iii) kontrollivad, kas mittemodelleeritavate riskitegurite aegread, mida finantsinstitutsioon hindas varem modelleeritavaks kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 325be, hõlmavad tähelepanekuid, mida finantsinstitutsioon kasutas kõnealuse määruse artiklis 325bc osutatud tulevaste šokkide stsenaariumide kalibreerimiseks, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 7 lõikes 2;

d) seoses delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 10 osutatud alternatiivse meetodi rakendamisega:

   i) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon suudab põhjendada vähest andmete kättesaadavust mittemodelleeritavate riskitegurite või mittemodelleeritavate standardrühmade kohta, mille jaoks finantsinstitutsioon kasutab alternatiivset meetodit;

   ii) kontrollivad, kas tehakse nõuetekohaselt kindlaks riskitegurid, mille jaoks tuleb kasutada delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõigetes 2 ja 3 osutatud lähenemisviisi;

iii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõikes 4 osutatud meetodi kasutamisel võimaldab lähenemisviis, mida finantsinstitutsioon kasutab kõnealuse artikli lõikes 5 osutatud tingimustele vastava riskiteguri valimiseks, teha kindlaks üles- ja allapoole kalibreeritud šokid, mis on sobilikud riskiteguri jaoks, mille puhul kasutatakse alternatiivset lähenemisviisi;

e) nõuavad, et finantsinstitutsioon teeks kindlaks mittemodelleeritavad riskitegurid või mittemodelleeritavad standardrühmad, mille puhul delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklites 17 ja 18 osutatud mittelineaarsuskoefitsient on kas κ_{min} või κ_{max}, nagu on osutatud kõnealustes artiklites, ning kontrollivad, kas tulevase šoki äärmuslik stsenaarium on sobilik või kas finantsinstitutsioon peab kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bk lõike 3 punktiga b kohaldama tulevase šoki regulatiivset äärmuslikku stsenaariumi vastavalt delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklile 14;

f) seoses delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 12 nõutud stressiperioodi kindlaks määramisega:

i) kontrollivad juhul, kui finantsinstitutsioon maksimeerib stressiperioodi kindlaksmääramiseks delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 12 lõikes 1 osutatud väärtuse ning kasutab tundlikkusel põhinevaid hinnastusmeetodeid kooskõlas kõnealuse delegeeritud määruse artikli 13 lõikega 4, selle analüüsi usaldusväärsust, mille finantsinstitutsioon on teinud eesmärgiga näidata, et hinna muutused, mida tundlikkusel põhinevad hinnastusmeetodid ei väljenda, ei muudaks stressiperioodi;

ii) kontrollivad juhul, kui finantsinstitutsioon määrab kindlaks laia riskitegurite kategooriasse kuuluvate mittemodelleeritavate riskitegurite stressiperioodi, tehes kindlaks 12kuulise vaatlusperioodi, millega maksimeeritakse osalise eeldatava puudujäägi näitaja $PES^{RS,\,i}$ kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 12 lõikega 2, selle analüüsi usaldusväärsust, mille finantsinstitutsioon on teinud eesmärgiga näidata, et kindlaks tehtud stressiperiood on asjaomaste mittemodelleeritavate riskitegurite jaoks finantsstressi periood;

iii) kontrollivad, kas stressiperioodi kindlaks määramiseks testitud 12kuulised libisevad vahemikud algavad vähemalt 1. jaanuarist 2007, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 12 lõikes 3, ning kontrollivad, kas stressiperioodi varasemad ajakohastused tehti lõike 1 punktis g osutatud sagedust ja kriteeriume järgides;

g) seoses delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 13 lõikes 3 osutatud tingimustel tundlikkusel põhinevate hinnastusmeetodite alusel kahju arvutamisega:

i) hindavad ebaõnnestunud hinnastamiste avastamiseks kasutatavate protsesside ja meetodite töökindlust, tehes kindlaks finantsinstrumendid ja kaubad, mille puhul ebaõnnestunud hinnastamine tekkis, ja ebaõnnestunud hinnastamise põhjused ning määrates kindlaks nende olulised tundlikkused;

ii) kontrollivad, kas pärast mittemodelleeritava riskiteguri suhtes tulevase šoki äärmusliku stsenaariumi kohaldamist kasutatakse tundlikkusel põhinevaid hinnastusmeetodeid ainult kõnealuse riskiteguriga finantsinstrumentide ja kaupade puhul ning ebaõnnestunud hinnastamisi arvestades kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 13 lõikega 3;

h) seoses delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 14 osutatud tulevase šoki regulatiivse äärmusliku stsenaariumi kindlaks määramisega:

i) kontrollivad meetodi sobilikkust, mida finantsinstitutsioon kasutab selle tuvastamiseks, kas mittemodelleeritava riskiteguri muutuse või mittemodelleeritava standardrühma muutusega seotud maksimaalne kahju on piiratud või mitte;

ii) kui mittemodelleeritava riskiteguri või mittemodelleeritava rühmaga seotud maksimaalne kahju on piiratud, siis kontrollivad, kas finantsinstitutsioon teeb selle maksimaalse kahju täpselt kindlaks;

iii) kui mittemodelleeritava riskiteguri muutuse või mittemodelleeritava standardrühma muutusega seotud maksimaalne kahju ei ole piiratud, siis kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 14 lõike 2 punktis a ja artikli 14 lõike 4 punktis a osutatud eksperdipõhise meetodi raames kasutatud jaotuslikud ja statistilised eeldused põhinevad objektiivsetel andmetel ja usaldusväärsetel testidel ning tulevase šoki äärmuslik stsenaarium on piisavalt konservatiivne;

iv) kontrollivad, kas:

1) lõike 1 punktis b osutatud inventuuri lisatud teave on kooskõlas kõnealuse lõike punktis e osutatud kriteeriumidega;

2) lõike 1 punktis b osutatud inventuuris täpsustatud kriteeriumid nende riskitegurite kindlaks tegemiseks, mille jaoks hangitakse stressistsenaariumi riskinäitaja, määrates kindlaks tulevase šoki regulatiivse äärmusliku stsenaariumi, on usaldusväärsed;

v) kontrollivad metoodika ja statistiliste testide töökindlust, mida finantsinstitutsioon kasutab nende riskitegurite kindlaks tegemiseks, mis kajastavad ainult idiosünkraatilist riski, kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 16 lõigetega 3 ja 4.

Punkti a alapunkti ii kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas esitatud põhjendus on kooskõlas punkti a alapunktis i osutatud kriteeriumidega ja vastavad muutused ei tulene faktist, et üks meetod põhjustab väiksema stressistsenaariumi riskinäitaja kui teine.

Punkti b alapunkti ii kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas esitatud põhjendus on kooskõlas punkti b alapunktis i osutatud kriteeriumidega ega tulene faktist, et üks meetod põhjustab väiksema stressistsenaariumi riskinäitaja kui teine.

Punkti g alapunkti ii kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, et finantsinstitutsioon arvutab delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 13 lõike 2 kohaselt kasutatava hinnastusmeetodi abil kahju, mis on seotud muude finantsinstrumentide ja kaupadega, millel on kõnealune riskitegur, aga mille puhul ei esine ebaõnnestunud hinnastamist.

3. Lõike 2 punkti a alapunkti ii ja punkti b alapunkti ii kohaldamisel võivad pädevad asutused võrrelda stressistsenaariumi riskinäitajat riskitegurite või standardrühmade puhul, mille meetodit on muudetud, ning hinnata, kas muutused vastavad süsteemselt väiksemale stressistsenaariumi riskinäitajale.

4. Lõike 2 punkti c alapunkti i kohaldamisel võib pädev asutus delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud vaatlustulemuste aegrea valimi puhul kontrollida, et kui aegrea vaatlustulemused on edasistel tööpäevadel püsivalt samad, siis jäävad riskiteguri tegelikud turuandmed muutumatuks. Valimit moodustades võtavad pädevad asutused arvesse aegrida, mida iseloomustab suur selliste andmete kogus, mis edasistel tööpäevadel ei muutu.

5. Lõike 2 punkti c alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused riskitegurite valimi puhul võrrelda riskitegurite vaatlustulemusi, mida finantsinstitutsioon kasutab riskiteguri eeldatava puudujäägi arvutamiseks, kui see oli modelleeritav riskitegurite vaatlustulemuste põhjal, mida finantsinstitutsioon kasutab stressistsenaariumi riskinäitaja arvutamiseks.

6. Lõike 2 punkti d alapunkti ii kohaldamisel võivad pädevad asutused riskitegurite valimi puhul, mille jaoks finantsinstitutsioon kasutab delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõikes 2 või 3 osutatud meetodeid, kontrollida, kas kõnealused riskitegurid vastavad kõnealuse metoodika kasutamise tingimustele.

7. Lõike 2 punkti d alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused riskitegurite valimi puhul, mille jaoks kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõikes 4 osutatud meetodit, kontrollida, kas vastavad valitud riskitegurid vastavad kõnealuse artikli lõikes 5 osutatud tingimustele.

Kui pädevad asutused kontrollivad, kas kaks riskitegurit on olemuselt samad kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõike 5 punktiga b ja ega need riskitegurid ei erine omaduste poolest, mis tooks kaasa delegeeritud määruse artikli 10 lõike 5 punkti c kohase volatiilsuse alahindamise, siis veenduvad nad selles, kas riskiteguritel on samad põhiomadused ja kas valitud riskitegur tekitab alusvaraga seotud konkreetset riski, kui seda tekitab mittemodelleeritav riskitegur.

8. Lõike 2 punkti d alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused riskitegurite valimi puhul, mille jaoks kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõikes 4 osutatud meetodit:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon testiks finantsinstitutsiooni valitud riskitegurite asemel alternatiivseid sobilikke riskitegureid, mis vastavad delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõikes 5 osutatud tingimustele;

b) võrrelda tulevase šoki äärmuslikku stsenaariumi, mis on saadud finantsinstitutsiooni valitud riskitegureid kasutades, ning tulevase šoki äärmuslikku stsenaariumi, mis on saadud punktis a osutatud alternatiivseid riskitegureid kasutades;

c) hinnata, kas finantsinstitutsiooni valitud riskitegurid põhjustavad tulevase šoki äärmusliku stsenaariumi süsteemse alahindamise.

9. Lõike 2 punkti d alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused riskitegurite valimi puhul, mille jaoks kasutatakse delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõikes 4 osutatud meetodit ja mille kohta on üheaastase perioodi jooksul rohkem kui 12 vaatlustulemust:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon hindaks nende riskitegurite volatiilsust sellel üheaastasel perioodil;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon hindaks punktis a osutatud riskitegurite puhul selle üheaastase perioodi vältel delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 10 lõike 5 kohaselt valitud riskitegurite volatiilsust;

c) hinnata, kas punktis b osutatud hindamise tulemusena finantsinstitutsiooni valitud riskitegurite volatiilsus on süsteemselt väiksem kui finantsinstitutsiooni riskimõõtmise mudeli riskitegurite volatiilsus, mis tuleneb punktis a osutatud hindamisest.

10. Lõike 2 punkti e kohaldamisel võivad pädevad asutused teha riskitegurite ja standardrühmade valimi puhul järgmist:

a) hinnata, kas mittelineaarsuse koefitsient on κ_{min} või κ_{max}, kuna äärmiselt suured või äärmiselt väikesed väärtused iseloomustavad näitaja $\frac{loss_{-1} - 2 \times loss_0 + loss_{+1}}{2 \times loss_0}$ lugejat või nimetajat, nagu seda on kasutatud κ arvutamisel kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklitega 17 ja 18;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon määraks riskiteguri muutustest tuleneva kahju tulevase šoki äärmusliku stsenaariumi läheduse ja hindaks, kas kahju funktsiooni profiil on selle stsenaariumi läheduses eriti kumer või nõgus.

Seda hindamist tehes valivad pädevad asutused mittemodelleeritavate riskitegurite ja standardrühmade kogumi, võttes arvesse nende olulisust.

11. Lõike 2 punkti f alapunkti i kohaldamisel võivad pädevad asutused, kui see on asjakohane ja kui olulistele mittemodelleeritavatele riskiteguritele või mittemodelleeritavatele standardrühmadele vastav kahju on äärmiselt mittelineaarne:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon määraks kindlaks stressiperioodi, maksimeerides samasse laia riskitegurite kategooriasse kuuluvate mittemodelleeritavate riskitegurite või mittemodelleeritavate standardrühmade kogumi puhul delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 12 lõikes 1 osutatud väärtuse, kasutades hinnastusmeetodeid, mida kõnealune finantsinstitutsioon kasutab riskimõõtmise mudelis kooskõlas delegeeritud määruse artikli 13 lõikega 2;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon määraks kindlaks stressiperioodi, maksimeerides delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 12 lõikes 1 osutatud väärtuse käesoleva lõike punktis a osutatud kogumi puhul, kasutades tundlikkusel põhinevaid hinnastusmeetodeid kooskõlas kõnealuse delegeeritud määruse artikli 13 lõikega 4;

c) hinnata, kas punktide a ja b kohaselt kindlaks määratud stressiperioodid on oluliselt erinevad.

Esimese lõigu punktis a osutatud mittemodelleeritavate riskitegurite või mittemodelleeritavate standardrühmade kogumi valimisel võetakse arvesse nende olulisust ja nende väärtuste muutusest tekkiva kahju mittelineaarset olemust. Mittelineaarse kahjuprofiiliga mittemodelleeritavate riskitegurite või mittemodelleeritavate standardrühmade kindlaks tegemiseks võivad pädevad asutused kasutada mittelineaarsuse koefitsiendi κ väärtust, mis arvutatakse kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikliga 17 või 18.

12. Lõike 2 punkti f alapunkti ii kohaldamisel võivad pädevad asutused teha järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon määraks kindlaks stressiperioodi, maksimeerides delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 12 lõikes 1 osutatud väärtuse samasse laia riskitegurite kategooriasse kuuluvate mittemodelleeritavate riskitegurite või mittemodelleeritavate standardrühmade kogumi puhul, kasutades hinnastusmeetodeid, mida kasutatakse riskimõõtmise mudelis kooskõlas kõnealuse delegeeritud määruse artikli 13 lõikega 2;

b) hinnata, kas punkti a kohaselt kindlaks määratud stressiperiood erineb märkimisväärselt stressiperioodist, mille finantsinstitutsioon määrab kindlaks delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 12 lõikes 2 osutatud metoodikat kasutades.

13. Lõike 2 punkti g kohaldamisel võivad pädevad asutused finantsinstitutsiooni võimalike ebaõnnestunud hinnastamiste valimi põhjal kontrollida, kas finantsinstitutsioon järgis lõike 2 punkti g alapunktis i osutatud protsesse ja meetodeid, ning hinnata sellest lähtuvalt kõnealuste protsesside ja meetodite töökindlust.

14. Lõike 2 punkti h alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused teha mittemodelleeritavate riskitegurite või mittemodelleeritavate standardrühmade valimi puhul järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon koostaks pädeva asutuse ette nähtud suure nihkega statistilise jaotuse tootluse aegread ning arvutaks tulevase šoki äärmusliku stsenaariumi delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artiklis 3 ja artiklis 6 osutatud etapiviisilise meetodi ning kõnealuse delegeeritud määruse artiklis 8 osutatud ajaloolise meetodi alusel;

b) kontrollida finantsinstitutsiooni eksperdipõhise meetodi konservatiivsust, võrreldes sellest meetodist tulenevat tulevase šoki regulatiivset äärmuslikku stsenaariumi punkti a kohaselt arvutatud tulevase šoki äärmusliku stsenaariumiga.

15. Esimese lõigu punkti a erandina võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioon kasutaks konservatiivse jaotuse alusel aegrea tekitamise asemel teise sarnase riskiteguri aegrida. Lõike 2 punkti h alapunkti iv kohaldamisel võivad pädevad asutused mittemodelleeritavate riskitegurite või mittemodelleeritavate standardrühmade valimi puhul ja konkreetsel võrdluskuupäeval kontrollida, kas:

a) riskitegurid või standardrühmad, mille jaoks stressistsenaariumi riskimeede delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 14 kohast tulevase šoki regulatiivset äärmuslikku stsenaariumi kasutades kindlaks määratakse, vastavad kriteeriumidele, mille finantsinstitutsioon on selle meetodi kasutamiseks kindlaks määranud;

b) riskitegurid või standardrühmad, mille kohta stressistsenaariumi riskimeedet delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 14 kohast tulevase šoki regulatiivset äärmuslikku stsenaariumi kasutades kindlaks ei määrata, ei vasta kriteeriumidele, mille finantsinstitutsioon on selle meetodi kasutamiseks kindlaks määranud.

16. Lõike 2 punkti i kohaldamisel võivad pädevad asutused teha mittemodelleeritavate riskitegurite valimi puhul järgmist:

a) kontrollida, kas riskiteguri olemus on selline, et see kajastab ainult idiosünkraatilist riski, vaadates läbi riskiteguri kirjelduse, mis on esitatud käesoleva määruse artikli 33 lõikes 1 osutatud loetelus, ja selle märkimise andmesisendid, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 16 lõike 3 punktis a ja artikli 16 lõike 4 punktis a;

b) teha hüpoteesi testid, et hinnata valimi riskitegurite korrelatsioonikordajate olulisust ning võrrelda kõnealuse hüpoteesi testimise tulemusi tulemustega, mille finantsinstitutsioon sai delegeeritud määruse (EL) 2024/397 artikli 16 lõike 3 punktis d ja artikli 16 lõike 4 punktis d osutatud statistilisi teste tehes.

4. PEATÜKK

MAKSEVIIVITUSE RISKI TÄIENDAVATE OMAVAHENDITE NÕUDE ARVUTAMISEKS KASUTATUD MAKSEVIIVITUSE RISKI SISEMUDELI HINDAMINE

1. JAGU

Hindamise ülevaade

Artikkel 45

Makseviivituse riski täiendavate omavahendite nõude arvutamiseks kasutatud makseviivituse riski sisemudeli hindamine

Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust makseviivituse riski sisemudeli suhtes kohaldatavatele nõuetele, nagu on osutatud artiklites 325bn, 325bo ja 325bp, siis hindavad nad, kas finantsinstitutsioon järgib järgmist:

a) makseviivituse riski sisemudeli üldnõuded kooskõlas 2. jaoga;

b) makseviivituse tõenäosuste ja makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise nõuded kooskõlas 3. jaoga;

c) emitentide vahelise makseviivituse korrelatsiooni ja riskimaandamise tunnustamise nõuded ning muud erinõuded kooskõlas 4. jaoga.

2. JAGU

Üldnõuete hindamine

Artikkel 46

Makseviivituse riskiga positsioonide ulatuse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse terviklikult seoses positsioonidega, mille suhtes kohaldatakse makseviivituse riski omavahendite nõudeid, millele on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bl, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni sisemiste süsteemidega tagatakse, et kõik positsioonid, mis sisaldavad vähemalt üht riskitegurit, mis on määratud laia riskitegurite kategooriasse „Aktsiad“ või „Krediidimarginaali risk“, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd lõikes 1, on hõlmatud makseviivituse riski täiendavate omavahendite nõude ulatusega;

b) hangivad ülevaate makseviivituse riskist finantsinstitutsiooni portfellis, nõudes, et finantsinstitutsioon esitaks ühe või enama mõõtme alusel koondatud positsioonide inventuuri ja vastavad koondatud ootamatult makseviivitusse sattumisega seotud riskipositsioonid.

Punkti a kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused kookõla määramise ja inventuuride vahel, millele on osutatud artikli 33 lõikes 1, artikli 48 lõikes 1 ja artikli 49 lõikes 1.

Punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused olenevalt portfellist nõuda, et finantsinstitutsioon koondaks positsioonid erinevate mõõtmete alusel, sh:

a) sama krediidireitinguga positsioonid;

b) samasse riskipositsiooni klassi kuuluvad positsioonid;

c) positsioonid, millel on samad süsteemsed riskitegurid, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõikes 1.

2. Lõike 1 punkti a kohaldamisel võivad pädevad asutused teha järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks loetelu positsioonidest, mis on määratud kauplemisüksustele, mille jaoks finantsinstitutsioonile on antud luba kasutada määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325az osutatud sisemudeleid, või mille jaoks ta on kõnealust luba saamas;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon teeks kindlaks positsioonid, mis sisaldavad laia riskitegurite kategooriasse „Aktsiad" või laia riskitegurite kategooriasse „Krediidimarginaali risk" määratud riskitegureid, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bd lõikes 1, ning vastavad kaubeldavad võlainstrumendid või kapitaliinstrumendid kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 325bi;

c) kontrollida punktis a osutatud loetelu ja punktis b osutatud kindlaks tegemise täpsust;

d) kontrollida punktis b osutatud instrumentide valimi puhul, kas need instrumendid kuuluvad makseviivituse riski omavahendite nõude arvutusega hõlmatud instrumentide hulka.

Artikkel 47

Makseviivituse riski omavahendite nõude arvutuse täpsuse ja sageduse hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni makseviivituse riski omavahendite nõuded on võrdväärsed VaR meetodiga saadud riskihinnangu väärtusega 99,9 % usaldusvahemikus, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bn lõike 1 punktides a ja b, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas hinnangufunktsioon, mida finantsinstitutsioon kasutab VaR meetodiga saadud riskihinnangu väärtuse hindamiseks, on täpne;

b) kui VaR meetodiga tehtud arvutus põhineb Monte Carlo simulatsioonidel, siis kontrollivad, kas simulatsioonide arvuga tagatakse koondumine stabiilsete tulemuste suunas ning simulatsioonide otstarbel kasutatud järjestuste juhuslikkus;

c) kontrollivad enne portfelli väärtuse muutuste arvutamist pärast emitentide makseviivitust, kas finantsinstitutsiooni portfellide positsioonide väärtus osutab VaR meetodiga saadud riskihinnangu võrdluskuupäevale;

d) kontrollivad, v.a positsioonide puhul, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bn lõikes 3 osutatud erandit, kas VaR meetodiga saadud riskihinnangu arvutusteks kasutatakse üheaastast perioodi;

e) kui makseviivituse risk arvutatakse harvem kui kord päevas, siis analüüsivad protsessi, mida finantsinstitutsioon kasutab makseviivituse riski omavahendite nõuete arvutuse sageduse kindlaks määramiseks, ning kontrollivad, kas väiksema sagedusega arvutus ei põhjusta riski alahindamist;

f) kontrollivad, kas kapitaliinstrumentide puhul määratakse kõnealuste kapitaliinstrumentide makseviivituse modelleerimisel hinnaks null ja kas see tagatakse süsteemselt sisesüsteemidega, ning võivad seda kontrollida aktsiapositsioonide valimi puhul.

Punkti a kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kuidas finantsinstitutsioon valis hinnangufunktsiooni, ja analüüsi, millel see valik põhines.

Punkti b kohaldamisel vaatavad pädevad asutused läbi testid, mille finantsinstitutsioon simulatsioonide arvu määramiseks tegi.

Punkti d kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas finantsinstitutsiooni põhjendus erandi kasutamiseks on usaldusväärne, eelkõige kui finantsinstitutsioon kasutab mõnede aktsiapositsioonide puhul 60päevast perioodi ja teiste aktsiapositsioonide puhul üheaastast perioodi.

Punkti e kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) kui makseviivituse risk arvutatakse kord nädalas, siis analüüsivad protsessi, mida finantsinstitutsioon kasutab selle nädalapäeva kindlaks määramiseks, kui makseviivituse riski omavahendite nõue arvutatakse;

b) nõuavad, et finantsinstitutsioon arvutaks igapäevased ootamatu makseviivituse riskipositsioonid konkreetsel ajavahemikul, kui need ei ole veel saadaval, ja hindavad, kas need riskipositsioonid osutavad süsteemselt väiksemale riskiprofiilile omavahendite nõuete arvutamise päevadel;

c) võivad kasutada täiendavaid näitajaid, mille finantsinstitutsioon võib sisemise riskijuhtimise otstarbel iga päev arvutada, sh igapäevased tundlikkused kõige olulisematele emitenditele.

Neljanda lõigu punkti b kohaldamisel, kui on märke süsteemselt väiksemast riskiprofiilist, siis võivad pädevad asutused täiendada oma hinnangut, nõudes et finantsinstitutsioon arvutaks iga päev ja konkreetseks perioodiks enda makseviivituse riski omavahendite nõuded, ning analüüsides, kas need näitajad on finantsinstitutsiooni valitud päevadel süsteemselt väiksemad.

2. Lõike 1 punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused juhul, kui nad peavad ebapiisavaks teste, mille finantsinstitutsioon simulatsioonide arvu määramiseks tegi, teha järgmist:

a) nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks Monte Carlo statistilise vea 95 % usaldatavustasemega, ning kontrollida, kas kõnealuse statistilise vea mõõtmiseks kasutatud meetod on usaldusväärne;

b) nõuda, et finantsinstitutsioon arvutaks VaR meetodiga saadud riskihinnangu väärtuse mitme erineva allika alusel, kui kõik muud eeldused on võrdsed, ning kontrollida, et simulatsiooni saamiseks kasutatud meetod ei kalluta tulemusi;

c) hinnata, kas erineva allikaga VaR meetodiga saadud riskihinnangu näitajate erinevused, mis on arvutatud punkti b kohaselt, on kooskõlas punktis a osutatud statistilise veaga, ning kui see ei ole nii, siis hinnata kõnealuse ebakõla põhjust ning simulatsioonide arvu, mida on vaja tagamaks, et statistiline viga jääb alla 5 %.

3. JAGU

Makseviivituse tõenäosuste ja makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute hindamine

Artikkel 48

Makseviivituse tõenäosuste hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktile e seoses makseviivituse tõenäosuste hindamise nõuetega, siis kontrollivad nad, kas sisedokumendid hõlmavad kõiki delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artiklis 5 sätestatud aspekte ja kas finantsinstitutsiooni sisemiste põhimõtetega nõutakse ajakohase inventuuri esitamist, milles täpsustatakse järgmine:

a) meetodid, mida finantsinstitutsioon kasutab makseviivituse tõenäosuste hindamiseks, sh iga erineva meetodi olulisus emitentide arvu, positsioonide suuruse ja omavahendite nõuete makseviivituse riski antava panuse seisukohast;

b) iga emitendi puhul makseviivituse tõenäosuse väärtus, võimaluse korral krediidireiting ning see, kas:

   i) makseviivituse tõenäosus on emitendi kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas seda kasutatakse kauplemisportfelli riskipositsiooni jaoks, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 5 punktis d;

   ii) makseviivituse tõenäosus ei ole emitendi kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas finantsinstitutsioon kasutab emitendi makseviivituse tõenäosuse saamiseks sisereitingute meetodit, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 5 punktis d, lähtuvalt sellest, et finantsinstitutsioon on saanud sisereitingute meetodi heakskiidu riskipositsiooni klassi jaoks, kuhu emitendi riskipositsioon kuulub;

   iii) makseviivituse tõenäosus ei ole emitendi kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas finantsinstitutsioon kasutab selle makseviivituse tõenäosuse saamiseks sisemeetodit, mis vastab sisereitingute meetodi nõetele, mis on sätestatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõikes 1;

iv) makseviivituse tõenäosus ei ole emitendi kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas finantsinstitutsioon kasutab selle makseviivituse tõenäosuse saamiseks sisemeetodit, mis vastab delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõike 3 või 4 nõuetele;

v) makseviivituse tõenäosus ei ole emitendi kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas finantsinstitutsioon kasutab selle makseviivituse tõenäosuse saamiseks delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artiklis 2 osutatud välisallikaid;

c) kõigi emitentide puhul määruse (EL) nr 575/2013 artikli 147 lõikes 2 osutatud riskipositsiooni klass, kuhu nende riskipositsioon kuulub;

d) emitentide puhul, kelle makseviivituse tõenäosus saadakse delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artiklis 2 osutatud välisallikaid kasutades, kas hinnang saadakse kombinatsioonis jooksvate turuhindadega, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 5 punktis c ja delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 2 lõike 4 punktis b.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse makseviivituse tõenäosuse hindamise nõuete puhul terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas:

i) makseviivituse tõenäosuse hinnanguid ja nende tuletamiseks kasutatud andmesisendeid ajakohastatakse sagedusega, mis tagab, et makseviivituse riski omavahendite nõuded on riskitundlikud;

ii) mis tahes uut asjakohast teavet kajastatakse õigel ajal, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõikes 4;

b) kontrollivad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud inventuuri kasutades, kas kõigile hinnangutele kehtestatakse alammäärad, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 5 punktis a;

c) kontrollivad, kas makseviivituse tõenäosuse määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 5 punktis b või artikli 325bn lõikes 3 osutatud sobilikule perioodile skaleerimise meetod on kontseptuaalselt usaldusväärne ja kas seda meetodit toetab kindel analüüs;

d) kontrollivad, kas:

i) kui finantsinstitutsioon hindab makseviivituse tõenäosust lõike 1 punkti b alapunktides iv ja v osutatud meetodi abil, siis on finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes dokumenteeritud makseviivituse määratlus, mida finantsinstitutsioon kasutab makseviivituse riski sisemudeli kohaldamisalasse kuuluvate emitentide jaoks;

ii) kas on kindlaks tehtud olulised erinevused sisereitingute meetodi raamistikus kasutatud makseviivituse määratluses;

e) hindavad, kas ja kuidas võetakse arvesse määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 5 punktis c osutatud ekstreemseid langusi turuhindades, kui finantsinstitutsioon määrab kindlaks makseviivituse tõenäosuse hinnangud, ning kas ja kuidas need langused on seotud emitendi krediidivõimelisusega;

f) makseviivituse tõenäosuste puhul, mis saadakse kooskõlas käesoleva artikli lõike 1 punkti b alapunktidega i ja iii, kontrollivad, kas nende makseviivituse tõenäosuste puhul võetakse arvesse määruse (EL) nr 575/2013 artikli 179 lõike 1 punktis f ja artikli 180 lõike 1 punktis e osutatud konservatiivsusmarginaali;

g) lõike 1 punkti b alapunkti i kohaselt saadavate makseviivituse tõenäosuste puhul:

i) kontrollivad, kas makseviivituse riski nõude arvutamisel kasutatakse sisereitingute meetodi alusel makseviivituse tõenäosuste suhtes kohaldatavat suuremat konservatiivsust;

ii) kontrollivad emitentide valimi puhul, ega sisereitingute meetodi puhul kasutatud makseviivituse tõenäosus ei erine makseviivituse riski nõude arvutamisel kasutatust;

h) lõike 1 punkti b alapunkti ii kohaselt saadavate makseviivituse tõenäosuste puhul:

i) kontrollivad, kas järgitakse sisereitingute meetodi alusel makseviivituse tõenäosuse hindamise protsessi;

ii) kontrollivad emitentide valimi puhul, kas kasutatud makseviivituse tõenäosus on identne sellega, mille IT-süsteemid saaksid sisereitingute meetodi raames kasutamisel;

iii) hindavad sisereitingute meetodi reitingute protsessis kasutatavaid sisendmuutujaid ja kontrollivad emitentide valimi alusel, kas andmesisendid on olemas ja piisavalt usaldusväärsed, et määrata kindlaks täpne makseviivituse tõenäosus;

i) vaatavad käesoleva artikli lõike 1 punkti b alapunkti iii kohaselt saadavate makseviivituse tõenäosuste puhul läbi aruanded, mis on saadud sisemise valideerimise või siseauditi tulemusena, mis käsitleb vastavust sisemisele metoodikale, mida kasutatakse makseviivituse tõenäosuste saamiseks kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 III osa II jaotise 3. peatükiga;

j) lõike 1 punkti b alapunkti iv kohaselt saadavate makseviivituse tõenäosuste puhul:

i) kontrollivad, kas sisedokumendid, mis toetavad finantsinstitutsiooni vastavust delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõikes 2 sätestatud tingimustele, on terviklikud;

ii) hindavad emitentide valimi alusel põhjendust, miks makseviivituse tõenäosuse hindamisel ei kasutata delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõikes 1 osutatud sisemeetodit ega kõnealuse delegeeritud määruse artiklis 2 osutatud välisallikaid;

iii) kontrollivad emitentide valimi alusel, mille alapunktis ii osutatud põhjendus on seotud sisendandmete puudumisega, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõike 2 punkti b alapunktis i, kas finantsinstitutsioon põhjendab fakti, et sisendandmed puuduvad;

iv) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon täpsustab oma sisemiste põhimõtete osana delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõike 2 punkti b alapunktis ii osutatud hoidmisaja, millest lühema aja jooksul peab finantsinstitutsioon aktsepteeritavaks mitte kasutada sisereitingute meetodis kehtestatud nõuetele vastavat sisemeetodit, ning hindavad, kas kõnealune hoidmisaeg sobib finantsinstitutsiooni portfelliga selle suuruse, keerukuse ja kauplemisstrateegia seisukohast;

v) vaatavad läbi delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõike 5 kohaselt arvutatud näitaja „m“ väärtuse ja vajaduse korral nõuavad, et finantsinstitutsioon selgitaks selle väärtuse mis tahes olulisi muutusi eelmistel kvartalitel;

vi) vaatavad läbi protsessi, mida finantsinstitutsioon järgib, et uurida, kas saadaval on täiendavaid välisallikaid, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõike 2 punkti c alapunkti ii alapunktis 1;

vii) kontrollivad kvartali puhul, kus näitaja „m“ väärtus on suurem kui 10 %, et delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõike 2 punkti c alapunkti ii alapunkti 2 kohaselt tehtud analüüs on usaldusväärne;

viii) hindavad, kas delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõigetes 3 ja 4 osutatud makseviivituse tõenäosuse kindlaks määramine toimub korrakohaselt, kasutades käesoleva artikli lõikes 1 osutatud inventuuri, ning kontrollivad, kas finantsinstitutsioon ajakohastab investeerimisjärgu krediidireitinguga emitentidele määratud suurimat makseviivituse tõenäosust ning makseviivituse tõenäosuste võrdselt kaalutud keskmist, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõike 3 punktides a ja b, vastavalt sama sagedusega, kui arvutatakse makseviivituse riski nõue;

k) lõike 1 punkti b alapunkti v kohaselt saadavate makseviivituse tõenäosuste puhul:

i) kontrollivad emitentide valimi puhul, kas makseviivituse tõenäosuse hindamiseks kasutatud andmed on kõnealuse emitendi jaoks tüüpilised;

ii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 2 lõikes 3 osutatud välisallikate hierarhia on finantsinstitutsiooni sisedokumentides täpselt kindlaks määratud, ning kontrollivad emitentide valimi puhul, kas kõnealust välisallikate hierarhiat rakendatakse õigesti;

iii) kontrollivad, kas metoodika, mida finantsinstitutsioon kasutab delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 2 lõike 4 punkti a alapunktis i osutatud eeldatava hindamisvigade vahemiku saamiseks, on usaldusväärne;

iv) hindavad, kuidas finantsinstitutsioon tagab, et delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 2 lõike 4 punktis a sätestatud nõudeid täidetakse, ja kontrollivad, kas on juhtumeid, kui makseviivituse tõenäosuseks määratakse 0 enne seda, kui finantsinstitutsioon rakendab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 5 punktis a osutatud alammäära;

v) kontrollivad vajaduse korral, kas meetod, mida finantsinstitutsioon kasutab selleks, et muuta jooksvate turuhindadega kombinatsioonis saadud makseviivituse tõenäosused tegelikuks tõenäosuseks, on usaldusväärne ning kas delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 2 lõike 4 punktis b osutatud analüüs on usaldusväärne.

Punkti a kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral teha järgmist:

a) teha kindlaks emitendid, kelle hinnanguline makseviivituse tõenäosus ei ole pika aja jooksul muutunud;

b) hinnata, kas makseviivituse tõenäosuse hinnangud on ajakohased;

c) kontrollida, kas finantsinstitutsioon suudab selgitada muutumatute väärtuste põhjuseid.

Punkti b kohaldamisel analüüsivad pädevad asutused nende positsioonide olulisust ja omadusi, mille suhtes kohaldatakse alammäära, sh nende krediidireitingut ja riskipositsiooni klassi.

Punkti c kohaldamisel teevad pädevad asutused järgmist:

a) teevad kindlaks tulemusliku perioodi, mida kasutatakse enne mis tahes skaleerimist kohaldatava perioodi saamiseks;

b) hindavad põhjendust, miks kasutatakse skaleerimise lähtepunktina muud perioodi kui periood, mis on kohaldatav kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 5 punktiga b või artikli 325bn lõikega 3.

Punkti k alapunkti i kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas kasutatavad andmed iseloomustavad emitendi sektorit või piirkonda.

Punkti k alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks tundlikkusanalüüsi kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 1 lõike 2 teises lõigus osutatud tundlikkusanalüüsi põhimõtetega, et hinnata makseviivituse tõenäosuse hinnangu muutuste potentsiaalset mõju.

3. Lõike 2 kohaldamisel võib pädev asutus vajaduse korral nõuda, et finantsinstitutsioon hindaks makseviivituse tõenäosust delegeeritud määruses (EL) 2023/1578 sätestatud muu meetodi abil, ja selgitaks erinevusi saadud tulemustes.

Artikkel 49

Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad finantsinstitutsiooni vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõike 1 punktile e seoses makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise nõuetega, siis kontrollivad nad, kas sisedokumendid hõlmavad kõiki komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artiklis 5 sätestatud aspekte ja kas finantsinstitutsiooni sisemiste põhimõtetega nõutakse ajakohase inventuuri esitamist, milles täpsustatakse järgmine:

a) meetodid, mida finantsinstitutsioon kasutab makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamiseks, sh olulisus positsioonide suuruse ja makseviivituse riski omavahendite nõudesse panustamise seisukohast iga erineva meetodi puhul;

b) iga positsiooni puhul makseviivitusest tingitud kahjumäära väärtus ning see, kas positsioon on allutatud võlg, kõrgema nõudeõiguse järguga tagamata võlg, pandikiri või mis tahes muud liiki positsioon ja kas:

i) makseviivitusest tingitud kahjumäär on kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas seda kasutatakse kauplemisportfelli riskipositsiooni jaoks, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 6 punktis c;

ii) makseviivitusest tingitud kahjumäär ei ole kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas finantsinstitutsioon kasutab positsiooni makseviivitusest tingitud kahjumäära saamiseks sisereitingute meetodit, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 6 punktis c;

iii) makseviivitusest tingitud kahjumäär ei ole kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas finantsinstitutsioon kasutab selle saamiseks sisemeetodit, mis vastab sisereitingute meetodi nõetele, mis on sätestatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõikes 1;

iv) makseviivitusest tingitud kahjumäär ei ole kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks sisereitingute meetodi alusel saadaval ja kas finantsinstitutsioon kasutab selle saamiseks sisemeetodit, mis vastab delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõike 3 või 4 nõuetele;

v) makseviivitusest tingitud kahjumäär ei ole kauplemisportfellivälise riskipositsiooni jaoks saadaval sisereitingute meetodi alusel ja kas finantsinstitutsioon kasutab selle saamiseks delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artiklis 4 osutatud välisallikaid;

c) kõigi positsioonide puhul määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 147 osutatud riskipositsiooni klass, kuhu need kuuluvad.

2. Kui pädevad asutused hindavad, kas finantsinstitutsiooni sisemudelit rakendatakse makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise puhul terviklikult, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bi lõikes 1, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas makseviivitusest tingitud kahjumäärade üksikasjalikkus võimaldab tähenduslikult eristada riski ja muu hulgas seda, kas üksikasjalikkus võimaldab sobilikult kajastada positsiooni nõudeõiguse järku, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 6 punktis b, ja selle tagatuse taset;

b) kontrollivad, kas makseviivitusest tingitud kahjumäärade hinnanguid ja nende tuletamiseks kasutatavaid andmesisendeid ajakohastatakse sagedusega, millega tagatakse, et makseviivituse riski omavahendite nõuded on riskitundlikud, ja kas mis tahes uus asjakohane teave kajastatakse õigel ajal, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõikes 4;

c) kontrollivad lõike 1 punkti b alapunkti i kohaselt saadud makseviivitusest tingitud kahjumäärade puhul, kas konservatiivsemate hinnangute saamiseks sisereitingute meetodi alusel makseviivitusest tingitud kahjumäära suhtes kohaldatavat mis tahes täiendavat tasandit kohaldatakse siis, kui finantsinstitutsioon arvutab makseviivituse riski omavahendite nõuded;

d) lõike 1 punkti b alapunkti ii kohaselt saadavate makseviivitusest tingitud kahjumäärade puhul:

   i) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon on järginud protsessi makseviivitusest tingitud kahjumäärade sisereitingute meetodi kohaselt hindamiseks kooskõlas finantsinstitutsiooni sisereitingute süsteemi sisemiste põhimõtetega;

   ii) kontrollivad positsioonide valimi puhul, kas finantsinstitutsiooni kasutatav makseviivitusest tingitud kahjumäär on identne hinnanguga, mille IT-süsteemid saaksid sisereitingute meetodi raames kasutamisel;

   iii) hindavad sisereitingute meetodi puhul kasutatavaid muutujaid ja kontrollivad positsioonide valimi alusel, kas andmesisendid on olemas ja piisavalt usaldusväärsed, et määrata kindlaks sobilik makseviivitusest tingitud kahjumäär;

e) vaatavad käesoleva artikli lõike 1 punkti b alapunkti iii kohaselt saadavate makseviivitusest tingitud kahjumäärade puhul läbi aruanded, mis on saadud sisemise valideerimise ja siseauditi tulemusena, mis käsitleb vastavust sisemisele metoodikale, mida kasutatakse makseviivitusest tingitud kahjumäärade saamiseks kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 III osa II jaotise 3. peatükiga;

f) lõike 1 punkti b alapunkti iv kohaselt saadavate makseviivitusest tingitud kahjumäärade puhul:

   i) kontrollivad, kas sisedokumendid, mis toetavad finantsinstitutsiooni vastavust delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõikes 2 osutatud tingimustele, on terviklikud;

   ii) hindavad positsioonide valimi alusel põhjendust, miks makseviivitusest tingitud kahjumäärade hindamisel ei kasutata delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõikes 1 osutatud sisemeetodit ega kõnealuse delegeeritud määruse artiklis 4 osutatud välisallikaid;

iii) kontrollivad positsioonide valimi alusel, mille käesoleva lõigu punktis ii osutatud põhjendus on seotud sisendandmete puudumisega, nagu on osutatud delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõike 2 punkti b alapunktis i, kas finantsinstitutsioon põhjendab fakti, et sisendandmed puuduvad;

iv) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon täpsustas oma sisemiste põhimõtete osana delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõike 2 punkti b alapunktis ii osutatud hoidmisaja, millest lühema aja jooksul peab finantsinstitutsioon aktsepteeritavaks mitte kasutada sisereitingute meetodis kehtestatud nõuetele vastavat sisemeetodit, ning hindavad, kas kõnealune hoidmisaeg sobib finantsinstitutsiooni portfelliga selle suuruse, keerukuse ja kauplemisstrateegia seisukohast;

v) vaatavad läbi delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõike 5 kohaselt arvutatud näitaja „m“ väärtuse ja vajaduse korral nõuavad, et finantsinstitutsioon selgitaks selle väärtuse mis tahes olulisi muutusi eelmistel kvartalitel;

vi) vaatavad läbi protsessi, mida finantsinstitutsioon on järginud, et uurida, kas saadaval on mis tahes täiendavad välisallikad, nagu on nõutud delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis ii;

vii) hindavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud inventuuri kasutades, kas delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 3 lõigetes 3 ja 4 viidatud makseviivitusest tingitud kahjumäär määratakse kindlaks korrektselt;

g) lõike 1 punkti b kohaselt saadavate makseviivitusest tingitud kahjumäärade puhul:

i) kontrollivad positsioonide valimi puhul, kas makseviivitusest tingitud kahjumäärade hindamiseks kasutatud andmed on kõnealuse positsiooni jaoks tüüpilised;

ii) kontrollivad, kas delegeeritud määruse (EL) 2023/1578 artikli 4 lõikes 2 osutatud välisallikate hierarhia on finantsinstitutsiooni sisedokumentides täpselt kindlaks määratud, ning kontrollivad positsioonide valimi puhul, et kõnealust välisallikate hierarhiat rakendatakse õigesti;

iii) kontrollivad, kas makseviivitusest tingitud kahjumäärade hinnangud eristavad makseviivitusega ja makseviivituseta positsioone.

Punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral määrata kindlaks positsioonid, mille hinnanguline makseviivitusest tingitud kahjumäär ei ole pika aja jooksul muutunud, hinnata, kas need on ajakohased, ja kontrollida, et finantsinstitutsioon suudab selgitada väärtuste muutumatuks jäämise põhjuseid.

Punkti c kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused positsioonide valimi puhul, kas sisereitingute meetodis kasutatud makseviivitusest tingitud kahjumäär ei erine makseviivituse riski nõude arvutamisel kasutatud makseviivitusest tingitud kahjumäärast.

Punkti g alapunkti i kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas kasutatavad andmed kajastavad positsiooni nõudeõiguse järku, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõike 6 punktis b, ning piirkonda või sektorit.

Punkti g alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused kontrollida, kas makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes eristatakse makseviivitusega positsioone ja makseviivituseta positsioone, analüüsides hinnangut, mille finantsinstitutsioon on andnud sama emitendi makseviivitusega positsioonidele ja makseviivituseta positsioonidele, mis on hõlmatud makseviivituse riski täiendavate omavahendite nõuete ulatusega.

3. Lõike 2 kohaldamisel võib pädev asutus vajaduse korral nõuda, et finantsinstitutsioon hindaks makseviivitusest tingitud kahjumäära delegeeritud määruses (EL) 2023/1578 sätestatud muu meetodi abil, ja selgitada erinevusi saadud tulemustes.

4. JAGU

Korrelatsiooni, riskimaandamise ja erinõuete hindamine

Artikkel 50

Korrelatsiooni struktuuri hindamine

1. Kui pädevad asutused hindavad metoodikat, mida finantsinstitutsioon kasutab erinevate emitentide vahelise makseviivituse korrelatsiooni kindlaks määramiseks, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bn lõike 1 punktis c, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas erinevate emitentide vahelise korrelatsiooni kindlaks määramiseks kasutatakse andmesisenditena ainult noteeritud aktsiaid ja krediidiriski marginaale;

b) kui finantsinstitutsioon kasutab makseviivituse korrelatsioonide modelleerimiseks koopulaid, siis hindavad finantsinstitutsiooni tehtud koopula eelduste sisemist valideerimist ning kontrollivad, kas esineb kooskõla korrelatsioonide kalibreerimiseks kasutatud varasemate andmete ja finantsinstitutsiooni portfelli kuuluvate emitentide vahel;

c) teevad kindlaks, kas emitentide vaheline korrelatsioon põhineb absoluutsel või suhtelisel tootlusel, ning hindavad, kas tootluse liigi valiku põhjendus on:

i) usaldusväärne;

ii) järjepidev valikutega, mille finantsinstitutsioon on teinud sisemise riskimõõtmise mudeli muude aspektide puhul;

d) hindavad, kas meetod, mida finantsinstitutsioon kasutab selleks, et saada lühema perioodi vältel arvutatud tootlusest kohaldatava perioodi korrelatsioon, on usaldusväärne;

e) hindavad, kuidas finantsinstitutsioon määrab kindlaks määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bn lõike 1 punktis c osutatud kalibreerimisperioodi.

Punkti a kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral nõuda, et finantsinstitutsioon esitaks andmed, mida on kasutatud pädevate asutuste valitud emitentide valimi vahelise korrelatsiooni modelleerimiseks, ja kontrollida, kas need andmed käsitlevad ainult noteeritud aktsiaid ja krediidiriski marginaale.

Punkti d kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas juhul, kui finantsinstitutsioon kohaldab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bn lõikes 3 osutatud erandit, siis kasutatakse 60 tööpäeva pikkuse ajavahemikuga korrelatsiooni ainult aktsiapositsioonide puhul, mille suhtes seda erandit kohaldatakse, ning et korrelatsiooni mõõdetakse vastasel juhul üheaastase perioodi jooksul.

Punkti e kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas meetod, mida finantsinstitutsioon kasutab perioodi, sh selle pikkuse valimiseks, on:

a) usaldusväärne;

b) dokumenteeritud finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes;

c) läbi vaadatud, et võtta arvesse stressiperioodi mis tahes muutusi, millele on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bc lõikes 2.

2. Lõike 1 punkti b kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused emitentide valimi puhul, mille jaoks finantsinstitutsioonil on positsioonid, mille suhtes kohaldatakse makseviivituse riski omavahendite nõudeid, kas korrelatsioonide modelleerimisest saadud emitentide korrelatsioonide paarid on kooskõlas jälgitavatest turuandmetest tuletatud emitentide korrelatsioonide paaridega.

Artikkel 51

Riskimaanduse arvessevõtmise hindamine

Kui pädevad asutused hindavad, kas riskimaanduse arvessevõtmine finantsinstitutsiooni makseviivituse riski sisemudelis vastab määruse (EL) nr 575/2013 artiklile 325bo, siis teevad nad järgmist:

a) kontrollivad, kas finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes:

i) kirjeldatakse tasaarvestuse kasutamise viisi;

ii) täpsustatakse:

1) alusriskid, mida mudel kahe erineva positsiooni modelleerimise teel kaudselt väljendab;

2) alusriskid, mida väljendatakse alusriski teguri kasutamise teel otseselt;

b) vaatavad läbi finantsinstitutsiooni sisemised põhimõtted ja kontrollivad kõnealustes sisemistes põhimõtetes ette nähtud kriteeriume, mille abil võetakse arvesse tasaarvestuse, riskimaandamise ja mitmekesistamise mõju;

c) hindavad, kas instrumendi tähtajast kuni üheaastase perioodini tekkida võiva potentsiaalse olulise alusriski järelevalve on usaldusväärne;

d) nõuavad, et finantsinstitutsioon esitaks järgmise:

i) makseviivituse riski mudeli positsioonide valim;

ii) loetelu alapunktis i osutatud positsioonidele vastavatest riskiteguritest.

Punkti d alapunktis i osutatud valimi taotlemisel tagavad pädevad asutused, et esitatakse mitmesugused positsioonid ja et vajaduse korral hõlmatakse sellega nii tasaarvestatud kui ka tasaarvestamata positsioone.

Punkti b kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas finantsinstitutsiooni sisemiste põhimõtete kriteeriumidega tagatakse tasaarvestamise ja riskimaandamise tõhusus, seda ka juhul, kui toimub krediidi- või muu sündmus.

Punkti d kohaldamisel kontrollivad pädevad asutused, kas:

a) finantsinstitutsiooni poolse positsioonide riskiteguritele määramisega tagatakse, et erinevate võlgnike riskipositsioone ei tasaarvestata ja et kõnealune tasaarvestamine toimub ainult positsioonide puhul, mis on seotud sama võlgniku samade finantsinstrumentidega;

b) kas erinevate võlgnike riskipositsioonid määratakse erinevatele riskiteguritele või on olemas alusriski tegur nende riskipositsioonide erinevuste väljendamiseks ning väljendatakse krediidiindeksitesse kuuluvate võlgnike ja muude võlgnike vahelist alusriski;

c) sama võlgniku erinevate finantsinstrumentide positsioonide puhul finantsinstitutsiooni tehtav analüüs, et hinnata, kas riskimaandamise strateegiate oluline alusrisk võib tekkida erinevat liiki toodete, kapitali struktuuri nõudeõiguse järgu, sise- või välisreitingute, tähtaja või emissiooni kuupäeva tõttu, on usaldusväärne.

Artikkel 52

Erinõuetele vastavuse hindamine

Kui pädevad asutused hindavad makseviivituse riski sisemudeli vastavust määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 325bp sätestatud nõuetele, siis teevad nad järgmist:

a) üksiku ja samuti mitme emitendi makseviivituse modelleerimisel, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõikes 1:

i) teevad kindlaks lähenemisviisi, mida finantsinstitutsioon kasutab makseviivituse modelleerimiseks, ja kontrollivad, et finantsinstitutsiooni valitud kaht liiki süsteemsed riskitegurid väljendavad kõige asjakohasemat süsteemset mõju;

ii) kontrollivad, kas kaht liiki süsteemsete riskitegurite üksikasjalikkus on piisav, et väljendada portfelli nende emitentide omadusi, kelle suhtes kohaldatakse makseviivituse riski omavahendite nõuet;

iii) kontrollivad, kas lisaks kaht liiki süsteemsetele riskiteguritele, millele on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõikes 1, kasutab finantsinstitutsioon iga emitendi puhul ka eraldi idiosünkraatilist riskitegurit;

iv) kontrollivad, kas emitentide määramine sobilikele süsteemsetele riskiteguritele on usaldusväärne;

v) kontrollivad, kas finantsinstitutsioon analüüsib teguri mudeli seletusvõimet;

vi) kui nad taotlevad hindamise otstarbel valimit, siis võtavad arvesse emitentide olulisust ja tagavad, et valim hõlmab emitente, kes on määratud erinevatele süsteemsetele riskiteguritele;

b) seoses nõudega kajastada majandustsüklit makseviivituse riski sisemudelis, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõikes 2, hindavad, kuidas makseviivitusest tingitud kahjumäära (sh stohhastilise kahjumäära) modelleerimine kõnealuse makseviivitusest tingitud kahjumäära puhul toimub, et kajastada muutusi süsteemsete riskitegurite omadustes;

c) seoses nõudega kajastada mittelineaarset mõju, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõikes 3, hindavad järgmist:

i) kuidas finantsinstitutsioon rakendab mittelineaarse finantsinstrumendi ümberhindlust pärast emitendi makseviivitust, sh kuidas finantsinstitutsioon rakendab mitme alusvaraga finantsinstrumendi ümberhindlust pärast alusvarale vastava üksiku või mitme emitendi makseviivitust;

ii) kas finantsinstitutsiooni kasutusele võetud mis tahes lihtsustused finantsinstrumendi hinna arvutamiseks põhjustavad olulisi ebatäpsusi või riski süsteemset alahindamist;

iii) ulatust, milles finantsinstrumendi ümberhindluse käigus võetakse arvesse mudeliriski;

d) seoses nõudega tagada makseviivituse riski sisemudel, mis on kooskõlas sisemise riskijuhtimisega, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 325bp lõikes 9, kontrollivad, kas finantsinstitutsioon on dokumenteerinud erinevused makseviivituse riski sisemudelis ja mudelites, mida finantsinstitutsioon kasutab oma sisemiseks riskijuhtimiseks positsioonide sama ulatuse puhul, ning kas finantsinstitutsioon suudab neid erinevusi selgitada.

Punkti a alapunkti i kohaldamisel hindavad pädevad asutused põhjendust, mis on esitatud finantsinstitutsiooni sisemistes põhimõtetes süsteemsete riskitegurite valimiseks, ja nende majanduslikku tõlgendust.

Punkti a alapunkti iii kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral kontrollida sarnaste emitentide valimi puhul, et idiosünkraatilised riskitegurid on erinevad.

Punkti a alapunkti v kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral kontrollida emitentide valimi puhul, et määramine on õige.

Punkti a alapunkti v kohaldamisel võivad pädevad asutused vajaduse korral ja kui finantsinstitutsiooni tehtud analüüsid ei näi olevat sel kujul piisavad makseviivituse riskiga portfelli jaoks, nõuda, et finantsinstitutsioon hindaks emitentide valimi põhjal finantsinstitutsiooni valitud süsteemsete riskitegurite mõju iga emitendi vara makseviivituse põhjuste selgitamisel.

Punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused teha vajaduse korral emitentide valimi statistilise analüüsi, sh hüpoteesi testi, et kontrollida makseviivitusest tingitud kahju sõltuvust süsteemsetest riskiteguritest.

5. PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 53

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikli 18 lõike 1 punkti a seoses keskkonnariskiga ning artikli 18 lõike 1 punkti c alapunkti vii ja artikli 18 lõike 2 punkti b alapunkti v kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2025.

Artikli 21 lõike 1 punkti b kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2026.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 13. märts 2024

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN